

GRONINGER MUSEUM

J A A R V E R S L A G 2 0 1 1

GRONINGER MUSEUM
J A A R V E R S L A G 2 0 1 1

INHOUDSOPGAVE

5	Voorwoord
7	Inleiding
11	Mellini 0 en 1
22	Ploegpaviljoen
26	Starckpaviljoen en Overige expositieruimtes
27	Externe locaties
30	Afdeling collecties
31	Aanwinsten hedendaagse kunst, mode en design
35	Aanwinsten De Ploeg en context
37	Aanwinsten archeologie, geschiedenis en regionale kunst(nijverheid)
48	Educatie en publieksinformatie
54	Informatiecentrum
56	Publicaties Groninger Museum
57	Publicaties, lezingen en externe activiteiten medewerkers
60	Communicatie/PR/Marketing
63	Online Communicatie
66	Publieksactiviteiten
68	Commerciële activiteiten
71	Personeel en Organisatie 2011
75	Personeel 2011
78	Vrienden van het Groninger Museum
82	Rekening Groninger Museum

VOORWOORD

De Raad van Toezicht sluit zich aan bij het verslag van de algemeen directeur en merkt daarnaast het volgende op.

De Raad van Toezicht heeft in het roerige jaar 2011 vier keer vergaderd en vertegenwoordigers van de Raad van Toezicht hebben enkele malen bestuurlijk overleg gepleegd met de provinciale en gemeentelijke overheden.

De Raad van Toezicht betreurt het afscheid van de directeur van het Groninger Museum, de heer C. van Twist, en van de voorzitter en twee leden van de Raad van Toezicht, namelijk de heer J.C.H. van Hanxleden Houwert, mevrouw H. d'Ancona en mevrouw A.I.A. Demeester. Het is hier niet de plaats om in te gaan op de vraag van de noodzaak van hun vertrek en de wijze waarop van hen afscheid genomen moest worden, maar wel wil de Raad zijn grote waardering uitspreken voor de vertrokken directeur en leden van de Raad van Toezicht wegens de door hen in de afgelopen jaren getoonde inzet voor het Groninger Museum. Dit geldt met name voor de heer Van Twist, die in de ruim twaalf jaren dat hij de directie voerde een grote prestatie heeft geleverd door keer op keer spraakmakende tentoonstellingen te presenteren, waarmee hij het Groninger Museum op de nationale en internationale kaart heeft gezet, en door majeure museale kunstwerken aan te kopen.

De Raad van Toezicht hoopt en verwacht een opvolger voor de heer Van Twist te vinden, die het eigen karakter van het Groninger Museum weet te handhaven en uit te bouwen.

De Raad van Toezicht waardeert het zeer dat de heer G.H.B. Verberg de leemte opvult die ontstaan is na het vertrek van de vorige directeur door voorlopig diens functie waar te nemen.

De Raad van Toezicht is zich bewust van de urgentie om een nieuwe algemeen bestuurder van het Groninger Museum te benoemen en werkt daaraan voortvarend met behulp van een inmiddels ingestelde benoemingsadviescommissie.

De Raad van Toezicht bestaat thans nog uit drie leden in plaats van de oorspronkelijke zeven en hij heeft zich tot taak gesteld om op zo kort mogelijke termijn een nieuwe voorzitter te benoemen en tezamen met hem nieuwe leden aan te trekken en wel aldus dat de Raad van Toezicht overeenkomstig zijn reglement een brede samenstelling heeft, waarin onder meer kunstzinnige, wetenschappelijke, bedrijfsmatige, regionale en nationale componenten aanwezig zijn.

Mede op grond van de ervaringen opgedaan in het jaar 2011, heeft de Raad van Toezicht geconstateerd dat er een verbetering nodig is van het instrumentarium voor een tijdige signalering van afwijkingen van begrotingen en budgetten. Daartoe verwacht de Raad van Toezicht voorstellen van de directie.

Zodra de Raad van Toezicht weer voltallig is, zal hij een tweehoofdige audit committee instellen, die met name belast is met het toezicht op financiële zaken.

Hoewel de Raad van Toezicht de Code Cultural Governance reeds een aantal jaren in acht neemt zal hij nagaan in hoeverre het wenselijk is om onderdelen van de Code Cultural Governance op te nemen in de statuten, het directiereglement en het reglement van de Raad van Toezicht.

De Raad van Toezicht spreekt ten slotte zijn dank uit voor de onverminderde inzet van de medewerkers en de vrijwilligers van het Groninger Museum in het moeilijke jaar 2011 en hij spreekt zijn vertrouwen uit dat het Groninger Museum met vereende krachten van directie, medewerkers en vrijwilligers een goede toekomst tegemoet gaat.

T.S. Plas
voorzitter Raad van Toezicht

INLEIDING

Het jaar 2011 had twee gezichten voor het Groninger Museum. Enerzijds was er vreugde over het prachtig gerenoveerde museumgebouw, dat in december 2010, na ruim acht maanden gesloten te zijn geweest, feestelijk is geopend. Het ‘gerevitaliseerde’ museumgebouw kreeg veel aandacht van pers en publiek en de tentoonstellingen die er in het afgelopen jaar werden getoond waren met in totaal 214.000 bezoekers bijzonder succesvol. Anderzijds was er de schrik en de ongerustheid over de in 2011 snel verslechterende financiële toestand waarin het Groninger Museum kwam te verkeren, en de ingrijpende maatregelen die als gevolg hiervan moesten worden genomen.

De drie tentoonstellingen die het museum presenteerde bij de heropening waren *Het Onbekende Rusland; Oriëntalistische schilderkunst 1850-1920* in Mendini 0, *Gronings Zilver* in het Starckpaviljoen, en *Hoogtepunten uit de eigen collectie* in de overige expositieruimten. *Het Onbekende Rusland* was een grote presentatie van in het Westen tot nu toe vrijwel onbekende facetten van de Russische kunst uit het eind van de negentiende, begin twintigste eeuw. Daarmee paste deze expositie in een traditie van het Groninger Museum die sinds *Ilja Repin* (2001) wordt gekoesterd en die wordt gewaardeerd door een groot publiek. Met *Gronings Zilver* werd voor het eerst sinds 1975 weer een groot museaal overzicht van dit belangrijke aspect van de geschiedenis van de regionale kunstnijverheid getoond. In *Hoogtepunten uit de eigen collectie* werden verrassende combinaties gemaakt tussen werken uit verschillende deelcollecties, zoals werk van De Ploeg met het internationale neo-expressionisme uit de jaren tachtig; en Groninger portretschilderijen uit de zeventiende en achttiende eeuw met werk van hedendaagse (portret)fotografen als Anton Corbijn en Inez van Lamsweerde.

Daarna waren op Mendini 0 en 1 verschillende grote tentoonstellingen van hedendaagse kunst, mode en design te zien. *Material World* was een groepstentoonstelling met werk van acht jonge kunstenaars en (mode) ontwerpers. Van een aantal van hen bevond zich al werk in de collectie, of werd er werk naar aanleiding van deze tentoonstelling gekocht. *Chi Peng; Me Myself and I* en *Ruud van Empel* waren twee solotentoonstellingen van kunstenaars die elk op eigen wijze met het medium (geënceneerde) fotografie omgaan. De jonge Chinees Chi Peng, die in 2008 ook al deelnemer was aan *Go China!*, maakt geënceneerde foto's met zichzelf in de hoofdrol waarin hij als het ware de confrontatie aangaat met het in snel tempo moderniserende China. Ruud van Empel verbeeldt juist het verlangen naar het paradijs, waarin alleen kinderen lijken te kunnen verkeren. *Studio Job & het Groninger Museum* toonde een overzicht van de collectie die het Groninger Museum in de afgelopen tien jaar van dit bijzondere ontwerpersduo heeft opgebouwd, aangevuld met een aantal bruiklenen uit andere collecties. *Azzedine Alaïa in de 21ste eeuw* was een vervolg op de tentoonstelling in 1997 in het Groninger Museum van deze beroemde couturier uit Parijs. Deze presentatie trok wereldwijd aandacht van de modepers, omdat Alaïa zich slechts zeer zelden voor een tentoonstelling laat strikken.

In het Ploegpaviljoen was *Plattegrond van de kunst en omstreken; De Ploeg en het naoorlogse modernisme in Groningen* te zien. De titel was ontleend aan een werk van Hendrik Werkman. Er werd dit keer niet alleen werk getoond van de eerste - en belangrijkste - generatie Ploeg-schilders, maar ook van kunstenaars die in

de decennia na de Tweede Wereldoorlog van belang zijn geweest voor de kunst in Groningen, zoals Jo van Dijk, Edu Waskowsky, Martin Tissing, Henri de Wolf, Marten Klompier en Fie Werkman. Daarna werd met *Jan Altink; Iconen van het Groninger Land* een overzicht getoond van deze Ploeg-schilder van het eerste uur. In juni vond tijdens de jaarlijkse Ploegdag de lancering plaats van de online toegang tot het gedigitaliseerde *Ploegarchief* van het Groninger Museum. Dit archief, waarvan de officiële naam luidt: *Catalogus van de verzameling archivalia en documentatie betreffende De Ploeg en het naoorlogse modernisme van het Groninger Museum* is een samenwerkingsproject tussen het Groninger Museum en de Groninger Archieven, waarbij zo'n vijftien meter archiefmateriaal voor het publiek is ontsloten.

Op het gebied van Educatie valt allereerst het succes van de GM collector te melden. Meer dan 100.000 bezoekers hebben al gebruikt gemaakt van deze service, die in december 2010 werd gelanceerd. Met deze 'sleutelhanger' kunnen mensen extra informatie over geëxposeerde werken naar hun computer of I-Phone laten sturen. Naast het vele werk dat de afdeling Educatie doet voor schoolkinderen van alle leeftijden, en voor tal van andere doelgroepen, zijn hier nog twee waardevolle initiatieven te noemen. Bij het project 'muziek en beeldende kunst' wordt aan Nederlandse en buitenlandse muzikanten, bands en singer-songwriters gevraagd om een liedje bij een van de geëxposeerde kunstwerken te schrijven. De muziek wordt via de multimediatour aan het publiek aangeboden en soms zijn er live-optredens in het museum. Met dit interdisciplinaire initiatief hopen wij nieuwe doelgroepen te bereiken. Met *De Vuurvogel* was er een bijzondere installatie in Coop Himmelblau te zien. Deze was toegankelijk voor het museumpubliek, maar werd op gezette tijden gereserveerd voor begeleide bezoeken van kinderen uit de verschillende clustergebieden van het speciaal onderwijs (zoals dove en blinde kinderen en kinderen met een verstandelijke beperking). Ruim duizend kinderen uit het speciaal onderwijs maakten hiervan gebruik.

Op het gebied van communicatie is het van belang te melden dat de online communicatie steeds belangrijker wordt. In 2011 werd de vernieuwde website van het Groninger Museum onderdeel van de nieuwe online strategie, waarin ook sociale media een grote rol spelen, zoals Twitter en Facebook. In het museum kan de bezoeker gebruik maken van draadloos internet.

Enkele tegenvallers rond de revitalisatie hebben er wel mede toe bijgedragen dat het Groninger Museum in 2011 in financiële problemen belandde. Zo bracht de revitalisatie meerkosten met zich mee waar niet op was gerekend. De bezoekersaantallen en de omzet van het museumrestaurant in het jaar van de revitalisatie (2010) waren door ons vooraf te optimistisch ingeschat. Gedurende een aantal maanden tijdens de sluiting hadden wij in het oude gebouw van het Groninger Museum aan de Praediniussingel een keuze uit de eigen collectie getoond, maar de bezoekersaantallen daar vielen danig tegen, terwijl de kosten ervoor relatief hoog waren. Het museumrestaurant was gedurende een deel van de revitalisatieperiode weliswaar geopend, maar bleek naast een gesloten museum veel minder in trek dan verwacht. De GM-collector bleek niet gebudgetteerd en ook nog duurder uit te vallen dan was gedacht, mede omdat het een vernieuwend concept was, waarvan de technische consequenties niet allemaal waren voorzien.

Naast de revitalisatie speelden andere factoren een rol bij de financieel zorgelijke situatie in 2011. Zo maakte het publiek in de afgelopen jaren steeds meer gebruik van allerlei kortingsmogelijkheden op de entreekaartjes

(museumjaarkaart, acties e.d.), waardoor bij gelijkblijvende bezoekersaantallen de inkomsten toch lager uitvielen. Een belangrijke factor is ook de begrotingssystematiek van de grote tentoonstellingen. Voor de grote A-tentoonstellingen moeten soms lang van tevoren (hoge) kosten worden gemaakt, terwijl de gelden van sponsors en subsidiegevers meestal (lang) na afloop worden overgemaakt. Een en ander bracht grote liquiditeitstekorten met zich mee.

Om de financiële positie van het Groninger Museum te verbeteren en een steviger basis voor de lange termijn te creëren werd in 2011 een plan van aanpak opgesteld, dat al snel achterhaald werd doordat de financiële situatie nog slechter werd dan in het begin van de zomer van 2011 was ingeschat. De stapeling van financiële problemen heeft eind 2011 geleid tot een vertrouwensbreuk tussen Directie en Raad van Toezicht enerzijds en de grootsubsidiënten anderzijds.

Om opnieuw de omstandigheden te kunnen scheppen voor de noodzakelijke vertrouwensrelatie is aan het bureau HEC een opdracht gegeven de interne toestand bij het Groninger Museum te onderzoeken en is aan George Verberg (begin november 2011 uit de Raad van Toezicht getreden en vervolgens als Zakelijk Directeur tot het museum toegetreden voor een beperkte periode, na overleg met de grootsubsidiënten) de opdracht gegeven met een herstelplan voor het museum te komen, mede gebaseerd op de bevindingen van HEC. Dit herstelplan werd in december gepresenteerd met als belangrijk onderdeel een voorgenomen besluit tot reorganisatie en afslanking van het museum.

De reorganisatie houdt in het terugbrengen van het aantal afdelingen naar grotere eenheden, een duidelijker besluitvormingsstructuur en verdeling van budgetverantwoordelijkheden, en daarnaast het verminderen van de formatie met circa 7 fte's. Dit voorgenomen besluit is begin december aan de ondernemingsraad voorgelegd. Het lag in het voornemen van de algemeen directeur om eind december 2011/ begin januari 2012 duidelijkheid te bieden aan de medewerkers over de feitelijke consequenties van de reorganisatie en afslanking. Maar, omdat het formele besluitvormingsproces met inachtneming van de rol van de ondernemingsraad eerst afgerond moet worden, zal hierover naar verwachting pas in het voorjaar van 2012 uitsluitel gegeven kunnen worden en bekend gemaakt welke werknemers de organisatie moeten gaan verlaten.

Het bleek daarnaast dat de noodzakelijke nieuwe directievoering voor Kees van Twist aanleiding was zijn functie per 1 januari 2012 neer te leggen. De helft van de Raad van Toezicht, waaronder de toenmalige voorzitter, heeft toen ook zijn functie beëindigd, de andere leden zijn aangebleven om voor de noodzakelijke bestuurlijke continuïteit zorg te dragen.

Het streven blijft erop gericht om in de komende jaren de financiële weerbaarheid van het museum te vergroten door uit de overheidsinkomsten en eigen inkomsten geleidelijk aan een financiële buffer op te bouwen.

George H.B. Verberg
Algemeen directeur

PRESENTATIES

De tentoonstellingen in 2011 in het Groninger Museum zijn hieronder als volgt ingedeeld:

- presentaties in paviljoens Mendini 0 en 1
- presentaties in het Ploegpaviljoen
- presentaties in het Starckpaviljoen en overige ruimtes
- presentaties op externe locaties

Binnen elke categorie is de ordening telkens chronologisch.

MENDINI 0 EN 1

HET ONBEKENDE RUSLAND; ORIËNTALISTISCHE SCHILDERKUNST 1850-1920

19 DECEMBER 2010 - 8 MEI 2011

MENDINI 0

De tentoonstelling vertelde het verhaal van de (kunst)historische band van Rusland met zijn zuiderburen:

Oezbekistan (vroeger Turkestan), de Kaukasische landen (Georgië, Armenië) en de Krim – een band die werd gekenmerkt door fascinatie voor de oriëntaalse tradities en een opeenvolging van veroveringsoorlogen. In het verleden heeft het Groninger Museum verscheidene tentoonstellingen aan de Russische kunst gewijd. In 2001 toonde het museum de zeer succesvolle tentoonstelling *Ilja Repin. Het geheim van Rusland*, gevolgd door *Het Russisch landschap* (2003) en *Russische sprookjes, volksverhalen en legenden* (2007).

De belangrijkste kunstenaar in *Het onbekende Rusland* was Vasili Vereshchagin (1842-1904). Hij reisde met het leger mee op veldtochten richting het zuiden. Als een 'oorlogsfotograaf' schilderde hij zowel de onbarmhartige werkelijkheid van de oorlog als de rijkdom van de oriëntaalse culturen. Hij gaf daarmee een blik op een onbekende negentiende-eeuwse oriëntaalse wereld. Natuurlijk kenden deze landen ook hun eigentijdse kunstenaars. Zij toonden hun interpretatie van de rijke tradities van hun land die zij ook tijdens het Russisch bewind bleven ontwikkelen.

Onderwerpen die in de tentoonstelling naar voren kwamen: allegorieën (hoe Rusland zijn buurlanden zag), reisimpressies, oorlogsverslagen, het dagelijkse leven in de Russische Oriënt en het Bijbelse oosten. De tentoonstelling toonde meer dan honderd werken van onder anderen Vasili Vereshchagin, Martiros Sarian, Vasili Polenov, Niko Pirozmanashvili, Pavel Kuznetsov en Evgenii Lanseray. Bruiklenen waren afkomstig van musea en particulieren uit Rusland, Oekraïne, Armenië, Oezbekistan en Engeland.

De tentoonstelling werd samengesteld door gastconservator Inessa Kouteinikova; de productie was in handen van Stijn ten Hoeve.

De tentoonstelling was mogelijk gemaakt door Stichting Fonds Kunst en Economie, een initiatief van VNO-NCW Noord en het Groninger Museum. Dit project werd medegefinancierd door het Samenwerkingsverband Noord-Nederland, EZ/Kompas.

HOOGTEPUNTEN UIT DE EIGEN COLLECTIE

19 DECEMBER 2010 – 6 MAART 2011

MENDINI 1

Ter gelegenheid van de heropening van het museum werd een groot aantal hoogtepunten uit de eigen collectie in spannende confrontaties getoond op Mendini 1 en in het Ploegpaviljoen.

Op Mendini 1 stonden een aantal min of meer recente grote aankopen op het gebied van hedendaagse kunst, mode en design centraal. Deze werden gecombineerd met ander werk uit de collectie. Zo werd de barokke radiator *Heatwave*, van de jonge, internationaal furore makende Nederlandse ontwerper Joris Laarman gecombineerd met het even barokke werk van Jeff Koons. Outfits van de avant-gardistische Britse modeontwerper Hussein Chalayan werden samen getoond met zeventiende-eeuwse tekeningen. De sculptuur *Porn* van Marc Bijl werd in het prentenkabinet omringd door foto's van Andres Serrano en tekeningen van Andy Warhol. De middenzaal van Mendini 1 was geheel gereserveerd voor grote werken van Alessandro Mendini, de hoofdarchitect van het gebouw van het Groninger Museum. Daar waren onder meer alle elf zilveren thee- en koffieserviezen te zien zijn die begin jaren tachtig naar een idee van Mendini door internationale architecten werden ontworpen, en de installaties *Shama* en *Interno di un interno*.

ME, MYSELF AND I. CHI PENG, PHOTOWORKS 2003-2010

26 MAART – 25 SEPTEMBER 2011

MENDIN 1

Fotograaf Chi Peng (1981) was de jongste deelnemer aan de groepstentoonstelling *New World Order*, in 2008 in het Groninger Museum, waarbij actuele installaties en fotowerken uit China te zien waren. Chi Peng maakt geënceneerde foto's, vaak met zichzelf in de hoofdrol. De verhalen die Chi Peng met zijn werkt vertelt zijn zowel universeel als heel persoonlijk en gaan over opgroeien en volwassen worden in het China van nu. Al tijdens zijn studietijd aan de Academie voor Schone Kunsten te Beijing, waar hij in 2005 afstudeerde, manifesteerde zijn talent zich en werd hij opgemerkt door curator Feng Boyi die hem selecteerde voor een groepstentoonstelling in het buitenland. Sindsdien exposeert Chi Peng regelmatig binnen en buiten China. Feng Boyi was ook gastcurator van deze tentoonstelling en droeg bij met een essay aan de tentoonstellingscatalogus die bij Hatje Cantz werd uitgegeven. Dankzij een genereuze schenking van de kunstenaar konden alle prints, die in Nederland geproduceerd werden, toegevoegd worden aan de collectie van het museum.

Veel van Chi Peng's werk toont de enorme dynamiek en de niet te stuiten vooruitgang van het huidige China in beelden waarin realiteit en fantasie elkaar ontmoeten. Zijn geënceneerde foto's geven uitdrukking aan gevoelens van opwindning maar ook van twijfel en onzekerheid over de effecten van deze snelle ontwikkelingen. Een voorbeeld daarvan is de serie *Sprinting Forward*. Op verschillende locaties in Beijing zijn meerdere alter ego's van Chi Peng te zien die lijken weg te rennen voor rode vliegtuigen. 'Het gaat over de jonge generatie en onze, misschien naïeve verwachtingen ten opzichte van het *nu* en de toekomst. Het heeft ook te maken met spanningen die samen hangen met het proces van opgroeien, de steeds grotere druk om te presteren en de angst om te falen', legt Chi Peng uit.

Chi Peng groeide, als resultaat van de één-kind-politiek, op zonder broers en zussen. Het veelvuldige gebruik van zijn zelfportretten zoals in de serie *I Fuck Me*, waarbij hij seks heeft met zijn alter ego, of de beelden van escapistische droomwerelden lijken eerder gevoelens van eenzaamheid en isolatie te reflecteren dan narcisme. Dit komt ook tot uiting in zijn serie *Mood is never better than Memory*. Op het eerst gezicht lijken deze beelden van zeegezichten bedachtzaam en sereen, maar boven de 'Chi Peng figuren' cirkelt als een dreigende wolk, een troep zeemeewen.

In de serie *The Monkey King and the Journey to the West* laat Chi Peng heden en verleden, traditie en moderniteit samen komen in een persoonlijke reis op zoek naar zelfkennis. Het werk is geïnspireerd op het klassieke verhaal over de Apenkoning waarmee ieder Chinees kind bekend is en dat oorspronkelijk in de zestiende eeuw werd geschreven. In de jaren tachtig van de vorige eeuw werd het onder andere gepopulariseerd in de vorm van een tekenfilmserie. Het verhaal zelf is op zijn beurt weer gebaseerd op de pelgrimage van een monnik tijdens de Tang-dynastie die naar India trok om Boeddhistische sutra's naar China te brengen. In de versie met de Apenkoning gaat hij samen met andere dieren op reis, waarbij hij allerlei avonturen beleeft. Chi Peng identificeert zich met dit mythologische wezen. Zijn fotoserie is geen letterlijke illustratie van het bestaande verhaal maar combineert belevenissen van de Apenkoning met Chi's eigen herinneringen die hij situeert in het hedendaagse China.

MATERIAL WORLD / KUNST, DESIGN, MODE

27 MEI – 28 AUGUSTUS 2011

MENDINI 0

De tentoonstelling *Material World* presenteerde werk van acht jonge kunstenaars, ontwerpers en modeontwerpers waarbij experimenteel materiaalonderzoek een belangrijke rol speelt. Tegelijkertijd waren veel werken ook te begrijpen als een soort speelse onderzoekingen naar de relatie die mensen hebben met materie en met objecten en naar de betekenis die zij daaraan hechten. Met sommige kunstenaars (zoals Marga Weimans en Joris Laarman) werkt het Groninger Museum al een tijd samen, andere kunstenaars waren nieuw voor het museum. Een aantal werken werden in opdracht van het museum gemaakt, zoals dat van Nacho Carbonel en Pieke Bergmans, die na afloop van de tentoonstelling aan de collectie van het museum werden toegevoegd. Met de presentatie van een aantal outfits van modeontwerper Iris van Herpen, liep het museum vooruit op haar solotentoonstelling die in 2012 zal plaatsvinden.

Modeontwerper Marga Weimans maakte voor haar collectie *Wonderland* gebruik van 3D scannen en 'rapid prototyping', waarmee vormen kunnen worden ingescand en vergroot of verkleind kunnen worden 'uitgeprint' tot een tastbaar object.

Ook de boekenkast *Branch* van Joris Laarman kwam tot stand met speciale software, in dit geval afkomstig uit de auto-industrie, waarmee berekend kan worden hoeveel materiaal op elke plek nodig is voor een optimale draagkracht. De kast is geïnspireerd op de efficiënte manier waarop botten groeien: dikker waar nodig, dun en rank waar het kan. Met *Limited*, een serie vazen maakt Laarman de vergankelijkheid van het industriële productieproces aanschouwelijk en onderzoekt hij onze houding ten opzichte van begrippen als uniciteit en massaproductie.

'Bezieling' is voor ontwerper Nacho Carbonell een belangrijk thema: objecten stelt hij zich voor als levende organismen. Hij ontwerpt meubels die doen denken aan cocons en die bedoeld zijn om in weg te kruipen. Voor het Groninger Museum maakte hij een drietal opvallende zitobjecten van papier-maché, telkens voor twee personen. Begrippen als 'samenzijn' en 'ontmoeting' vertaalde hij zo naar verschillende zitmeubelen. Bezielde objecten spelen ook een rol in het werk van Pieke Bergmans. Met de gloeilamp als toonbeeld van huiselijke betrouwbaarheid creëerde zij voor het Groninger Museum een surreële scène waarbij de anders zo voorspelbare lichtpeer opeens een geheel eigen leven lijkt te leiden en bezit neemt van het interieur.

De natuur, en meer in het bijzonder de zee met al haar geheimen, vormt een belangrijk thema in het werk van Maartje Korstanje. De grillige biomorfe sculpturen van papier-maché, gecombineerd met andere materialen, roepen associaties op met zeemonsters of opgeviste schatten.

Vakmanschap, radicale materiaalkeuzes en innovatie met als resultaat een verbluffend visueel effect, zijn kenmerkend voor het werk van modeontwerper Iris van Herpen. De outfits in de tentoonstelling zijn handgemaakt en samengesteld uit talloze reepjes leer waarmee Van Herpen een maximaal sculpturaal effect creëert en een alternatieve draai geeft aan de standaardtoepassingen van het materiaal leer.

Het eenvoudige materiaal papier en de simpele techniek van het knippen liggen aan de basis van het werk van Karen Sargsyan. Het verhaal achter de theatrale opstelling in de middenzaal handelt over de ideeën van de wiskundige Jules Henri Poincaré (1854 –1912). Een belangrijk element in het werk is de tegenstelling tussen kunst en wetenschap en Sargsyan's idee is dat voor een goede beoefening van de wetenschap meer nodig is dan zuivere rationaliteit.

Ook Alon Levin werkt met eenvoudige materialen als houten latjes en triplex die hij verzaagt en assembleert tot geheimzinnige ruimtevullende installaties. Levin's werk is niet gemakkelijk te duiden en lijkt te verwijzen naar monumenten of ceremoniële attributen als vlaggen, vaandels of archieven. Daarmee probeert Levin de onderliggende mechanismen die ten grondslag liggen aan elke maatschappij, en die ons denken en handelen bepalen, bloot te leggen.

De tentoonstelling werd samengesteld door conservator Sue-an van der Zijpp en werd begeleid door een nummer van het Groninger Museummagazine.

ME, MYSELF AND I. CHI PENG, PHOTOWORKS 2003-2010
26 MAART - 25 SEPTEMBER 2011
MENDIN 1

RUUD VAN EMPEL. FOTOWERKEN 1995-2010

10 SEPTEMBER – 27 NOVEMBER 2011

MENDINI 0

In de afgelopen jaren heeft Ruud van Empel (Breda, 1958) zich tot een van de meest bijzondere

fotokunstenaars van dit moment ontwikkeld, zowel nationaal als internationaal.

Na zijn opleiding aan de Academie Sint Joost in Breda (1976-1981) werkte Van Empel jarenlang als vormgever, onder andere bij theater en televisie. Tot zijn bekendste werk hoort de vormgeving voor de film *Theo en Thea en de ontmaskering van het tenenkaasimperium* (1989) en voor de legendarische televisieserie *Kreatief met kurk* (1993/94). In de tweede helft van de jaren negentig ging hij zich meer als autonoom kunstenaar ontwikkelen. Hij begon op een traditionele manier collages te maken, met schaar en lijmpot, gebruikmakend van foto's uit kranten en tijdschriften. Nadat hij met de computer en *Photoshop* ging werken, ontwikkelde hij een steeds geraffineerder collagetechniek. Hij stopte op een gegeven moment met het gebruiken van bestaand materiaal en werkt sindsdien alleen nog maar met eigen foto's.

In de digitale omgang met fotografie heeft Van Empel inmiddels een unieke werkwijze ontwikkeld. Uit honderden fragmenten van foto's stelt hij beelden samen die in hun detaillering zeer levensecht en natuurgetrouw overkomen, maar die een wereld voortoveren die in deze vorm nooit heeft bestaan. Deze paradijselijke wereld wordt vooral bevolkt door kinderen, als symbolen van onschuld, een van de belangrijkste thema's van zijn werk. Bij al hun grote schoonheid zijn deze werken verre van eenduidig, er wringt iets: wat is er hier nog echt en wat niet? Dit geeft de werken van Ruud van Empel een fascinerende diepte, naast de enorme kleurenpracht en rijkdom aan details die zijn werk tot een feest voor het oog maken.

In de tentoonstelling kwamen alle belangrijke series aan bod die Van Empel in de afgelopen jaren heeft gemaakt, waaronder *World*, met overwegend zwarte kinderen die poseren in het groen of die de toeschouwer vanuit een vijver recht aankijken, en *Moon* als de nachtelijke pendant daarvan, en *Venus*, met bevallig poserende naakten. Deze series, die in de afgelopen jaren internationaal met groot succes werden geëxposeerd, werden voorafgegaan door de vroege reeks *The Office*, waarmee Van Empel vanaf 1995 zijn digitale techniek begon te ontwikkelen. De tentoonstelling besteedde ook ruime aandacht aan het meest recente werk, zoals de *Souvenir*, waarmee Van Empel een nieuw, zeer persoonlijk hoofdstuk aan zijn oeuvre toevoegde, en de panoramische groepsfoto's *Generation*.

Ter gelegenheid van de tentoonstelling is een gelijknamig boek gepubliceerd met een literaire bijdrage van Oscar van den Boogaard en essays van Deborah Klochko en conservator Ruud Schenk. In het auditorium werd de documentaire *Ruud van Empel - De onschuld voorbij* getoond, die voor NTR televisie werd gemaakt door Erik van Empel.

STUDIO JOB & HET GRONINGER MUSEUM

15 OKTOBER 2011 – 4 MAART 2012

MENDINI 1

Studio Job bestaat uit de ontwerpers Job Smeets (1970) en Nynke Tynagel (1977), die beiden afstudeerden aan de Design Academy in Eindhoven. Studio Job werd in 1998 opgericht door Smeets, en in 2000 sloot Tynagel zich bij hem aan. Het duo verwierf al snel internationale bekendheid met bijzondere ontwerpen op de grens tussen kunst en design, een belangrijk verzamelgebied voor het Groninger Museum.

In 2001 was er voor het eerst werk van Studio Job in het Groninger Museum te zien. Voor de groepstentoonstelling *Stroomversnelling* maakten zij toen *Excavator*, een gele graafmachine van karton en papier-maché. Het lijkt op speelgoed, maar dan wel levensgroot, en heeft een symbolische betekenis: een bulldozer die de weg vrijmaakt voor nieuwe opvattingen over design.

Artistieke vrijheid is in het werk van Studio Job belangrijker dan functionaliteit. Smeets en Tynagel kiezen voor ambacht en betekenis. Ze ontwerpen niet voor massaproductie, maar maken vooral unieke stukken en voorwerpen in een gelimiteerde oplage. Ze gebruiken hierbij voor de designwereld ongebruikelijke materialen, zoals brons. Ook in dit opzicht sluit hun werk meer aan bij beeldende kunst dan bij industriële vormgeving. Vaak zijn de ontwerpen bedekt met een weelderige decoratie van ingewikkelde patronen. De reliëfs op de bronzen kast uit de overdreven luxe serie meubels getiteld *Robber Baron* (2007) tonen een verdorven wereld met rookpluimen, kakkerlakken, raketten en gasmaskers. Het glas-in-loodraam *The Birth* (2009) laat een tegenstrijdig en verwarrend patroon zien van christelijke symbolen tegenover een wereld van vervuiling en industrie. Studio Job laat ons nadenken over de objecten waarmee wij ons dagelijks omringen. Ze vergroten of verkleinen herkenbare voorwerpen en spelen met hun betekenis en functie. Zo creëerden ze samen met

Bisazza – een bedrijf dat bekend staat om zijn hoogwaardige glasmozaïek – een installatie van alledaagse objecten als een theepot en een taartschaal. De objecten werden uitgevoerd in reuzenformaat en bedekt met ontelbare mozaïeksteentjes van witgoud. Dit alles levert een surreële scène op, waarin de bezoeker zich als een dwerg in het huishouden van een reus kan wanen.

Het Groninger Museum is Studio Job sinds 2001 op de voet blijven volgen en heeft een grote collectie van hun werk opgebouwd. Deze tentoonstelling presenteerde de belangrijkste collectiestukken van het Groninger Museum in samenhang met objecten uit andere musea, bedrijfscollecties en particulier bezit. Naar aanleiding van de tentoonstelling verscheen een publicatie met teksten van Mark Wilson en Sue-an van der Zijpp. De tentoonstelling werd samengesteld en ingericht door Mark Wilson.

AZZEDINE ALAÏA IN DE 21E EEUW

10 DECEMBER 2011 – 6 MEI 2012

MENDINI 0

Azzedine Alaïa wordt beschouwd als de laatste van de grote couturiers. De schoonheid van zijn ontwerpen wordt bepaald door zijn vakmanschap: een perfecte snit en pasvorm, uitgewerkt in de meest verfijnde technieken met een oog voor de kleinste details. Alaïa is niet alleen verantwoordelijk voor het concept, maar tekent persoonlijk de patronen, snijdt zelf de stoffen, speldt en naait zijn ontwerpen eigenhandig. Hij haalt zijn inspiratie uit films, beeldhouwkunst, schilderkunst en literatuur. Maar het uitgangspunt voor iedere creatie wordt in eerste instantie gevormd door het lichaam en het materiaal. Alaïa staat bekend om zijn slanke, nauwsluitende kleding, die zich als een tweede huid om het lichaam hult. Het Groninger Museum beschouwt hem als een beeldhouwer, een kunstenaar, en zijn mode als een onderzoek naar de vrouwelijke vorm. De in Tunesië geboren Alaïa studeerde beeldhouwkunst aan de École des Beaux-Arts in Tunis. Tijdens zijn studiejaren werkte hij voor een kleermaakster, waar hij de ontwerpen van de grote Franse modehuizen kopieerde om zijn studiematerialen te betalen. In het begin van de jaren zestig vertrok hij naar Parijs. Na een korte tijd bij Dior nam Simone Zehrfuss, vrouw van architect Bernard Zehrfuss, hem onder haar hoede. Zij introduceerde Alaïa in de gegoede kringen van Parijs. Vrouwen uit alle vooraanstaande families van Parijs lieten zich door hem kleden en vormden de basis voor zijn loyale en befaamde clientèle, waaronder Greta Garbo, Arletty, Louise de Vilmorin en Lina de Rothschild.

In 1980 presenteerde Alaïa zijn eerste collectie en brak hij ook internationaal door. Zijn kleding werd gedragen door vele beroemde vrouwen. Zijn vakmanschap werd in 1985 bekroond toen hij van het Franse Ministerie van Cultuur twee *Oscars de la Mode* ontving. In 1997-98 presenteerde het Groninger Museum Alaïa's eerste grote overzichtstentoonstelling, die in 2000 een vervolg kreeg bij de Brant Foundation, Guggenheim Soho in New York. De huidige expositie, *Alaïa in de 21e eeuw*, toonde zijn ontwerpen van het laatste decennium, waaronder de collectie haute couture voor de winter van 2011.

Alle kledingstukken in deze tentoonstelling waren afkomstig uit de collectie van Azzedine Alaïa zelf. De samenstelling en inrichting waren van Mark Wilson. Er verscheen een boek met onder meer een essay van Annie Cohen-Solal.

AZZEDINE ALAÏA IN DE 21E EEUW
10 DECEMBER 2011 – 6 MEI 2012
MENDINI 0

PLOEGPAVILJOEN

HOOGTEPUNTEN UIT DE EIGEN COLLECTIE

19 DECEMBER 2010 – 12 JUNI 2011

PLOEGPAVILJOEN, COLLECTIEZAAL

Ter gelegenheid van de heropening van het museum werd een groot aantal hoogtepunten uit de eigen collectie in spannende confrontaties getoond op Mendini 1 en in het Ploegpaviljoen.

In het Ploegpaviljoen werd de schilderkunst van De Ploeg getoond in samenhang met voorbeelden van het neo-expressionisme uit de jaren tachtig. Naast het vertrouwde werk van de Ploegschilders was er onder andere werk te zien van Anselm Kiefer, Georg Baselitz, René Daniëls, Henk Visch, Milan Kunc, Robert Combas, Enzo Cucchi en Georg Jiri Dokoupil.

In de middenzaal van het Ploegpaviljoen (voortaan Collectiezaal genoemd) werden twee andere belangrijke deelcollecties met elkaar geconfronteerd: portretten van Groninger burgers door J.J. de Stomme, Collenius en Wassenbergh met hedendaagse portretten van de fotografen Inez van Lamsweerde/Vinoodh Matadin, Anuschka Blommers/Niels Schumm, Anton Corbijn, Rineke Dijkstra en Erwin Olaf. (De presentatie in de Collectiezaal werd verlengd tot medio 2012.)

PLATTEGROND VAN DE KUNST EN OMSTREKEN. DE PLOEG EN HET NAOORLOGSE MODERNISME IN GRONINGEN

26 JUNI – 6 NOVEMBER 2011

PLOEGPAVILJOEN

“Het lijkt wel de plattegrond van de kunst en omstreken”, zou Job Hansen tegen zijn vriend Hendrik Werkman hebben gezegd, toen hij hem in de weer zag met de vervaardiging van een abstracte compositie. Werkman verwerkte die associatie in zijn *The Next Call 6*, waarbij de toevoeging ‘Plattegrond van de kunst en omstreken’ subtiel suggereert de kunst in breed perspectief in kaart te brengen. Onder deze noemer werd in deze tentoonstelling de lijn getrokken van het vooroorlogse vooruitstrevende elan binnen De Ploeg naar de naoorlogse progressieve ontwikkelingen in het Groninger kunstklimaat.

De collectie De Ploeg vormt een hoogtepunt in het bezit van het Groninger Museum. Een aantal Groninger kunstenaars nam in 1918 het initiatief tot de oprichting van kunstenaarskring De Ploeg. Onder aanvoering van Jan Wiegers ontstond een schilderkunst die in hoge mate schatplichtig was aan het Duitse Expressionisme. Vooral de kunst van De Ploeg uit de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw is van nationale betekenis, doordat hier voor het eerst in Nederland een sterk vernieuwende impuls uitging van de invloed van het Duitse expressionisme, met name van Ernst Ludwig Kirchner. Daarnaast kende De Ploeg een constructivistische richting, met Wobbe Alkema, Jan van der Zee en Hendrik Werkman als belangrijke vertegenwoordigers. Pas met het beleid van oud-museumdirecteur Jos de Gruyter (1955-1963) werd er voor het eerst Ploeg verzameld in het Groninger Museum. Op zijn instigatie werd bovendien in 1959 de groep NU opgericht. Deze kunstenaarsgroep vormde zonder twijfel de meest overtuigende poging een groep uiteenlopende kunstenaars in Groningen bijeen te brengen na De Ploeg. Ook na de Tweede Wereldoorlog bleek het betrekkelijk geïsoleerde Groningen de bakermat voor oorspronkelijk talent en werd de doorgaande lijn duidelijk: Ploegkunstenaars van het eerste uur spelen opnieuw een rol, zowel door een stimulerende invloed op de jongere garde, als met vernieuwingen in hun eigen werk.

Deze expositie werd door conservator Mariëtta Jansen grotendeels samengesteld uit reeds in het Groninger Museum aanwezige bruiklenen en toonde werken van Jan Altink, Jan Wiegers, Johan Dijkstra, Alida Pott, George Martens, Job Hansen, Hendrik Nicolaas Werkman, Jan Gerrit Jordens, Jan van der Zee, Wobbe Alkema, Siep van den Berg, Jo van Dijk, Edu Waskowsky, Martin Tissing, Henri de Wolf, Marten Klompier en Fie Werkman.

Bij deze expositie verscheen de herdruk van de uitgave *Jong in Groningen – Kunst uit de periode 1945-1975 – De keuze van Henk van Os*. De expositie sloot tevens aan bij de lancering van “De verzameling archivalia en documentaire betreffende De Ploeg en het naoorlogse modernisme in Groningen”, kortweg het Ploegarchief, als digitaal toegankelijk archief.

JAN ALTINK. ICONEN VAN HET GRONINGER LAND

19 NOVEMBER 2011 – 9 APRIL 2012

PLOEGPAVILJOEN

Deze retrospectieve tentoonstelling in het Ploegpaviljoen toonde ongeveer zeventig schilderijen en een veertigtal werken op papier van Jan Altink. Het werk uit de collectie van het Groninger Museum en van Stichting De Ploeg werd daarbij aangevuld met bruiklenen uit particuliere collecties en openbare instellingen. De nadruk lag hierbij op Altinks schilderkunst en grafiek uit de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw. De geboren en getogen Groninger Jan Altink volgde zijn opleiding aan de Academie Minerva in Groningen. In 1918 was hij een van de oprichters van kunstkring De Ploeg. Hij was zelfs naamgever van de kunstenaarsbent: het kunstleven in Groningen zou volgens hem eens flink omgeploegd moeten worden, om vervolgens tot ontkieming te komen.

Hoewel Altink ook portretten en stillevens maakte, staat hij vooral bekend als landschapsschilder. Zijn karakteristieke landschappen met hoge horizonten en in de verte verdwijnende wegen of sloten, zijn bijna programmatisch voor de expressionistische wijze waarop de kunstenaars van De Ploeg het Groningerland verhieven tot onderwerp bij uitstek; het zijn iconen van het Groninger Hogeland. Het expressieve gebruik van complementaire kleuren als paars en groen draagt sterk bij aan de oorspronkelijkheid van zijn beeldtaal. Een beeldtaal die in de jaren twintig werd beïnvloed door het expressionisme dat Jan Wiegers na zijn kennismaking in Davos met E.L. Kirchner naar Groningen bracht. Rond 1927 trad een verandering op in Altinks schilderijstijl; hij ontwikkelde een schilderkunst die een meer lyrisch-impressionistische verbeelding gaf van het Groningerland. Naast zijn vrije werk maakte Altink ook reclameontwerpen, ondermeer voor Vroom & Dreesmann.

Bij de tentoonstelling verscheen de catalogus *Jan Altink – Iconen van het Groningerland*, met teksten van Cees Hofsteenge, Jikke van der Spek en Mariëtta Jansen. Deze publicatie, uitgegeven door Philip Elchers, is het tiende en laatste deel in de serie monografische boeken over kunstenaars van De Ploeg die het Groninger Museum vanaf 1993 publiceerde.

PLATTEGROND VAN DE KUNST EN OMSTREKEN. DE PLOEG EN HET NAOORLOGSE MODERNISME IN GRONINGEN
26 JUNI – 6 NOVEMBER 2011
PLOEGPAVILJOEN

STARCKPAVILJOEN EN OVERIGE EXPOSITIERUIMTES

ZILVER IN GRONINGEN

18 DECEMBER 2010 - 29 MEI 2011

STARCKPAVILJOEN

Deze tentoonstelling gaf een groot overzicht van zilveren voorwerpen uit stad en provincie Groningen vanaf de late zestiende tot in de twintigste eeuw. De nadruk lag op werk van Groninger zilversmeden, maar er werden ook elders gemaakte zilveren objecten getoond die in de afgelopen eeuwen in Groningen waren gebruikt. De expositie was in enkele categorieën onderverdeeld: huiselijk zilver, kerkelijk zilver, prestigezilver van locale overheden en organisaties, en tenslotte enige aandacht voor de ambachtelijke aspecten van de zilversmederij. Er waren ruim vierhonderd stukken te zien. Een belangrijk deel daarvan was afkomstig van de eigen collectie van het museum en daarnaast waren er tal van bruiklenen van kerken, waterschappen, particulieren en andere musea.

De bijschriften verschenen in een tentoonstellingsgids. In het museummagazine waren drie artikelen aan de expositie gewijd. Met hulp van een multimediatour konden bezoekers een vijftiental filmpjes bekijken die evenveel voorwerpen toelichten. De tentoonstelling werd samengesteld door conservator Egge Knol. In april 2011 verscheen een boek naar aanleiding van de tentoonstelling.

FAMILLE VERTE. GROEN GEËMAILLEERD CHINEES PORSELEIN

27 JUNI 2011 - 20 MEI 2012

STARCKPAVILJOEN

De 19e-eeuwse Franse naam *Famille Verte* heeft betrekking op een specifiek soort Chinees exportporselein uit het eind van de zeventiende en begin van de achttiende eeuw, waarin de groene grondkleur overheerst. De tentoonstelling geeft een overzicht van het rijke bezit aan *Famille Verte* in het Groninger Museum, het Keramiekmuseum Prinsessehof in Leeuwarden, Museum Boijmans van Beuningen in Rotterdam, het Rijksmuseum Amsterdam, het Gemeentemuseum Den Haag en de Van Diepen Collectie in Slochteren. In de tentoonstelling werd de variatie in vorm en versiering benadrukt, maar ook de betekenis van de voorstellingen. Merkwaardigerwijs was *Famille Verte* nog nooit onderwerp van een tentoonstelling geweest, ook niet in het buitenland, terwijl zelfs (vak)publicaties op dit gebied schaars zijn. Het Groninger Museum heeft dan ook een internationale primeur met dit onderwerp. Conservator en porseleindeskundige Christaan Jörg was hoofdcurator van deze tentoonstelling.

HOOGTEPUNTEN GRONINGER NUMISMATIEK

24 SEPTEMBER 2011

AUDITORIUM

Tijdens de jaarvergadering van het Koninklijk Nederlands Genootschap van Munt- en Penningkunde in het Groninger Museum werden vijf vitrines ingericht met een aantal hoogtepunten uit de collectie van het Groninger Museum alsmede de muntschat van het Boterdiep. Voor het tijdschrift *De Flabbe* schreef conservator Egge Knol hierover een artikel.

DERTIENDE-EEUWSE LEPELS

1 DECEMBER 2011 - 8 JANUARI 2012

VOOR LIFT STARCKPAVILJOEN

Een overzicht van dertien Nederlandse lepels van tinloodlegering uit de dertiende eeuw naar aanleiding van de uitgave van *Hervonden Stad 2011*.

GRONINGEN BIJ NACHT DOOR BERNARDUS BUENINCK

9 DECEMBER 2011 - 8 JANUARI 2012 (daarna voor onbepaalde tijd verlengd)

HAL 0

Naar aanleiding van de rubriek ‘Kunst uit de kelder’ van het dagblad Trouw koos conservator Egge Knol twee schilderijen van Bernardus Bueninck ((Arnhem 1864 – Groningen 1933). *Het Loopende Diep met het lossen der Hunzeboten bij avond* en *De trams bij het stadhuis te Groningen* zijn twee sfeervolle schilderijen van de vrijwel onbekende Groninger schilder Bueninck. Als vrij kunstenaar was hij bekwaam maar niet vernieuwend. Hij viel in de smaak bij de gegoede burgerij. Als een van de weinigen verkocht hij werk in 1918 bij de

kunsttentoonstelling in Pictura waarbij de kunstenaars van De Ploeg zich buitengesloten voelden. Hij was zo een vertegenwoordiger van de kunst waartegen De Ploegleden zich afzetten. Door het latere succes van De Ploeg raakte zijn werk bij het Groninger Museum buiten beeld. Toch geven de hier getoonde sfeervolle werken een treffend beeld van het nijvere Groningen van een eeuw geleden.

EXTERNE LOCATIES

AMBTSKETENS IN HET STADHUIS

14 SEPTEMBER 2011 - 12 MAART 2012

STADHUIS GRONINGEN

Op verzoek van de gemeenteraad werd een kleine presentatie over historische ambtsketens van burgemeesters binnen de huidige gemeente Groningen in het stadhuis gemaakt.

GRONINGEN IN GLAS/VOORWERPEN VAN LIEF EN LEED

8 OKOBER 2011

GRONINGER ARCHIEVEN

Voor de Dag van de Groninger Geschiedenis werd een presentatie gemaakt van Groninger verenigingsglazen uit de jaren zestig. Daarnaast werd in het kader van het project *Loket van lief en Leed* een zestal vitrines met persoonlijke voorwerpen ingericht. De presentaties werden vergezeld door de poster *Groningen in glas* en twee artikelen in het Magazine van de Dag van de Groninger Geschiedenis. Het was de 25ste Dag van de Groninger Geschiedenis en ter gelegenheid daarvan gaf het huis van de Groninger Cultuur een boekje uit over de Groninger provincievlag van de hand van conservator Egge Knol.

MEDAILLES VADER EN ZOON SCHOLTEN

25 NOVEMBER 2011 - 3 DECEMBER 2012

INFORMATIECENTRUM GROTE MARKT

Ten behoeve van de nieuwe ontwikkelingen aan de oostwand van de Grote Markt, waarachter het Groninger Forum zal verschijnen, is een informatiecentrum op de Grote Markt gebouwd. Het Groninger Museum heeft hier een vitrine ingericht met buitenlandse medailles van vader en zoon Scholten.

ZILVER IN GRONINGEN
18 DECEMBER 2010 - 29 MEI 2011
STARCKPAVLJOEN

AFDELING COLLECTIES

De actualisering van de standplaatsregistratie en controle van andere objectgegevens in het registratiesysteem hebben ook in 2011 weer de nodige aandacht gekregen. Alle standplaatsgegevens van de collecties fotografie en keramiek werden gecontroleerd en zo nodig aangepast. Nu er ook een afdoende uitgeruste fotostudio in het depot is ondergebracht, gaat het verbeteren van ons beeldarchief veel sneller dan voorheen. Objecten waar nog geen beeld van was, zijn gefotografeerd en oude grootbeeld- of zwart-wit negatieven worden vervangen door digitale afbeeldingen, geschikt voor reproductie in publicaties. Het overbrengen van de papierwerkplaats, waar onder andere passe-partouts worden gesneden, naar het buitendepot bleek een goede zet en scheelt een hoop logistieke problemen. Hoewel de beschikbare ruimte in het depot vooralsnog voldoende is, baren volumineuze aankopen van de laatste jaren toch de nodige zorgen. Zo werden het afgelopen jaar 47 zeer grote foto's van de Chinese kunstenaar Chi Peng verworven. Deze werken konden niet meer in het fotocompartiment worden geborgen en hebben noodgedrongen een plaats de schilderijhekken gekregen. Om problemen in de toekomst te voorkomen zal er in 2012 een serieuze aanvang gemaakt worden met het bepalen van beleid ten aanzien van ontzamelen.

BRUIKLENEN

Het aantal bruikleenaanvragen liet in 2011 wederom een stijgende lijn zien. Per verzoek werden bovendien meer objecten aangevraagd. Met name de Nederlandse musea hebben het afgelopen jaar veelvuldig een beroep gedaan op de collectie van het Groninger Museum. De aanvragen uit Europa zijn wat afgenomen ten opzichte van 2010 en verzoeken van musea uit Azië en de Verenigde staten kwamen slechts zeer sporadisch binnen. Waar in voorgaande jaren vooral het design, mode en De Ploeg zich op veel belangstelling konden verheugen, viel het in 2011 op dat vrijwel alle collectie onderdelen in trek waren. Opmerkelijk was hierbij de getoonde interesse voor de negentiende-eeuwse schilderijen. In het Latvian National Art Museum te Riga verzorgde het Groninger Museum, in samenwerking met professor C.J.A. Jörg en het Prinsessehof, de tentoonstelling *Oriental Porcelain and The Netherlands. Interactions between East en West in the 17th Century*. Met 120 stuks porselein was het leeuwendeel van deze expositie afkomstig uit onze collectie Aziatische keramiek. Het museum Les Arts Decoratifs in Parijs doet de afgelopen jaren veelvuldig een beroep op onze collecties mode en design. In 2011 leverde het Groninger Museum met stukken van Maarten Baas, Viktor & Rolf en Hussein Chalayan eveneens een belangrijke bijdrage aan drie tentoonstellingen aldaar. Het Grafisch Museum in Groningen deed een beroep op onze collectie prenten voor de tentoonstelling *De Ploeg in de jaren '20 – Grafiek uit het Groninger Museum*. Zowel Borg Verhildersum te Leens als de Fraeylemaborg te Slochteren deden voor de tentoonstellingen *Mode en het Platteland* en *Trouwen op Freaylema* een ruime greep uit de collectie van het Groninger Museum.

AANWINSTEN HEDENDAAGSE KUNST, MODE EN DESIGN

Uit de tentoonstelling *Material World; Kunst, Design, Mode* werden werken van twee jonge ontwerpers aangekocht: Pieke Bergmans en Nacho Carbonell. (De *Branch Bookshelf* van Joris Laarmans in dezelfde tentoonstelling bevond zich al in de museumcollectie, evenals de getoonde outfits van Marga Weimans; met de eveneens deelnemende modeontwerper Iris van Herpen is een solotentoonstelling in 2012 afgesproken, in samenhang waarmee dan een grote verwerving van haar outfits gedaan zal worden.) Pieke Bergmans (1978) is een jonge Nederlandse vormgever die internationaal furore maakt en werkt op het grensvlak van design en kunst. De installatie *From the Sky*, die zij speciaal maakte voor *Material World*, werd aangekocht. Het belangrijkste bestanddeel zijn vier zeer grote, grillig gevormde gloeilampen die boven of op gebruikte meubels 'gedrapeerd' zijn. Begrippen als ironie, verwondering en verbazing zijn voor Bergmans belangrijke drijfveren: "Ik neem bewust dagelijkse objecten als oude simpele meubels die je overal tegen zou kunnen komen en voor iedereen herkenbaar zijn. Dit in combinatie met iets wat niet kan of past. Mijn uitdagingen liggen niet in praktische aspecten maar veel meer in de emotionele." Om de bijzondere, bijna surrealistisch ogende lampen te kunnen produceren, heeft Bergmans intensief samen met glasblazers geëxperimenteerd. Nacho Carbonell (1981) is een jonge Spaanse vormgever die aan de Design Academy in Eindhoven studeerde. Van hem werden drie werken aangekocht waarbij telkens twee metalen stoelen door middel van een grote grijze cocon met elkaar verbonden zijn. De cocons zijn van papier-maché en hebben een structuur van kleine bolletjes, waardoor de objecten een massieve maar tegelijkertijd zachte uitstraling hebben. Het thema van deze werken zou kunnen worden aangeduid als de interactie tussen twee personen. *Equality* bestaat uit twee stoelen die naar dezelfde kant zijn opgesteld, waarbij de personen naast elkaar zitten en dezelfde richting uit kijken. In *Opposition* zijn de stoelen met de ruggen tegen elkaar geplaatst, waardoor de personen, hoewel met elkaar verbonden door de grote cocon, elk een andere kant op kijken. In *Confrontation* zijn de stoelen naar elkaar toe gekeerd en wordt een dialoog tussen de personen gestimuleerd.

Van de Chinese kunstenaar Chi Peng werd zijn hele tentoonstelling op Mendini 1 onder zeer gunstige voorwaarden verworven. Zie voor een toelichting op het werk de tekst over zijn expositie op P. 14 van dit jaarverslag.

Uit de tentoonstelling van Ruud van Empel werd *Generation 3* (2011) aangekocht. Dit is de derde en laatste uit zijn serie meer dan levensgrote, fictieve 'klassenfoto's' die zijn samengesteld uit honderden fragmenten van andere foto's. (Zie voor een toelichting op de werkwijze van Van Empel de tekst over zijn tentoonstelling op p. 18). De foto lijkt op het eerste gezicht levensecht en vertederend, maar roept bij nadere beschouwing tal van vragen op. De gelijkmatige uitdrukking van de afgebeelde scholieren wekt een gevoel van wantrouwen; er is iets in de expressie van de kinderen waardoor ze soms eerder klonen lijken dan echte kinderen; hun bont gekleurde kleding is te schoon en te netjes gestreken om realistisch te zijn. Tegelijkertijd blijft onderhuids het gevoel aanwezig dat er wel degelijk iets 'levensechts' aanwezig is. Veel meer dan bij een gewone klassenfoto, die alleen diepte en betekenis heeft voor degene die de afgebeelde kinderen en hun levensloop kent, vertelt dit fotowerk op een meer universeel niveau over die cruciale levensfase waarin jonge mensen zich voor het eerst staande moeten houden in een grote groep gelijken. Ze zijn hun identiteit ten opzichte van elkaar nog aan het vormen, vol verwachting over hun toekomst. Het is niet één momentopname die hier getoond wordt, maar vele momenten gecondenseerd in één beeld: een panoramische groepsfoto waarin elk kind een middelpunt vormt.

PIEKE BERGMANS	<i>Equality</i> , uit de serie Evolution Collection, 2010, gerecycled papier-maché, ijzer, aankoop, 2011.0243
<i>From the Sky</i> , installatie van vijf lichtobjecten, 2011, glas, metaal, hout, aankoop, 2011.0244.A-E	
RUUD VAN EMPEL	
<i>Opposition</i> , uit de serie Evolution Collection, 2010, gerecycled papier-maché, ijzer, aankoop, 2011.0241	<i>Generation #3</i> , 2010, Lamda print/ Diasec, 125 x 330 cm, aankoop, 2011.0240
<i>Confrontation</i> , uit de serie Evolution Collection, 2010, gerecycled papier-maché, ijzer, aankoop, 2011.0242	

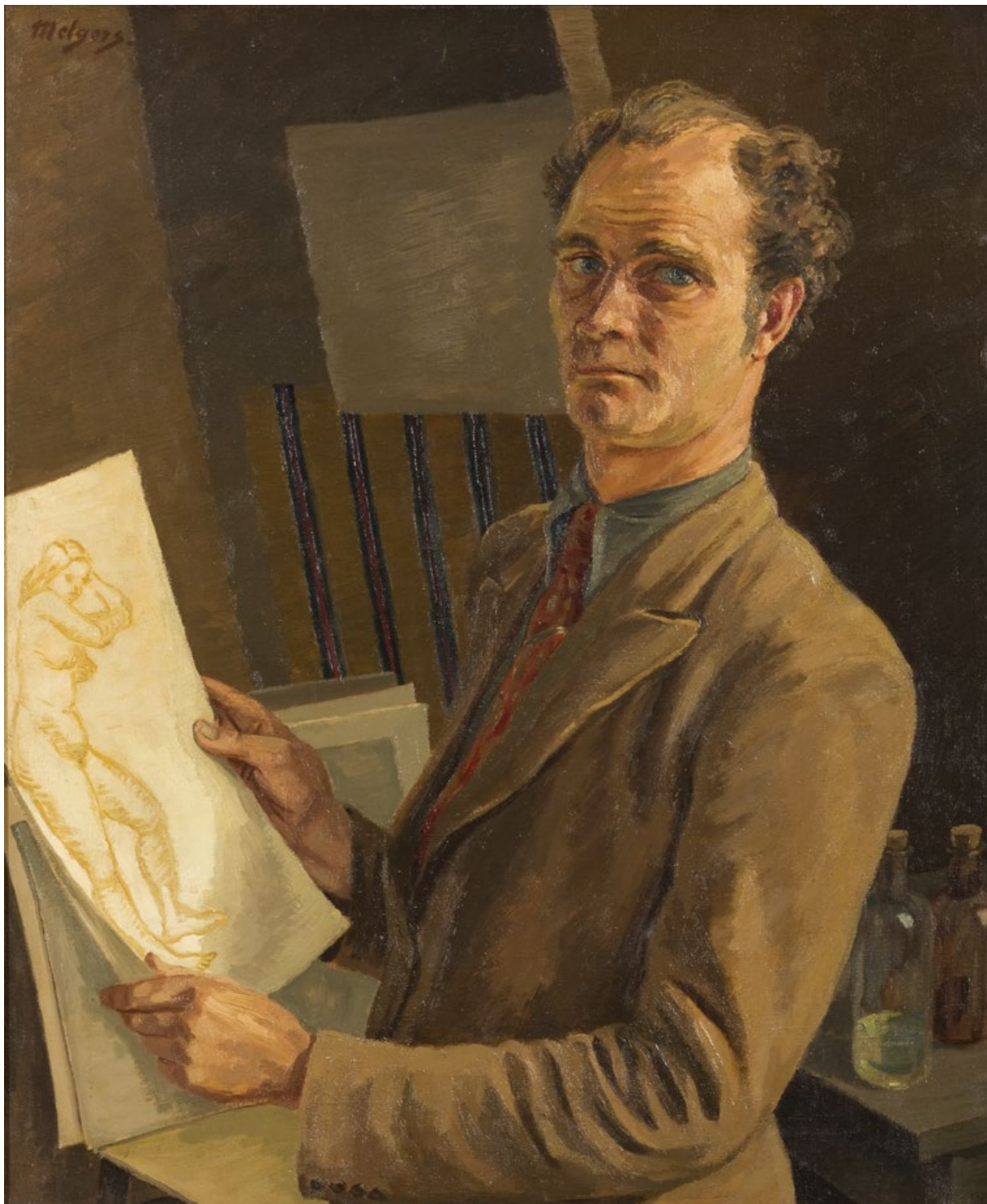
CHI PENG

<i>Consubstantiality I-1</i> , fotografische print, 2003, 75 x 100 cm, aankoop, 2011.0170
<i>Consubstantiality I-2</i> , fotografische print, 2003, 75 x 100 cm, aankoop, 2011.0171
<i>Consubstantiality I-3</i> , fotografische print, 2003, 75 x 100 cm, aankoop, 2011.0172
<i>Consubstantiality I-4</i> , fotografische print, 2003, 75 x 100 cm, aankoop, 2011.0173
<i>Consubstantiality II-A</i> , fotografische print, 2003, 130 x 61 cm, aankoop, 2011.0174
<i>Consubstantiality II-B</i> , fotografische print, 2003, 130 x 61 cm, aankoop, 2011.0175
<i>Consubstantiality II-C</i> , fotografische print, 2003, 130 x 61 cm, aankoop, 2011.0176
<i>Sprinting Forward – 1</i> , fotografische print, 2003, 135 x 106 cm, aankoop, 2011.0177
<i>Sprinting Forward – 2</i> , fotografische print, 2004, 120 x 152.5 cm, aankoop, 2011.0178
<i>Sprinting Forward – 3</i> , fotografische print, 2004, 220.5 x 74 cm, aankoop, 2011.0179
<i>Sprinting Forward – 4</i> , fotografische print (3 delen), 2004, 238 x 370 cm, aankoop, 2011.0180
<i>Apollo in Transit</i> , fotografische print (5 delen), 2005, 122 x 1600 cm, aankoop, 2011.0181
<i>I Fuck Me - Telephone Booth</i> , fotografische print, 2005, 160.2 x 125.4 cm, aankoop, 2011.0182
<i>I Fuck Me - Public Toilet</i> , fotografische print, 2005, 160.2 x 125.4 cm, aankoop, 2011.0183
<i>I Fuck Me – Office</i> , fotografische print, 2005, 135 x 180 cm, aankoop, 2011.0184
<i>I Fuck Me II-1</i> , fotografische print, 2005, 100 x 100 cm, aankoop, 2011.0185
<i>I Fuck Me II-2</i> , fotografische print, 2005, 100 x 100 cm, aankoop, 2011.0186
<i>I Fuck Me II-3</i> , fotografische print, 2005, 100 x 100 cm, aankoop, 2011.0187
<i>I Fuck Me II-4</i> , fotografische print, 2005, 100 x 100 cm, aankoop, 2011.0188
<i>I Fuck Me II-5</i> , fotografische print, 2005, 100 x 100 cm, aankoop, 2011.0189
<i>I Fuck Me II-6</i> , fotografische print, 2005, 100 x 100 cm, aankoop, 2011.0190
<i>Mirage</i> , fotografische print (3 delen), 2005, 194.2 x 400 cm, aankoop, 2011.0191
<i>The Day After Tomorrow</i> , fotografische print, 2006, 125 x 160 cm, aankoop, 2011.0192

<i>Catching</i> , fotografische print (6 delen), 2006, 178.2 x 800 cm, aankoop, 2011.0193
<i>East – West</i> , fotografische print, 2006, 116.5 x 190 cm, aankoop, 2011.0194
<i>The Stealing of the Peaches</i> , fotografische print, 2007, 120 x 157.5 cm, aankoop, 2011.0195
<i>Uproar in the Heaven - 3.3</i> , fotografische print, 2007, 119.5 x 172.5 cm, aankoop, 2011.0196
<i>Five Elements Mountain</i> , fotografische print, 2007, 180.5 x 92 cm, aankoop, 2011.0197
<i>Three Fights against the White Bone Demon – 1</i> , fotografische print, 2007, 120.5 x 159.3 cm, aankoop, 2011.0198
<i>Three Fights against the White Bone Demon – 2</i> , fotografische print, 2007, 120.5 x 159.3 cm, aankoop, 2011.0199
<i>Three Fights against the White Bone Demon – 3</i> , fotografische print, 2007, 120.5 x 159.3 cm, aankoop, 2011.0200
<i>Mountain</i> , fotografische print, 2007, 57 x 298 cm, aankoop, 2011.0201
<i>Red Boy</i> , fotografische print, 2007, 74 x 263.5 cm, aankoop, 2011.0202
<i>Women Kingdom</i> , fotografische print, 2007, 120 x 210 cm, aankoop, 2011.0203
<i>True and False Monkey King</i> , fotografische print, 2007, 151.5 x 120 cm, aankoop, 2011.0204
<i>The Cave of Silken Web (Destination)</i> , fotografische print, 2007, 151.5 x 120 cm, aankoop, 2011.0205
<i>Dan er- (Egg)</i> , fotografische print, 2008, 120 x 152.4 cm, aankoop, 2011.0206
<i>“I’m sorry, I just don’t love you”</i> , fotografische print, 2008, 120.7 x 151.3 cm, aankoop, 2011.0207
<i>“Why should I love you?”</i> , fotografische print (3 delen), 2008, 180.5 x 376.5 cm, aankoop, 2011.0208
<i>Children in the Rye</i> , fotografische print (6 delen), 2008, 140.5 x 753 cm, aankoop, 2011.0209
<i>Catcher in the Rye</i> , fotografische print (6 delen), 2008, 140.5 x 753 cm, aankoop, 2011.0210
<i>6:58, It’s Nearly Dark</i> , fotografische print (5 delen), 2008, 235.5 x 625 cm, aankoop, 2011.0211
<i>19.June.1981</i> , fotografische print (4 delen), 2009, 163 x 450 cm, aankoop, 2011.0212
<i>Mood is Never Better than Memory – January</i> , fotografische print, niet gedateerd, 122 x 226.5 cm, aankoop, 2011.0213
<i>Mood is Never Better than Memory – February</i> , fotografische print, niet gedateerd, 110 x 230.7 cm, aankoop, 2011.0214
<i>Mood is Never Better than Memory – June</i> , fotografische print, niet gedateerd, 146 x 300 cm, aankoop, 2011.0215
<i>Mood is Never Better than Memory – October</i> , fotografische print, niet gedateerd, 109.9 x 300 cm, aankoop, 2011.0216

PIEKE BERGMANS, FROM THE SKY, FOTO MIRJAM BLEEKER

HENK MELGERS
ZELFPORTRET, 1930-1939
OLIEVERF OP DOEK
85 X 70 CM

AANWINSTEN DE PLOEG EN CONTEXT

De Stichting De Ploeg ontving dit jaar een bijzonder werk van Ploegschilder Henk Melgers (1899– 1973). Het portret uit de jaren dertig werd aangekocht door Dick Leutscher en geschonken aan Stichting De Ploeg. De heer Leutscher is bestuurslid geweest van Stichting Beringer Hazewinkel en was jarenlang secretaris van Stichting De Ploeg. Het schilderij werd bij gelegenheid van de preview van de tentoonstelling *Jan Altink; Iconen van het Groningerland* gepresenteerd en vormt een welkome aanvulling op de collectie portretten van en door Ploegkunstenaars die het Groninger Museum al in haar collectie heeft.

Melgers, die zijn opleiding kreeg aan de Academie Minerva in Groningen, behoorde vanaf 1925 tot De Ploeg. Het boerenland vormde een belangrijk thema in zijn schildersleven. De landschappen en portretten uit zijn eerste Ploegjaren kenmerken zich door hun divisionisme: de schilderijen zijn opgebouwd uit naast elkaar geplaatste penseelstreken. Wat kleur en vorm betreft staan ze dichtbij die van andere Ploegleden. Na zijn verhuizing naar het Noord-Drentse Zeegse in 1927 schilderde hij veel boerenlandschappen met figuren en voorstellingen.

Het Groninger Museum ontving in 2011 twee bijzondere werken van Fie Werkman (1915-2002). Deze schenking van de heer en mevrouw Hesse-Drenth omvatte een stofassemblage en een pentekening. Fie Werkman was autodidact en begon vrij laat aan haar kunstenaarscarrière. Hoewel ze altijd “de dochter van” zou blijven heeft dat haar niet weerhouden om ook zelf te werken aan een eigenzinnig oeuvre dat vooral uit tekeningen, collages en stofassemblages bestaat. In de jaren zestig werd Fie Werkman uitgenodigd om lid te worden van de Groninger kunstenaarsgroep NU, die in 1959 in het leven werd geroepen op instigatie van museumdirecteur Jos de Gruyter. Werkman werkte in eerste instantie op papier en maakte abstracte collages. Later ontstonden stofassemblages waarbij in drukinkt gedrenkte zijde op een terlenka ondergrond werd bevestigd. Figuratie en abstractie wisselen elkaar af in doorgaans weloverwogen en krachtige composities. Haar werk ontlokte kunstcriticus Jaap Bolten in 1965 de volgende woorden: “Fie Werkman’s tekeningen en collages zijn introvert en niet luidruchtig, subtiel en niet agressief; wie dit met lief verwart, gebruikt zijn ogen niet.” (Nieuwsblad van het Noorden 3 augustus 1965)

Stichting De Ploeg verwierf in dit jaar een portret van Johan(n) Faber, geschilderd door Jan van der Zee. Faber, die in 1933 werkend lid werd van De Ploeg, onderhield al vanaf de vroege jaren twintig een nauwe band met Van der Zee. Het portret dat omstreeks 1924-1926 werd geschilderd getuigt van deze vriendschapsband en vormt een welkome aanwinst voor de collectie De Ploeg. Van der Zee’s oeuvre laat zich overigens niet eenvoudig onder een noemer thuis brengen. Na vanaf 1921 lessen te hebben gevolgd aan de academie Minerva in Groningen werd hij in 1923 lid van De Ploeg. In deze vroege jaren schilderde Van der Zee aanvankelijk landschappen in donkerbruinen, groen, en grijsinten uit “contramine tegen de kleurige Kirchner navolging”. Naast figuratieve schilderijen, abstracte-geometrisch en abstract- expressionistisch werk, hield hij zich ook bezig met monumentale kunst.

PLOEGARCHIEF

In juni 2011 vond tijdens de jaarlijkse Ploegdag in het Groninger Museum de lancering plaats van de online toegang tot het gedigitaliseerde *Ploegarchief* van het Groninger Museum. De lancering van dit archief, waarvan de officiële naam luidt: *Catalogus van de verzameling archivalia en documentatie betreffende De Ploeg en het naoorlogse modernisme van het Groninger Museum*, vormde de uitkomst van een samenwerkingsproject tussen het Groninger Museum en de Groninger Archieven, waarmee zo’n vijftien meter archiefmateriaal voor het publiek werd ontsloten. Uitvoering van dit project werd mogelijk dankzij de financiële ondersteuning door de Stichting Beringer Hazewinkel.

Het publiek kan nu online de inventaris en de (voor het publiek toegankelijke) documenten raadplegen, via de website www.archieven.groningermuseum.nl. Dit initiatief blijkt een schot in de roos, na een half jaar vormde dit archief de via internet meest geraadpleegde inventaris van de Groninger Archieven, met ruim 47.000 bekeken pagina’s gedurende die 6 maanden.

Het archief werd ook in 2011 uitgebreid met archivalia en documentatie, ondermeer met betrekking tot Jan Altink, Job Hansen, H.N. Werkman, Jan Wiegers, Siep van den Berg, Fie Werkman en Abe Kuipers. Deze archivalia worden in de loop van 2012 beschreven, gescand en aan de digitale inventaris toegevoegd. Via hetzelfde nieuwe webadres van het museum (www.archieven.groningermuseum.nl) is ook de inventaris

van het *Werkman Archief* raadpleegbaar. Dit waardevolle archief, eigendom van het Stedelijk Museum Amsterdam, bevond zich vanaf 2002 in het kader van een onderzoeksproject rondom leven en werk van H.N. Werkman als bruikleen in het Groninger Museum. Eind 2011 ging dit archief retour naar Amsterdam. Relevante documenten uit dit archief zijn gedigitaliseerd en het ligt in de bedoeling om op termijn deze bestanden te koppelen aan de online inventaris van het Werkman Archief.

SIEP VAN DEN BERG

Zonder titel, 1944, pastel op papier, aankoop, 2011.0009

HENK MELGERS

Zelfportret, 1930-1939, olieverf/ doek, 85 x 70 cm, bruikleen
Stichting de Ploeg, 2011.0166

LIET VAN 'T OEVER

Z.t, geweven wandtapijt naar schilderij van Johan Dijkstra, z.j.,
wol, 47 x 63 cm, in bruikleen van Stichting de Ploeg, 2011.0169

FIE WERKMAN

Z.t., Stofassemblage, 20^e eeuw, katoen op karton, ca. 100 x 70 cm, schenking mw. J. Hesse-Drenth, 2011.0167

Tucho/sky, pentekening, ca. 1980, inkt/papier, 31 x 26 cm, schenking mw. J. Hesse-Drenth, 2011.0168

JAN VAN DER ZEE

Portret Johan(n) Faber, 3/4 portret met het hoofd naar rechts gewend, 1924-1926, olieverf/ linnen, 53 x 35cm, bruikleen
Stichting de Ploeg, 2011.0145

AANWINSTEN ARCHEOLOGIE, GESCHIEDENIS EN REGIONALE KUNST(NIJVERHEID)

Dit jaar werd een concept gemaakt voor het *Collectieplan Cultuurhistorie Groningen*, dat in 2012 nader uitgewerkt zal worden. Naast een overzicht van de belangrijkste collectieonderdelen bevat het concept ook een richting voor de te verwerven aanwinsten. Voor de oudere perioden betreft dat duidelijke versterkingen van al jaren verzamelde deelcollecties. Voor de twintigste eeuw is dat een nieuw terrein waarop de laatste vijf jaar voorzichtig verwervingen zijn gedaan. Het betreft een verwaarloosd verzamelterrein dat echter bij presentaties in het Groninger Forum, en bij moderne publicaties over het Groninger verleden veel gebruikt zal worden. Dat laatste begint nu al merkbaar te worden via aanvragen voor afbeeldingen.

Voor een inhaalslag twintigste eeuw is gezocht naar een aantal criteria voor het verzamelen. Behalve door uitgangspunten te formuleren, is het ook goed door aankopen en schenkingen dit terrein te exploreren zodat zicht komt op de variatie en bruikbaarheid van voorwerpen. In de afgelopen vijf jaar zijn zo'n 250 merendeels kleine voorwerpen verworven met als uitgangspunt de volgende omschrijving van de regio: Groningen is een centrumplaats in een zelfbewuste agrarisch-industriële regio met een gevoel voor de eigen identiteit. Het Groninger Museum richt zich op stad en op de omliggende provincie. De twintigste eeuw is een tijdvak met globalisering, verdergaande industrialisatie, bloeiend verenigingsleven, intensieve sportbeoefening en opkomst van vakantie. De stad was tot 1945 een regimentstad, en tot op de dag van vandaag een universiteitsstad, met veel aanvullende onderwijsinstellingen.

Het Groninger Museum moet bovenstaande elementen kunnen presenteren met behulp van voorwerpen met een sterke link met Groningen en zoveel mogelijk voorzien van een biografie. De herkomst van voorwerpen is een essentiële kwaliteit. Zo kan een serie glazen met logo's van Groninger verenigingen de diversiteit van de vrijetijdsbesteding demonstreren. De nodige verenigingsglazen werden afgelopen jaar aan de collectie toegevoegd. Deze deelcollectie is bij de 25ste Dag van de Groninger Geschiedenis geëxposeerd. Ter gelegenheid van de dag werd een poster met 54 glazen uitgebracht die enthousiast is ontvangen. Voorwerpen rond Groninger koek of de Martinatoren benadrukken de regionale identiteit die weliswaar niet goed in woorden te vatten is, maar wel door de Groningers wordt ervaren. Typisch Groninger bedrijven met een landelijke uitstraling zoals bijvoorbeeld de Ranjafabriek van CP passen eveneens goed in dit program. Dit jaar konden enkele leuk reclamevoorwerpen van Ranja worden verworven.

Bijzondere oude voorwerpen werden ook ontvangen. Zo kreeg het museum avondmaalgerei van de kerk van Wildervank in bruikleen, en het vaandel van de Christelijke Gemengde Zangvereniging Haren (1922) ten geschenke. Wederom zijn, evenals in de afgelopen drie jaar, de tien meest bijzondere aanwinsten uitgekozen voor een artikel in het historisch tijdschrift Stad & Lande.¹ Hieronder volgt een verkorte weergave van de begeleidende teksten.

IMITATIE TREMISSSES MADELINUS DORESTAD

Enkele jaren terug werd in de gemeente Bedum een klein gouden muntje gevonden uit het midden van de zevende eeuw na Christus. Deze zogenaamde imitatie tremmissis kon in 2011 worden aangekocht. Het Groninger Museum bezat nog maar zes andere tremmisses en dit is de eerste uit Hunsingo. De andere zijn gevonden in Antum (3), Siuksum, De Wierhuizen en Tuikwerd.² Het zijn van oorsprong in Dorestad geslagen munten, maar in de loop van de zevende eeuw werden buiten Dorestad in het Friese gebied een variatie aan imitaties geslagen waarbij in de loop van de zevende eeuw het goudgehalte afnam. De nieuwe aanwinst vormt een van de vele imitaties en is een voorbeeld van de ontwikkeling van het goudgeld in de zevende eeuw.

DE ZERK VAN DOMINEE VECHNERUS

De heren Ger Euwals en Warmolt Brouwer uit Groningen schonken een grafzerk van een predikant met een bijzonder verhaal. De tekst op de zerk is uiteraard in Latijn, maar luidt in de vertaling: *Georgius Vechnerus, geboren in Goldberg in Silezië op 24 mei 1589, is pastor geweest op de burcht van Heidelberg. Na de inname door de Beier kwam hij als belijder van de waarheid in een slechte positie te verkeren, is hij naar hier, naar Frisia verhuisd en heeft hij de kerk in Wierum 34 jaar onderwezen. Hij is overleden in Groningen op 7 april 1655.*

Daarmee is de steen een prachtig voorwerp om de reformatie te presenteren op regionale en internationale schaal. Grootgebracht in een Luthers milieu in Silezië, maar de calvinistische gezindheid toegedaan, ging

OORDSPUL TER GELEGENHEID VAN EEN HUWELIJSJUBILEUM VAN MICHEL JANS EN ZIJN VROUW JANTIEN JANS MET DE VERMELDING VAN HUN ZES KINDEREN EN HUN GEBOORTEDATUM.

Vechnerus in Heidelberg studeren. Hij werd daarna predikant in de burcht van Heidelberg. Doordat deze burcht in de dertigjarige oorlog werd ingenomen door de Katholieke Habsburgers moest hij vluchten en kwam zo in Friesland waar hij de rest van zijn leven predikant was in Wierum, en vanaf 1648 ook in Dorkwerd. Vechnerus overleed na 32 jaren arbeid in Wierum (de zerk spreekt ten onrechte van 34 jaar'. Voor de hedendaagse lezers is het wellicht merkwaardig vast te stellen dat in de zeventiende eeuw Groningen tot Friesland werd gerekend. Een Friesland bestaande uit meerdere provincies, dat wel natuurlijk. Vechnerus werd begraven in een aangeërfd graf in de inmiddels verdwenen Broerkerk. Zijn zerk bleef bewaard en belandde in de negentiende eeuw in een tuin van de hoogleraar oude geschiedenis Dr. A.P. Boissevain aan de Hoge der Aa.³ Veel later verhuisde de zerk een tuin verderop, van de huidige schenkers. De zerk ontbreekt in het bekende boek Groninger Gedenkwaardigheden.

TWEE FRAGMENTEN GROENTAPIJT

Op 30 november 2011 schonk de gemeente Groningen het Groninger Museum twee fragmenten wandtapijt gevonden bij restauratie van het pand Oosterstraat 29 te Groningen. Het zijn feitelijk vijf restanten van een of meer groentapijten of verdure (een fragment bestaat uit vier aan elkaar genaaide stukken). Op de fragmenten zijn bladloof, een tak en stukken lucht te zien. De fragmenten werden lange tijd geleden hergebruikt als ondergrond voor behang op linnen en bleven zo bewaard. Het Groninger Museum bezit een complete verdure, maar daarvan is de herkomst duister. De nu verworven fragmenten zijn het fysieke bewijs dat men ook in Groningen het huis opsierde met verdure. Uit de historische bronnen was dit gebruik al bekend.

EEN GRONINGS GEZIN OP EEN VROEG 18^E EEUWSE OORDSPUL

Naast kenmerkende bekers en brandewijnkommen behoren ook de bierpullen of klepkannen tot het voor Groningen kenmerkende zilver.⁴ Een opmerkelijk voorbeeld daarvan kon via een veiling in Utrecht worden verworven.⁵ Op de gladde pul staat een alliantiewapen met slechts een huismerk in het mannelijke schild omgeven door de gegevens van een heel gezin. Na de vermelding van het huwelijk in 1686 van Michiel Jans met Jantijn Jans volgen de namen en geboortedata van hun zes kinderen. Zo is de pul een variant op de moderne gezinskaart in zilver. Dergelijke bijeen gestelde informatie is op papier al schaars en in zilver is geen ander voorbeeld bekend. In Groningerland was de registratie van dopen van kinderen de regel, maar door uiteenlopende oorzaken zijn lang niet alle registraties bewaard gebleven. Het betreft hier een Rooms Katholieke familie. Slechts de oudste dochter werd in het RK doopboek van Bedum teruggevonden. In 1728 werd de boedel van Michiel Jans opgemaakt en bleek dat hij schoenmaker was in Aduard. Onder het beschreven zilver is de klepkan aangeduid als *silveren oortspulje*. Een oord was een Groninger vochtmaat. Helaas ontbreken merken in het stuk zodat niet bekend is wie de oordspul gemaakt heeft. Wel is bekend dat deze in 1951 in een boedel in Zuidhorn was.⁶ De pul werd in 1987 in een genealogie beschreven en heeft eigenlijk altijd gecirculeerd in de RK kringen bij Aduard-Zuidhorn.⁷

TWEE KANDELAREN VAN DE HAND VAN HERMANNUS RIDDER

De tentoonstelling *Zilver in Groningen* (2010/2011) heeft aangetoond dat Groningen door de eeuwen heen een belangrijke zilverstad is geweest. De grote stad te midden van een welvarend landbouwgewest leverde voor de zilversmid de nodige klandizie. De collectie van het Groninger Museum bevat dan ook veel zilver, maar heeft nog altijd evidente lacunes. Bij de grote zilvertentoonstelling *Groninger zilver* in 1975 bleek dat de negentiende eeuw bepaald versterking behoefde.⁸ De destijds verantwoordelijke conservator Jan Hendrik Leopold heeft in de jaren volgend op de tentoonstelling het nodige verworven. Leopold is vorig jaar gestorven en heeft het Groninger Museum twee zilveren kandelaren nagelaten. Ze zijn van de hand van de rooms-katholieke Groninger zilversmid Hermannus Ridder (1785-1832). Het Groninger Museum heeft meerdere stukken groot zilver van Ridder, waaronder een soezenmand, een brandewijnkom en een groot dienblad.⁹ De kandelaren vormen een mooie toevoeging aan dit Ridder ensemble en zijn een blijvende herinnering aan een opmerkelijk conservator die veel voor onze zilvercollectie heeft betekend.¹⁰

BOOTKETING UIT VEENDAM GEDRAGEN IN HOOGEZAND

De heer Hans Doedijns uit het Zuid-Hollandse Kaag en Braassem schonk het Groninger Museum een mooie bootketting die vroeger was gedragen door een van de voormoeders van de schenker, die leefde in Hoogezand. Het is een gouden collier bestaande uit drie stukken: een groot middenstuk, de boot, vergezeld van twee kleine, gemaakt van plaat en draadwerk en met drie kettingen in jasseron schakels aan

elkaar hangende.¹¹ De bootkettingen waren rond 1840 kenmerkend voor de Groninger dracht. Ze werden gedragen met de boot voor op de hals. Later raakten deze sieraden geheel uit de mode. Veel bootkettingen werden verwerkt tot andere sieraden maar nog meer werden er omgesmolten. Het Groninger Museum ontving hiermee zijn vierde bootketting. Ze verschillen alle in hun details. De geschonken bootketting werd gemaakt door goudsmid Paulus Arnoldus Barends uit Veendam, is 45 cm lang en weegt 15 gram. Bootkettingen zijn doorgaans niet zo zwaar maar ogen wel imposant.

TWEE PIJPENKOPPEN

Op de 25ste Dag van de Groninger Geschiedenis toonde het Groninger Museum in enkele vitrines voorwerpen rond het project ter gelegenheid van 200 jaar Burgerlijke Stand door de Groninger Archieven en de afdeling Groningen van de Nederlands Genealogische Vereniging onder de titel *Loket van Lief en Leed*. Hierbij waren zes porseleinen pijpenkoppen met persoonlijke opschriften en een afbeelding betreffende het beroep van de betrokkene.¹² De pijpenkoppen horen op een zogenaamde Duitse pijp die in de negentiende eeuw buitengewoon populair was. De presentatie vormde voor mevrouw F.F.M. Rijks-Begeman uit Hoogezand aanleiding om het museum een pijpenkop te schenken met een afbeelding van twee paarden met een landbouwer achter de ploeg en de opschriften *Indien Gott zegend mijnen ploeg dan ben ik rijk en heb genoeg* en *Oltman Begeman landbouwer Achterdiep 1897*. De boerderij van Begeman stond aan het Achterdiep in Sappemeer. Vergissingen zoals de Duitse spelling van God maakten de Duitse pijpenschilders wel vaker. De pijpenkoppen werden vaak geleverd door marskarmers uit Westfalen die zorgden dat de bestelde voorstellingen en opschriften geleverd werden. Maar er werd ook een groot aantal pijpenkoppen gemaakt met topografische voorstellingen, portretten van bekende personen en met symbolen. Een voorbeeld hiervan kon op de verzamelaarsjaarbeurs in Utrecht worden verworven: een pijpenkop met een afbeelding van het in 1873 onthulde monument voor de slag bij Heiligerlee.

FRANCISCUS HERMANUS BACH:

PORTRETten VAN WICHER ALONS EN HENDERIKA ALONS-VEGTER

Het Groninger Museum verwierf door schenking twee portretten van Wicher Alons en zijn vrouw Hendrika Vegter. Alons was van 1902-1922 leraar handtekenen en perspectief aan Academie Minerva. De portretten werden geschilderd in 1903 en 1904 door zijn collega F.H. Bach (1865-1956). Bach staat bekend als de enthousiaste leermeester van de Ploegschilders aan Academie Minerva. Zijn werk valt uiteen in gebonden kerkelijk werk voor RK kerken, kundige portretten en vrij in de buitenlucht geschilderde landschappen. Het Groninger Museum heeft van deze veel gevraagde portrettist al het nodige werk. Hij schilderde menigeen die van betekenis was voor het Groningen van zijn tijd. Binnen de verzameling De Ploeg vormen wederzijdse portretten een belangrijk aandachtspunt. Het is leuk te zien dat hun leermeester Bach ook reeds allerlei kunstbroeders portretteerde. Naast de nu verworven schilderijen kunnen portretten genoemd worden van Otto Eerelman, A.W. Kort en Kor Kuiler.

HOTEL WILLEMS HERESTRAAT

De centrumfunctie van Groningen betekent ook een uitgebreide horeca. Talloze werken van Ploegkunstenaars zoals de houtsnede *Chez Dicque* en het glas-in-loodraam van De Faun van Johan Dijkstra of *Music hall* van Jan Wiegers getuigen hiervan.¹³ Er zijn ook meer stille getuigen, zoals twee koffiekopjes van hotel-restaurant Willems uit de Herestraat met als logo een lantaarn met het stadswapen van Groningen. De kopjes werden gemaakt bij de bekende Maastrichtse fabriek voor aardewerk en hotelporselein De Sphinx. Het zou leuk zijn te weten wie het grappige logo van Willems ontwierp. Hoe veel Groningers zullen niet in de toen bruisende Herestraat een kopje koffie gehad hebben?

BEVRIJDINGSROK

Tot de vrolijkste voorwerpen rondom de Tweede Wereldoorlog behoren de bevrijdingsrokken. Door het hele land maakten in Nederland in het voorjaar van 1946 merendeels jonge vrouwen rokken om op Bevrijdingsdag en andere nationale feestdagen te dragen. Het was een initiatief van verzetsvrouw A.A. Boissevain-van Lennep. Zij bedacht het handige en doeltreffende ontwerp. De kleurrijke rok moest worden gemaakt van allerhande lapjes. De ontwerpster ging er van uit dat die bij iedereen voorhanden waren. Maar onderlangs werd een rij driehoeken aangebracht in een effen kleur, vaak oranje. Op die punten zouden dan de data aangebracht worden waarop de rok werd gedragen. Het was ook haar opzet dat de maaksters de

rok zouden voorzien van motieven die hun persoonlijke leven in en voor de oorlog vertegenwoordigden. Mevrouw Boissevain maakte van de rokken onderdeel van een hele beweging. Circa vierduizend rokken werden geregistreerd bij het nationaal rokkenregister. Er vonden diverse defilé’s plaats van vrouwen in hun bevrijdingsrok, maar na enkele jaren verflauwde het dragen van de feestrok. Wel bewaarden vele vrouwen hun leven lang de rok als herinnering aan wat wellicht het grootste feest van hun leven was, de bevrijding van Nederland.¹⁴ Het is erg leuk dat de familie Heikens-Felius uit Amsterdam het Groninger Museum verblijdde met haar feestrok. Ans (Antje) Heikens maakte de bevrijding mee in Winschoten en dat is te zien aan de rok. Op een prominente plaats zijn de vlaggen van België en Polen aangebracht want het waren Belgische paratroepen en Poolse strijders die een grote rol speelden in de bevrijding van Oost-Groningen. De Nederlandse leeuw en Canadese maple-leaf ontbreken ook niet op de rok. Het Groninger Museum houdt zich aanbevolen voor meer Groninger feestrokken.

HET HOOFD VAN JAN DE ROOS

De bekende kringloopketen Mammamini in Groningen schonk het Groninger Museum een gipsen hoofd van Jan de Roos. Het hoofd, gemaakt door Jan Wagensfeld, was een voorstudie voor een nooit gerealiseerd beeld van de straatzanger. Het Groninger Museum had al eerder een bronzen miniatuurbeeld van Jan de Roos, eveneens van de hand van Wagensfeld (Zwolle 1954 - Groningen 2004) verworven. Straatzanger Jan de Roos behoorde in de tweede helft van de vorige eeuw behoorde tot de beeldbepalende personen in straatbeeld van Noord-Nederland. Hij heeft jaren in Groningen gewoond en voorzag in zijn levensonderhoud door op straat te zingen. Aanvankelijk kwam hij in heel Noord-Nederland op kermissen, jaarmarkten, marktdagen. Eenmaal oud geworden zat hij voornamelijk in de Heerestraat in Groningen. Duidelijk herkenbaar aan een zwarte slipjas met talloze niet verdiende medailles, zwaaiend met een stok en een grommend geluid waarmee hij de liederen van Verdi en Italiaanse componisten de straat in slingerde, was hij een niet te missen verschijning. Jan de Roos bezat grote eigenwaarde en was niet tevreden met een kleine aalmoes. Hij was geboren in Ureterp (1896) en na zijn actieve leven werd hij daar ook begraven (1979).¹⁵ Rond zijn levenseinde ontstond het plan deze bekende zanger met een bronzen beeld voor altijd in de Herestraat te behouden. Er waren echter meerdere initiatieven en zo kwam er van dit voornemen helaas niets terecht. Een van de actieve voorvechters was de pas afgestudeerde kunstenaar Jan Wagensfeld. Hij had het nu geschonken hoofd nog bij leven van Jan de Roos gemaakt en was bereid om voor weinig geld een beeld te maken. Het beeld kwam er niet. Wat rest zijn een voorstudie van het hoofd en het miniatuurbeeld.

^[1] Zie E. Knol, 'Nieuw in het Groninger Museum 2011' Stad en Lande 21(1) (2012).

^[2] E. Knol, 1993: De Noordnederlandse kustlanden in de vroege middeleeuwen, 228; Verslag Groninger Museum 2003, 11 &34.

^[3] De zerk en zijn verhaal werd op basis van onderzoek door G. Euwals en W. Brouwer in een nagekomen bladzijden 57-60 gepubliceerd door E. Westra Dorkwerd/Wierum Het verhaal van twee gehuchten in samenhang met het voormalige klooster Selwerd. Z.p.; zie ook E. Westra 'Het verhaal van een Wierumer dominee' Kerk in Stad 20 februari 2004.

^[4] E. Knol Zilver in Groningen. Groningen. 2011, 61-62 & 80-82.

^[5] Met dank aan Hans Homan Free, Hoevelaken & Otto J. Nienhuis, Assen.

^[6] Met dank aan Joop Boelens, Vught.

^[7] T.W.G.G.Rutgers-Boelens & W.C. Boelens Genealogie van het geslacht Boelens. Eigen uitgave. Ruinen-oostmarsum, 1987, 10.

^[8] W.A. Hofman/J.H. Leopold, 1975: Groninger zilver.

^[9] E. Knol, 2011: Zilver in Groningen, 120, 122 & 123. Brandewijnskom inv.nr. 1932.0419.

^[10] E.Knol, 2010: De Groninger zilverman Jan Hendrik Leopold (1935-2010). Groninger Museummagazine 23 (1), 47 & 49.

^[11] Met dank aan Jan Free, Scheemda, voor hulp bij de beschrijving.

^[12] E. Knol "Duitse beroepspijpen uit Groningen' Dag van de Groninger Geschiedenis 2011 magazine, 11.

^[13] De Ploeg verzameld in het Groninger Museum (1), afb. 72-73. M. Jansen, Music Hall en Dancing room, over twee schilderijen van Jan Wiegers. Ploeg Jaarboek 2010, 52-56.

^[14] J. Withuis 'De doorbraak en de feestrok' De Gids 154 (4) (april 1991), 255-268. J. Withuis 'De Nationale feestrok 1946-1948' Quiltnieuws 35, 27-31.

^[15] H. Webers & E. Dam Jan de Roos, excellentie de Roos, straatzanger, keizer aller zangers, Ridder in de Kouseband, 's werelds grootste stem. Leek. 2009.

HISTORISCHE VOORWERPEN

<i>Glas Café Bar De Sportvriend</i> , ca. 1960-1970, glas, aankoop, 2011.0001
<i>Glas Jeugdwerk Leek</i> , ca. 1960-1970, glas, aankoop, 2011.0002
<i>Oordspul</i> , Groningen, ca. 1706, zilver, geen keurmerken, aankoop, 2011.0004
<i>Glas Chinees Indisch Restaurant King Man</i> , ca. 1980, glas, aankoop, 2011.0006
<i>Glas met afbeelding van de Martinitoren te Groningen</i> , ca. 1960-1970, glas, aankoop, 2011.0007
<i>Vaandel Nederlandse Christen Vrouwen Bond Afdeling Groningen met vaandelstok</i> , ca. 1960-1970, wol en katoen, schenking van mevr. J. Wieringa, 2011.0019
<i>Vaandel Nederlandse Christen Vrouwen Bond Afdeling Helpman</i> , ca. 1960-1970, wol, katoen en vilt, schenking van mevr. J. Wieringa, 2011.0020
<i>Vaandel Nederlandse Christen Vrouwen Bond Afdeling De Wijert</i> , ca. 1960-1970, katoen en vilt, schenking van mevr. J. Wieringa, 2011.0021
<i>Ranja storietjes</i> , reclamemateriaal, doosje met 12 rietjes, een glazen ballonzuiger en roerstaafje, firma C. Polak en zonen, 1930-1941, aankoop, 2011.0124.A
<i>Ranja storietjes</i> , reclamemateriaal, doosje met 9 rietjes, firma C. Polak en zonen, 1930-1941, aankoop, 2011.0124.B
<i>Ranja glas</i> , limonadeglas met opdruk van het merk Ranja, een glazen roerstaafje, firma C. Polak en zonen, 1930-1941, aankoop, 2011.0125
<i>Ranja servetten</i> , reclamemateriaal, doosje met opdruk van Ranja met 12 papieren servetten met dito opdruk, firma C. Polak en zonen, 1930-1941, aankoop, 2011.0126
<i>Ranja vaantje</i> , katoenen fietsvlaggetje bedrukt met een reclame-uiting van het merk Ranja, firma C. Polak en zonen, 1930-1941, aankoop, 2011.0127
<i>Imitatie Tremissus Dorestad Medelinus</i> , bodemvondst, 7 ^e eeuw A.D., goud, aankoop, 2011.0128
<i>Bevrijdingsrok</i> , damesrok samengesteld uit verschillende stofrestjes, ter herdenking aan de bevrijding van Nederland na WOII, 1946, diverse materialen, schenking door mevrouw Antje Heikens, 2011.0129
<i>Fles C.P. Mokka</i> , kegelvormige fles gevuld met vloeibare koffieconcentraat, firma C. Polak en zonen, 1939-1941, aankoop, 2011.0130
<i>Grafzerk van dominee Vechnerus</i> , steen met de gehouwen tekst: GEORGIUS VECHNERUS NATUS GOLDT*BERGAE SILESIOIUM D 24 MAY 1589/PASTOR FUIT IN ARCE HEIDELBERGAE/ QUA CAPTA A BAVARO UT CONFESSOR VERITATIS MALE HABITUS HUC/ IN FRISIAM MIGRAVIT ET ECCLESIAM IN WIERUM DOCUIT AN. 34/GRONINGAE DENATUS D 7 APRIL 1655, zandsteen, schenking de heer Ger Ewals en de heer Warmolt Brouwer, 2011.0132
<i>Bruiłoftssigaar</i> , vitrinekastje van zwart gelakt hout en glas

aan de voorzijde, hierin een gerolde sigaar van uitzonderlijke grootte, 1895, stoffen decoraties, schenking L. Redeker, 2011.0134

Bijbel met gouden slot, 1875, leren omslag en gouden beslag, schenking door mevrouw Antje Heikens, 2011.0135

Likeurflesje Roode Pommeranz, achtkantig glazen flesje zonder inhoud, dop of kurk, 1910-1920, Catz & zoon, schenking Jan Wanders, 2011.0136

Clubspeldje Atletiekvereniging Groningen 1926, met het logo gegraveerd en gekleurd met emailleer op een wapenschildje, koper en emaille, aankoop, 2011.0137

Kokertje van wijnhandelaar G. Dik Ezn., geverfd metalen kokertje met los deksel, relatiegeschenk van firma G. Dik & zn, aankoop, 2011.0138

Glas Schoolfeest Nieuweschans 1813-1913, glas met transferdruk, 1913, aankoop, 2011.0139

Mok 55 jaar bevrijding Haren, koffiemok met transferdruk, 2000, steengoed, aankoop, 2011.0140

Kop en schotel logo hotel-restaurant-café Willems, mokkakopje met transferdruk, 1920-1970, Petrus Regout & Co, porselein, aankoop, 2011.0141.Aa-b

Kop en schotel logo hotel-restaurantcafé Willems, mokkakopje met transferdruk, 1920-1970, Petrus Regout & Co, porselein, aankoop, 2011.0141.Ba-b

Salontafel, ronde houten salon tafel, 19e eeuw, J. A. Huizinga, schenking S. Schilhorn van Veen, 2011.0142

Bootketting, gouden collier van fijn plaat- en draadwerk en jasseron schakels, 1808-1860, P. A. Barends, goud, schenking Hans Doedijsn, 2011.0143

Tekening van een Romeinse sierplaat, 1950-1960, vervaardigd door mogelijk J. Ypey en Rob Amersfoort, aquarel/ gouache op papier, oud museumbezit, 2011.0144

Glas gymnastiek & atletiekvereniging HS 1880-1965, glas met transferdruk, 1965, schenking Janny Roggen, 2011.0146

Glas r.k.v.v. Astrea, glas met transferdruk, ca. 1965, aankoop, 2011.0147

Glas zwem- en poloclub De inktvis, glas met transferdruk, ca. 1965, schenking Janny Roggen, 2011.0148

Glas v.v. Helpman, glas met transferdruk, 1964, schenking Jan Free, 2011.0149

Glas vv Veendam, glas met transferdruk, ca. 1960-1969, schenking Jan Free, 2011.0150

Glas G.V. Baflo, glas met transferdruk, 1967, schenking Jan Free, 2011.0151

Glas drumband Avanti Groningen, glas met transferdruk, 1969, aankoop, 2011.0152

Theelepeltje Groninger Martinitoren, zilver, vervaardigd door Douwe de Jong te Garijp, aankoop, 2011.0153

Bestuurslint Algemene Oranje Vereniging, Oranje lint met in groen letters ON, onderaan rood/wit/blauw en zilveren galon, 1900-1950, Koninklijke Begeer Voorschoten, zilver en lintwerk, schenking mw. F. A. Muntinga-Gosselaar, 2011.0154

Bestuurslint Algemene Oranje Vereniging, Oranje lint met zilveren insigne, oranje hoorn, letters ON en wapen Groningen,

niet gedateerd, Koninklijke Begeer Voorschoten, zilver en lintwerk, schenking mw. F. A. Muntinga-Gosselaar, 2011.0155

Zakdoek “It’s a long way to Tipperary” 1914-1918, katoenen zakdoek met opdruk van liedtekst, 1914-1918, schenking mw. F. A. Muntinga-Gosselaar, 2011.0156

Glas vv P.J.C. Nieuwe Pekela, glas met transferdruk, 1965, aankoop, 2011.0157

Glas vv Noordster, glas met transferdruk, 1965, 2011.0158

Glas vv Noordster Oude Pekela 1920-1995, glas met transferdruk, 1995, aankoop, 2011.0159

Glas vv De Vogels Groningen, glas met transferdruk, aankoop, 2011.0160

Glas WVV sportpark 1923-1963, glas met transferdruk, 1963, aankoop, 2011.0161

Glas vv SETA, glas met transferdruk, ca. 1966, aankoop, 2011.0162

Glas Adm. De Ruyterschool Groningen, glas met transferdruk, ca. 1960-1969, aankoop, 2011.0163

Glas vv Neptunia, glas met transferdruk, 1968, schenking Jan Free, 2011.0164

Broodmes in kist, mogelijk een prijs voor een wedstrijd, ca. 1930, Koninklijke Utrechtse Fabriek van Zilverwerken C. J. Begeer, zilver, hout, koper, schenking J. J. van Ammers-Douwes, 2011.0165

Twee kandelaren, 1824, vervaardigd door Hermannus Ridder, zilver, legaat Jan Hendrik Leopold, 2011.0217.A+B

Pijpenkop van Duitse makerlij, keramische pijpenkop met schildering dat. 1897, porselein, schenking mevrouw F. F. M. Rijks-Begeman, 2011.0218

Pijpenkop, keramische pijpenkop met een schildering van het in 1873 onthulde monument voor de Slag bij Heiligerlee, porselein, aankoop, 2011.0219

Glas FC Groningen Ere Divisie, glas met transferdruk, glas, schenking Henk Waltman, 2011.0221

Glas Cream Crackers 1934-1984, glas met transferdruk, 1984, glas, aankoop 2011.0222

Glas Gemeente Noordbroek 1945 - 5 mei -1965, glas met transferdruk, 1965, glas, schenking Jan Free, 2011.0223

Glas A.V.Aquilo 1962-1987, glas met transferdruk, 1987, glas, schenking Jan Free, 2011.0224

Glas Velocitas 100 jaar 1897-1997, glas met transferdruk, 1997, glas, aankoop, 2011.0225

Glas G.V.A.G. Ere divisie 63-64, glas met transferdruk, 1964, glas, aankoop, 2011.0226

Portret Mattheaus van Heyningen Bosch, fotoreproductie van een portret, 1890-1900, inkt/papier, schenking Wilco van Koldam, 2011.0228

Affiche Groninger Zilver, tentoonstellingsaffiche Groninger Museum, 1975, ontwerp Abe Kuipers, lithografische print, schenking T. Penninga, 2011.0231

Muntset Museumschatten, serie euromunten en Museumschattenmunt (Groninger Museum), 2011, De Koninklijke Nederlandse Munt, metaal, variabele afmetingen, geschenk De Koninklijke Nederlandse Munt, 2011.0232.a-i

Affiche A. J. P.’s Puddingen, reclamemateriaal firma Polak in lijst, 1910-1920, lithografische print, aankoop, 2011.0233

Vier fragmenten groen tapijt of verdure, stoffering, 17^e eeuw, wol, schenking Gemeente Groningen, 2011.0235.a-d

Fragment groen tapijt of verdure, stoffering, 17^e eeuw, wol, schenking Gemeente Groningen, 2011.0236

Consumptiepenning Groninger Museum, substitutie munt, 2009, plastic, 2011.0239

Presse-papier ter ere van het 100 jarig bestaan van tabaksfabriek J. Gruno, Groningen, gedreven reliëfabbeelding op een basement van palissanderhout, 1939, 2^e gehalte zilver, aankoop, 2011.0245

SCHILDERIJEN

FRANCISCUS HERMANUS BACHG

Portret Wicher Alons, buste portret ¾ met het hoofd naar rechts gewend, 1904, olieverf/ doek, 57.5 x 38.2 cm, schenking mevrouw E. de Loor-Alons, 2011.0131.A

Portret Henderika Alons-Vegter, buste portret bijna ‘en profile’ met het hoofd naar links gewend, 1903, olieverf/ doek, 57.5 x 38.2 cm, schenking mevrouw E. de Loor-Alons, 2011.0131.B

TEKENINGEN

LUCAS PETRUS ROODBAARD

Portret Anna Habina Alberda van Menkema, pasteltekening, 1797-1851, krijt op papier, 61.5 x 46.5 cm, legaat Jan Jans Rintjes, 2011.0229

Portret Mr. Menno Heilco Nauta, pasteltekening, 1797-1851, krijt op papier, 61.5 x 46.5 cm, legaat Jan Jans Rintjes, 2011.0230

SCULPTUREN

JAN WAGENSFELD

Portret Jan de Roos, gipsmodel op houten voet van een geboetseerd hoofd van Groningse straatzanger Jan de Roos (1896-1979), 1979, gips, 47x26x34 cm, schenking kringloopbedrijf Stichting Mamamini, 2011.0133

PENNINGEN

PETER-GÖTZ GÜTTLER

Penning 60 jaar Numismatische Kring Groningen 1951-2011, 2010, jubileumpenning, Ø 11 cm, koperlegering, schenking Numismatische Kring Groningen, 2011.0227

H. J. MEIJER/ F. HAZEKAMP

Penning 10 jaar Numismatische Kring Groningen 1951-1961, 1961, jubileumpenning, Ø 9.4 cm, brons, schenking J. C. van der Wis, 2011.0237

LAJOS RATKAI

Penning 25 jaar Numismatische Kring Groningen 1951-1976, 1976, jubileumpenning, Ø 5 cm, brons, schenking J. C. van der Wis, 2011.0238

OOSTERSE KERAMIEK

Schotel, onderdeel van een rijsttafelset, ca. 1700, Delfts aardewerk, legaat antiquair H. C. van Vliet, 2011.0220

COLLECTIE H. H. NIEMEIJER

Schotel, Chinees porselein versierd met Famille verte emaille kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi,

1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0022

Schotel, Chinees porselein versierd met Famille verte emaille kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi,

1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0023

Schotel, Chinees porselein versierd met familie rose emaille kleuren, Qing-dynastie, regering Chien Lung, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0024

Bord, Chinees porselein versierd met Famille verte emaille kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi,

1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0025

Schotel, Chinees porselein versierd met Famille verte emaille kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0026

Schotel, Chinees porselein, versierd met Famille Verte kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0027

Schotel, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0028

Schotel, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, gemerkt Fu, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0029

Schotel, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, gemerkt: theeblad in dubbele ring, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0030

Schotel, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0031

Schotel, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0033

Schotel, diepe schotel van Chinees aardewerk versierd in roodbruin en groen, Ming dynastie, Swatow, 1570-1599, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0034

Schotel, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0035

Schaal, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0036

Schotel, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, bruikleen van

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0037

Schotel, schotel van Chinees aardewerk versierd in blauw, Ming dynastie, Swatow, 1570-1599, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0038

Schotel, diepe schotel van Chinees aardewerk, Ming-dynastie, regering Wanli, 1563-1620, gemerkt met klanksteen met dubbele ring, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0039

Schotel, Chinees porselein versierd in blauwwit, Qionlong, regering Qing, 1736-1795, gemerkt met klanksteen met dubbele ring, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0040

Schotel, Chinees porselein versierd in blauwwit, Qionlong, regering Qing, 1736-1795, gemerkt met klanksteen met dubbele ring, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0041

Schotel, diepe schotel van Chinees porselein versierd met Famille verte kleuren, Qing-dynastie, Kangxi regering, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0042

Schotel, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, gemerkt met theeblad in dubbele ring, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0043

Schotel, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, gemerkt HUA in dubbele rand, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0044

Schotel, diep bord van Chinees porselein versierd met Famille Rose kleuren, ca. 1725, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0045

Terrine, Chinees porselein versierd met Famille Rose kleuren, Qing dynastie, regering Chien lung, 1736-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0046

Vaas, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0047

Bord, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, gemerkt met wierookbrander in dubbele ring, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0048

Vaas, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0049

Vaas, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0050

Vaasje, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0051

Kom, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, gemerkt met klanksteen in dubbele ring, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0052

Twee kommen, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0053.A+B

Kom, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0054

Kom, Chinees porselein versierd met 3-kleurige decoratie, Ming, regering Kangxi, 1660-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0055

Pot met houten deksel, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing-dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0056.a+b

Vaasje, blauw craquelé (soft paste), gedecoreerd met een afbeelding van een bedelmonnik en volgeling, Kangxi regering, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0057

Kop en schotel, Chinees porselein versierd in poederblauw met drie Famille Rose, Qian dynastie, Chien Lung regering, 1736-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0058

Dekseldoos, Chinees porselein versierd in Famille Rose kleuren, Kangxi regering, 1661-1670, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0059.a+b

Schotel, gegroefde en gekartelde wand, Chinees porselein versierd in blauwwit, gemerkt Chêng Hua, Kangxi regering, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0060.A

Schotel, gegroefde en gekartelde wand, Chinees porselein versierd in blauwwit, gemerkt Chêng Hua, Kangxi regering, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0060.B

Schotel, Chinees porselein versierd in blauwwit, gemerkt met zes merken Cheng Hua, Kangxi regering, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0061

Schotel, geribde wand van Chinees porselein versierd in blauwwit, Kangxi regering, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0062.A

Schotel, geribde wand van Chinees porselein versierd in blauwwit, Kangxi regering, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0062.B

Schotel, geribde wand van Chinees porselein versierd in Famille Rose kleuren, Qing dynastie, Chien Lung regering, 1736-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0063

Bord, Chinees porselein versierd in Famille Rose kleuren, Qing dynastie, Chien Lung regering, 1736-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0064

Diep bord, Chinees porselein versierd in Famille Verte kleuren, Kangxi rgering, 1661-1691, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0065

Bord, Chinees porselein versierd in Famille Rose kleuren, Qing dynastie, Chien Lung regering, 1736-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0066

Bord, Chinees porselein versierd in blauw-wit met een wapen in blauw, rood en goud, Chine de Commande, niet gedateerd, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0067

Diep schoteltje, Chinees porselein versierd in blauw-wit, Qing dynastie, Yongzheng regering, 1722-1735, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0068

Schotel op hoge voetring, gelobde rand van Chinees porselein versierd in blauwwit, Ming, 14°-16° eeuw, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0069

Kom, licht gekartelde rand en geribde wand van Chinees porselein versierd in blauwwit, Ming, Wanli regering, 1573-1619, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0070

Vaas, Chinees porselein versierd met bloeiende tanken en vogels, Qing dynastie, Chien Lung regering, 1735-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0071

Pot, Chinees porselein versierd met onderglazuur blauw, Qing dynastie, Kangxi regering, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0072

Wierookbrander op voetjes, Chinees porselein versierd met onderglazuur blauw, Qing, Wanli regering, 1722-1735, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0073

Schoteltje, Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing dynastie, Kangxi regering,1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0074

Kopje met schoteltje, Chinees porselein versierd met polychroom kleuren, Chien lung, 1736-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0075.Aa+b

Kopje met schoteltje, Chinees porselein versierd met polychroom kleuren, Chien lung, 1736-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0075.Ba+b

Hoog model pot, Chinees porselein versierd in Famille Verte kleuren, gemerkt zes merken Cheng Hua, Kangxi regering, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0076

Kom, Chinees porselein gedecoreerd in een gecombineerde stijl van Famille Verte en Capucijner, Kangxi regering, ca. 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0077

Klapmutskom, Chinees porselein versierd in blauwwit, Kangxi regering, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0078

Beeldje, Chinees porselein versierd met Famille Rose kleuren, 18° eeuw, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0079

Ho-Ho tweeling, twee beelden van Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Kangxi regering, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0080

Beeld van Guan Yin, Chinees porselein, Blanc de Chine, niet gedateerd, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0081

Beeldje van een Chinese man, Chinees porselein versierd met Famille Rose kleuren, Chien Lung periode, 1736-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0082

Pattipan, Chinees porselein versierd in Famille rose kleuren, Chien Lung, 1736-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0083

<i>Bord</i> , Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Chien Lung, 1736-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0084
<i>Baluster-vormige vaas met trompet hals</i> , Chinees porselein versierd met Famille Rose kleuren, Chien Lung, 1750-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0085
<i>Penseelpot</i> , Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing dynastie, Kangxi regering, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0086
<i>Penseelpot</i> , Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing dynastie, Kangxi regering, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0087
<i>Beeldje van een staande man</i> , Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing dynastie, Kangxi regering, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0088
<i>Vaas met zilveren montuur</i> , Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Overgangsporselein, ca. 1660, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0089
<i>Kendi</i> , Chinees porselein versierd in onderglazuur blauw, gemerkt Wan Li Ming, Qing dynastie, regering Wanli, 1722-1735, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0090
<i>Knobbelvaas</i> , Chinees porselein versierd in blauwwit, Overgangsporselein, ca. 1660, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0091
<i>Vaas</i> , Chinees porselein versierd in polychroom kleuren, Dao Kuang, 18° – 19° eeuw, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0092
<i>Beeld van Ho-Ho broer</i> , Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing dynastie, Kangxi regering, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0093
<i>Kommetje</i> , Chinees porselein versierd met een laat Famille Verte decor, 1750-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0094
<i>Kandijpot met deksel</i> , Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing dynastie, Kangxi regering, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0095.a+b
<i>Bord</i> , Chinees porselein versierd met polychroom kleuren, Chien Lung regering, 1736-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0096
<i>Dekselvaas</i> , Chinees porselein versierd in blauwwit, Qing dynastie, Kangxi regering, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0097.Aa+b
<i>Dekselvaas</i> , Chinees porselein versierd in blauwwit, Qing dynastie, Kangxi regering, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0097.Ba+b
<i>Cilindrische vaas met houten deksel</i> , Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Ming Dynastie, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0098.a+b
<i>Bakje met deksel</i> , Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0099.a+b

<i>Plateau</i> , Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing dynastie, regering Kangxi, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0100
<i>Set van twee Kylin beeldjes</i> , Chinees porselein versierd met Famille Rose kleuren, Chien Lung regering, 1736-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0100.A+B
<i>Dekselkom</i> , Chinees wit porselein met een uitgesneden pâte en ingevuld met glazuur, Chine de Commande, 18° eeuw, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0102
<i>Set van twee beeldjes van tempelleeuwen</i> , Chinees porselein versierd met Famille Verte kleuren, Qing dynastie, Kangxi regering, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0103.A+B
<i>Apothekerspot met deksel</i> , Chinees porselein versierd in blauwwit, Ming, regering Wanli, 1563-1620, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0104.a+b
<i>Veertien schoteltjes</i> , Chinees porselein versierd in blauwwit, exportporselein 14°-18° eeuw, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0105.a-n
<i>Pattipan</i> , Chinees porselein versierd in Mandarijn kleuren, Chien Lung regering, 1736-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0106
<i>Bord</i> , Chinees porselein versierd met zwart en goud, Encre de Chine, Chien Lung regering, 1736-1795, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0107
<i>Kutani theepot</i> , Japans porselein versierd met ijzerrood en een decor in polychroom kleuren, ongedateerd, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0108.a+b
<i>Vaas met koperen deksel</i> , porselein versierd met ijzerrood en blauw, zogeheten Imari, ongedateerd, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0109.a+b
<i>Vaasje</i> , porselein versierd in ijzerrood, blauw en goud, zogeheten Imari, ongedateerd, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0110
<i>Beeldje van een man en vrouw achter een zonnewiel</i> , Chinees porselein versierd met polychroom kleuren, exportporselein 14°-18° eeuw, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0111
<i>Twee kommen</i> , Chinees porselein versierd in Amsterdams Bont, ongedateerd, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0112.A+B
<i>Vier kleine kommen</i> , Chinees porselein versierd in Amsterdams Bont, ongedateerd, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0113.a-d
<i>Schaaltje</i> , Chinees porselein versierd in blauwwit, Qing dynastie, Kangxi regering, 1661-1690, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0114
<i>Achtkantig bord</i> , Chinees porselein versierd in blauwwit, ongedateerd, bruikleen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2011.0115
<i>Vaas model rolwagen</i> , Chinees porselein versierd in blauwwit, Overgangsporselein, ca. 1660, bruikleen van Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, 2011.0116

BRIUKLEEN PROTESTANTSE GEMEENTE WILDERVANK
<i>Avondmaalsbeker</i> , zilveren beker op gedreven voet en inscriptie TOT GEDAGTENIS VAN DE HEER H. TEIKS KONING EN VAN MEVROUW A.Q. VAN IDDEKINGE EHELIEDEN 1820, onbekende maker, 1790-1820, bruikleen van Protestantse Gemeente Wildervank, 2011.0117.A
<i>Avondmaalsbeker</i> , zilveren beker op gedreven voet en inscriptie TOT GEDAGTENIS VAN DE HEER H. TEIKS KONING EN VAN MEVROUW A.Q. VAN IDDEKINGE EHELIEDEN 1820, onbekende maker, 1790-1820, bruikleen van Protestantse Gemeente Wildervank, 2011.0117.B
<i>Avondmaalsbeker</i> , beker op een samengestelde voet met inscriptie TOT AANDENKEN AAN T.T. SCHURINGA EN VROUW G.E. BOUWMAN, Evert Mathijs Voorhuis (1784-1863), bruikleen van Protestantse Gemeente Wildervank, 2011.0118.A
<i>Avondmaalsbeker</i> , beker op samengestelde voet met inscriptie TOT AANDENKEN AAN T.T. SCHURINGA EN VROUW G.E. BOUWMAN, Evert Mathijs Voorhuis (1784-1863), bruikleen van Protestantse Gemeente Wildervank, 2011.0118.B
<i>Broodschotel</i> , schaal met gedreven samengestelde rand met op de bodem een plaatje met inscriptie TOT AANDENKEN AAN T. T. SCHURINGA EN VROUW G. E. BOUWMAN 1855, mogelijk zilver, bruikleen van Protestantse Gemeente Wildervank, 2011.0119.A
<i>Broodschotel</i> , schaal met gedreven samengestelde rand met op de bodem een plaatje met inscriptie TOT AANDENKEN AAN T. T. SCHURINGA EN VROUW G. E. BOUWMAN 1855, mogelijk zilver, bruikleen van Protestantse Gemeente Wildervank, 2011.0119.B
<i>Broodschotel</i> , schaal met gedreven samengestelde rand met op de bodem een plaatje met inscriptie TOT AANDENKEN AAN T. T. SCHURINGA EN VROUW G. E. BOUWMAN 1855, mogelijk zilver, bruikleen van Protestantse Gemeente Wildervank, 2011.0119.C
<i>Offerbus</i> , bus op een gedreven voet van verzilverd koper, onbekende maker, 1850-1900, bruikleen van Protestantse Gemeente Wildervank, 2011.0120.A
<i>Offerbus</i> , bus op een gedreven voet van verzilverd koper, onbekende maker, 1850-1900, bruikleen van Protestantse Gemeente Wildervank, 2011.0120.B

BRIUKLEEN STICHTING OUDE GRONINGER KERKEN
<i>Achtenveertig avondmaalsbekertjes afkomstig van de Hervormde kerk van Eenum</i> , staal, bruikleen van Stichting Oude Groninger Kerken, 2011.0012
<i>Twee tafelkleden en drie servetten van de Hervormde Gemeente Nuis & Niebert</i> , damast, bruikleen van Stichting Oude Groninger Kerken, 2011.0013
<i>Avondmaalskan uit de kerk Westeremden</i> , tin, bruikleen van Stichting Oude Groninger Kerken, 2011.0016.A
<i>Avondmaalsschaal uit de kerk Westeremden</i> , tin, bruikleen van Stichting Oude Groninger Kerken, 2011.0016.B
<i>Schenkkan</i> , tinnen schenkkan afkomstig uit de kerk van Grijskerk, bruikleen van Stichting Oude Groninger Kerken, 2011.0121
<i>Vijftien avondmaalsbekertjes</i> , afkomstig uit de kerk van Grijskerk, onedel metaal, bruikleen van Stichting Oude Groninger Kerken, 2011.0122.a-l
<i>Avondmaalsbeker</i> , zilveren beker op voet met centraal op de wand de inscriptie: DOET DIT TER MIJNER NAGEDACHTENIS, onderop de voet staat een inscriptie: DOOPSGEZINDE GEMEENTE PIETERZIJL 1838, bruikleen van Stichting Oude Groninger Kerken, 2011.0123
<i>Avondmaalsbeker uit de kerk Westeremden</i> , 1840, vervaardigd door Nanno Folmer, zilver, bruikleen van Stichting Oude Groninger Kerken, 2011.0014.A
<i>Avondmaalsbeker uit de kerk Westeremden</i> , 1840, vervaardigd door Nanno Folmer, zilver, bruikleen van Stichting Oude Groninger Kerken, 2011.0014.B
<i>Avondmaalsschaal uit de kerk Westeremden</i> , 1846, vervaardigd door Nanno Folmer, zilver, bruikleen van Stichting Oude Groninger Kerken, 2011.0015.A
<i>Avondmaalsschaal uit de kerk Westeremden</i> , 1847, vervaardigd door Nanno Folmer, zilver, bruikleen van Stichting Oude Groninger Kerken, 2011.0015.B

EDUCATIE EN PUBLIEKSINFORMATIE

GRONINGER MUSEUMMAGAZINE

In 2011 verschenen drie nummers van het Groninger Museummagazine. Het eerste nummer kwam uit bij de tentoonstellingen *Material World. Kunst, design en mode* en *Chi Peng. Me, myself and I*. Na een inleiding op de tentoonstelling met werk van acht jonge kunstenaars opgeleid in Nederland, bij wie materiaalgebruik en (experimenteel) materiaalonderzoek een belangrijke rol speelt, door tentoonstellingscoördinator Sue-an van der Zijpp, volgen per kunstenaar vier pagina's met interviews en afbeeldingen. Deze interviews werden verzorgd door stagiaires Floor Oostra en Stefanie Ottens, onder begeleiding van Sue-an van der Zijpp en hoofdredacteur Steven Kolsteren. Het werk van Chi Peng en zijn ontwikkeling wordt toegelicht door Sue-an van der Zijpp, gevolgd door artikelen over het documentatiecentrum van De Ploeg; het bruikleenschilderij *Music Hall* van Jan Wiegers en Famille Verte. Egge Knol besteedt in zijn bijdrage voor de Vereniging van Vrienden aandacht aan een schilderij van Elisabeth Wassenbergh.

Het tweede nummer verscheen bij de tentoonstelling *Photoworks 1985-2010* van Ruud van Empel. In drie artikelen wordt door tentoonstellingscoördinator Ruud Schenk, en redacteurs Steven Kolsteren en Eric Bos ingegaan op het 'unheimliche' in zijn werk, zijn techniek en de vergelijking met andere fotowerken over kinderen in de collectie van het museum. Studio Job leverde een uitvoerige kunstenaarsbijdrage. Ruud Schenk analyseerde de verwarring rond het schilderij vogel van Karel Appel. Verder wordt aandacht besteed aan het nieuwe vrijwilligersteam van studenten, en Mariëtta Jansen beschrijft de schetsboeken van Siep van den Berg in haar bijdrage voor de Vereniging van Vrienden.

Het derde nummer verscheen bij de tentoonstelling van Azzedine Alaïa. Twee inleidende artikelen, van stagiaire Anne-Sophie Scholtens en Eric Bos, werden gevolgd door een uitgebreide fotobijlage. Jenny Klooststra schreef over Studio Job en het Groninger Museum. Heel divers waren de stukken over Jan Altink, met een inleiding van Jikke van der Spek, een bijdrage van dichter Jean-Pierre Rawie, een 'portret' in het Gronings, een gesprekje met Freek de Jonge, het info center en *Groninger Museum Live*: muziek gecomponeerd bij schilderijen van Altink. In de bijdrage van de Vrienden een interview door redactrice Ina Bos met Dicky Bijlstra-van der Zee, dochter van Ploeg kunstenaar Jan van der Zee.

In de komende jaren gaat de verschijning van de magazines niet gekoppeld worden aan een grote tentoonstelling, maar aan een tijdsperiode met meerdere overlappende tentoonstellingen in alle paviljoens van het museum. Dit sluit aan bij de veranderde tentoonstellingsprogrammering.

DE GM COLLECTOR

De GM collector, de gratis sleutelhanger waarmee bezoekers naar keuze kunstwerken kunnen scannen voor hun persoonlijke webcollectie, is dit jaar met succes uitgebreid. Kleine technische aanpassingen in de website zorgden voor betere bereikbaarheid. Het aanbod in het museum werd uitgebreid van paviljoen Mendini 0 naar het Ploegpaviljoen. Om de bezoekers beter uit te leggen wat de collector inhoudt, zijn studentenvrijwilligers op zaal aangetrokken.

Er is veel aandacht besteed aan de inhoud van de GM collector. Bij de tentoonstellingen *Material World*, Ruud van Empel, Jan Altink en Azzedine Alaïa werden uitvoerige programma's gemaakt. Centraal staan de gescande objecten. Van daaruit kunnen meerdere infopagina's aangeklikt worden, met context, zoals vergelijkingen met andere kunstwerken van de makers, filmpjes over de opbouw in het museum, en speciaal gecomponeerde muziek. Bij *Material World* kwamen de kunstenaars zelfuitgebreid aan het woord; Floor Oostra en Stefanie Ottens verzorgden de inhoud. Ruud van Empel leverde zelf een schat aan gegevens over de inspiratie van zijn fotokunstwerken, hetgeen verder uitgewerkt werd door Floor Oostra en GMinsiders (studentenvrijwilligers) onder begeleiding van Steven Kolsteren. Bij Altink werden naast veel vergelijking met Ploegkunstwerken, ook liedjes aangeboden. Voor Azzedine Alaïa verzamelde stagiaire Anne-Sophie Scholtens vele voorbeelden van toepassingen van Alaïas ontwerpen, zoals kleding van beroemdheden uit foto- en filmwereld en de politiek. Op deze manier wordt een blijvende schat van elders moeilijk toegankelijk achtergrondinformatie en kunsthistorische context opgebouwd, die naast een catalogus, aan een tentoonstelling blijvende diepgang en waarde verlenen.

MUZIEK EN BEELDEND KUNST

Het in 2010 gestarte project waarbij (inter)nationale muzikanten gevraagd werd een liedje te schrijven bij een kunstwerk uit de collectie van het museum, werd in 2011 gecontinueerd. In het kader van de vorige toer vonden afzonderlijke optredens plaats op zaterdagmiddagen vanaf januari t/m juni: Goslink, Casper Adrien, Noir, Julia Reinhold, Flux, Bird Song Alley, Bedhelm, Lina Paul en Emily Jane White. Tevens werden nog een paar videoclips opgenomen in het museum, van Lina Paul en Flux, uit de vorige muziektoer.

Voor de nieuwe muziektoer werkten in totaal 33 artiesten en bands mee met liedjes bij schilderijen en grafiek van Jan Altink. Deelnemers zijn: Angus & Julia Stone (Australië); Lotte & Diets; Daan Kleijn; Stranded Horse (Frankrijk); Awkward i; Jean Koolen & Peter Arends; Bird on the Wire; Roy Santiago; Hélène Renaut (Frankrijk / USA); Will Samson (Engeland/ Berlijn); Chloe Makes Music (USA); Lauw; Roommate (USA); Rykarda Parasol (USA); Homemade Empire; Great Lake Swimmers (Canada); Philco Fiction (Noorwegen); Ryan Lee Crosby (USA); Leendert; The bear that wasn't (België); New red fading; Wouter van Veldhoven; Marisa Yeaman (Australië); Siskiyou (Canada); Lou Leeuw; Oliver Oat; Cedarwell (USA); Birdie Busch (USA); Patrick Duff (Engeland); Emily Jane White (USA); Elfin Saddle (Canada); Trespassers William (USA) en House of Cosy Cushions.

De muziek werd aangeboden op een multimediatouer in combinatie met een gesproken toelichting bij de werken. Voor de samenstelling van de muziektoer werd een werkgroepje geformeerd uit de GM insiders, bestaande uit Tommy Voortman, Maurits van Putten, Marit Jongsma, Roos Wijnen en Wieteke Groot, onder leiding van Steven Kolsteren. Daarnaast werd samengewerkt met wishfulmusic, een collectief dat intieme huiskamerconcerten organiseert. Zij leverden een aantal artiesten aan. Andere artiesten werden benaderd via de Nacht van Kunst en Wetenschappen, en via de deelnemers zelf. Op 27 november werd de eerste Groninger Museum Live, een minifestival rond de tentoonstelling, georganiseerd. Hier traden op Siskiyou (Canada), Will Samson (Engeland), Ryan Lee Crosby (USA) en Homemade Empire (Nederland). De avond werd bezocht door 130 personen. Meer avonden volgen in 2012 in samenwerking met wishfulmusic en het Van Gogh Museum in Amsterdam. Enkele extra liedjes worden via een aparte download beschikbaar gesteld.

Met dit project probeert de afdeling educatie en publieksinformatie een nieuw interdisciplinair gebied aan te boren en nieuwe doelgroepen voor het museum te werven.

KINDEREN

Art trek: de speurtocht voor kinderen van 8 tot 12 jaar werd geheel vernieuwd. Het oude Vestini-vestje werd weer in gebruik genomen, in combinatie met kaartjes met speuopdrachtjes voor het hele gebouw. Per tentoonstelling worden zogenaamde wisselkaartjes gemaakt. De set kaartjes werd gemaakt door de museumdocenten.

In het voorjaar en najaar werden op zondagochtenden en middagen open kinderateliers gehouden; in totaal 14 keer. Onder leiding van een museumdocent volgden kinderen hier workshops met als thema's Russische Oriëntalisme, Ruud van Empel, porselein.

JUNIORCLUB

Het telkens veranderende tentoonstellingsprogramma en de bestaande collecties van het museum bieden fantastische mogelijkheden om kinderen voor het museum enthousiast te maken. Het jaar 2011 was voor de leden van de Juniorclub een jaar vol variatie. De mininacht van kunst en wetenschap, een theatrale happening bij de opening van de Vuurvogel, een zelfportret schilderen of photoshoppen in het atelier en een masterclass van Ruud van Empel. Zomaar een paar voorbeelden van het gevarieerde programma waar de meer dan 100 leden van de JuniorClub het afgelopen jaar van hebben genoten.

De Juniorclub wil alle kinderen enthousiast maken voor het museum, de collectie en het gebouw. Voor kinderen die het museum nog niet kennen is het museum verrassend laagdrempelig. Clubmasters zijn Inge van der Veen en Annet Cupédo.

In het jaar 2011 groeide de JuniorClub met 25%, gedurende het jaar waren 125 kinderen lid. 17 kinderen namen afscheid van de Juniorclub, bijna allemaal wegens het bereiken van de leeftijd van 13 jaar. Een aantal oud-leden had als 'ambassadeur' een rol als rondleider bij een activiteit voor jongere leden, of was jurylid bij de wedstrijd *Kleur de Jas van Qee 2010*. Ilje Drijfhout werd door directeur Kees van Twist tijdens de ploegdag in juni compleet verrast als winnaar met zijn ontwerp voor Qee. Het beeld dat van zijn ontwerp werd gemaakt kreeg een plekje in de museumcollectie en natuurlijk siert Iljes ontwerp het komend jaar de poster en flyers van de JuniorClub.

Het jaar startte met de opening van *De Vuurvogel*, een kunstwerk van Othilia Verdurmen in het paviljoen Coop Himmelblau; de kinderen beleefden een zinnenprikkende voorstelling vol geluid, kleur en licht. Portretten van Ploegschilders inspireerden de JuniorClubleden tot het schilderen van zelfportretten op echt doek in het kinderatelier tijdens de workshop ‘Knappe Kop’. Voor het eerst nam de JuniorClub deel aan de ‘Mininacht van Kunst en Wetenschap’; de fijne kneepjes van het photoshopen ontdekten zij op de tentoonstelling van Ruud van Empel in het Groninger Museum, waarna zij de tentoonstelling *Beyond the Stars* bekeken in het Universiteitsmuseum. Vanwege groot succes werd op de ploegdag in juni de bijzondere activiteit tussen ‘Qunst en Qitsch’ herhaald. Kunst- en curiosakenner Stephan Veenstra taxeerde en besprak meegebrachte spullen van leden. In het najaar vond een fantastische masterclass plaats door Ruud van Empel over zijn eigen tentoonstelling. De kinderen hadden niet alleen de kans zijn foto’s te leren kennen uit zijn eigen verhalen, maar werden ook zelf door Ruud van Empel op de foto gezet. Een week later ‘photoshopten’ de kinderen hun eigen portret in het kinderatelier. De afsluiting van het jaar was de feestelijke opening van de tentoonstelling van Azzedine Alaïa. Alle leden van de JuniorClub genoten samen met een van hun ouders van prachtige modeontwerpen en gingen dolgelukkig naar huis met een handtekening of foto van Azzedine Alaïa of Naomi Campbell.

In 2011 werd de nieuwe mascotte van de Juniorclub door een deskundige jury gekozen en in productie genomen. Het winnende ontwerp van Ilje Drijfhout werd onder luid applaus gepresenteerd, en een nieuwe ontwerpwedstrijd werd uitgeschreven. In de loop van het jaar maakten alle (nieuwe) leden massaal ontwerpen, in de hoop dé ontwerper van de volgende mascotte te worden. Elk jaar krijgt Qee een andere jas, op deze manier ontstaat een exclusieve reeks JuniorClub Qee’s.

De Qeeqaboo is de nieuwsbrief van de JuniorClub, met de vaste rubrieken LeukLid, GigaGebeurd, QoolQee en KunstKnaller. Deze viel elk kwartaal bij de leden op de mat.

In de rubriek WaanzinnigWerk staan de verschillende medewerkers van het museum in het zonnetje. Telefoniste, conservator en huisschilder, allemaal vertellen zij over hun werk. De leden ontdekken op deze manier wat er in het museum allemaal gebeurt voordat er weer een nieuwe tentoonstelling wordt geopend. Via de website van de JuniorClub blijven de leden op de hoogte van alle activiteiten van de club en van de gebeurtenissen in het museum, zien zij hun ontwerpen voor de Jas van Qee terug en spelen ze coole games. Een onderzoek onder leden en hun ouders maakte in 2011 duidelijk dat de variatie in het aanbod heel erg wordt gewaardeerd. Een kijkje achter de schermen van het museum, zelf iets maken in het atelier, de kunstenaar zelf leren kennen of een bezoek aan een ander museum... de variatie in het aanbod van activiteiten is voor de kinderen bijzonder aantrekkelijk. In 2012 zal de Juniorclub hier opnieuw op inzetten door te starten met een bezoek aan de designstudio van Rudo Menge, huisontwerper van het Groninger Museum. Tijdens een ontvangst in zijn studio laat Rudo de leden zien hoe hij Iljes winnende ontwerp voor de ‘Jas van Qee’ bewerkte tot beeldbepalende poster of flyer.

DE VUURVOGEL EN SPECIAAL ONDERWIJS

De Vuurvogel was een installatie van kunstenares Othilia Verdurmen in het Coop Himmelb(l)au paviljoen, met film, lichtspel, geluid en geuren. Een voorstelling duurde ca 30 minuten en was voor iedereen toegankelijk, behalve op speciale tijdstippen, waarop ‘voorstellingen’ gereserveerd werden voor het basisonderwijs, educatiegroepen en vooral het speciaal onderwijs.

Het project de Vuurvogel was voor de afdeling een kans meer kennis op te doen over het speciaal onderwijs. Er is onderzoek gedaan naar de vier clustergebieden van het speciaal onderwijs, blinde, slechtziende kinderen, dove slechthorende kinderen, kinderen met een verstandelijke beperking en kinderen met een psychiatrische stoornis. Het regulier onderwijs bezoekt het museum veelvuldig, maar voor het speciaal onderwijs zijn er bijzondere voorwaarden waardoor zij minder vaak het museum bezochten. Voordat de scholen uitgenodigd konden worden voor het project de Vuurvogel, was het noodzakelijk dat de afdeling educatie van het Groninger Museum de nieuwe doelgroep leerde kennen.

Uit elk clustergebied zijn een of meerdere scholen bezocht door de kunstenares, de afdeling educatie en een stagiair van de afdeling. Met de docenten is gesproken wat er wel of juist niet in de installatie moest komen. Ook is er een bijeenkomst georganiseerd waarin alle speciaal onderwijs scholen waren uitgenodigd. Uit deze bijeenkomst bleek dat de drempel om het museum te bezoeken hoog was. Gaandeweg konden we de angsten en vooroordelen bij de docenten wegnemen en ontstond er een vertrouwensband. Uit de vier clustergebieden is een werkgroepje van actieve docenten gevormd.

De oorspronkelijke installatie van de Vuurvogel is verbrand, maar de kunstenares heeft uiteindelijk de draad

weer opgepakt, zodat twee jaar later alsnog een nieuwe installatie in het museum geëxposeerd kon worden. De afdeling educatie heeft in de tussenliggende periode een stagiair de opdracht gegeven een adviesnota te schrijven over het speciaal onderwijs voor het Groninger Museum. Deze kennis was van onschatbare waarde om onze museumdocenten bij te scholen. Om kinderen van het speciaal onderwijs goed en respectvol te begeleiden is specifieke kennis nodig. Alle clustergebieden hebben de tentoonstelling bezocht. Er werden speciale lespakketten met opdrachten ontwikkeld en ter beschikking gesteld voor goede voorbereiding op school. We hebben hele positieve reacties gekregen van de scholen. Allemaal vonden ze naast de inhoudelijke kennis over de doelgroepen het allerbelangrijkst dat ze zich welkom voelden. Er was veel extra tijd gereserveerd, onnodige prikkels werden vermeden. Het geluid en de belichting van de ruimte werd later nog aangepast.

De scholen kregen vooraf aan het museumbezoek een lesbrief die als doel had om alvast kennis te maken met De Vuurvogel en de soundscape. Bijna alle scholen hebben deze lesbrief zorgvuldig uitgevoerd zodat de kinderen niet voor verrassingen kwamen te staan.

In totaal hebben 1001 leerlingen van de vier clusters de Vuurvogel bezocht. De groepen hadden gemiddeld 5 begeleiders per groep. Totaal 324 begeleiders.

In totaal hebben 629 kinderen van het primair onderwijs de Vuurvogel bezocht. De groepen hadden

gemiddeld 2 begeleiders. In totaal 58 begeleiders

In totaal hebben 75 kinderen van de buitenschoolse opvang de vuurvogel bezocht. De groepen hadden

gemiddeld 2 begeleiders. In totaal 14 begeleiders.

De cursisten van het Alfa college waren afkomstig uit de volgende groepen: Alescon, Novatec, Plan Support Groep, AKA NT2, AKA on the Floor, medewerkers/vrijwilligers. (Cursussen en trainingen worden aangeboden door het Alfa college met als doel de cursisten beter voor te bereiden op een succesvolle deelname aan de samenleving.) De cursisten van het Alfa college hebben naast de voorstelling van de Vuurvogel ook een creatieve opdracht gemaakt in het kinderatelier. In totaal hebben 191 cursisten de voorstelling van de Vuurvogel bezocht.

De groepen hadden gemiddeld 2 begeleiders. In totaal 22 begeleiders.

In totaal hebben 16 bewoners van Maartenshof de Vuurvogel bezocht. De groep had 10 begeleiders.

Othilia Verdurmen heeft zes keer een activiteit bij de Vuurvogel gehouden bestaande uit een lezing, een masterclass en een instaprondleiding.

2071 personen hebben in groepsverband de tentoonstelling bezocht; 434 begeleiders waren mee.

VOORTGEZET ONDERWIJS

Bij de grote tentoonstellingen werden kijkwijzers, lessuggesties en informatiebijeenkomsten verzorgd. De producten zijn didactische basismaterialen, waarmee de tentoonstellingen door leerlingen bezocht kunnen worden. Docenten worden uitdrukkelijk uitgenodigd hier zelf aspecten aan toe te voegen in de voorbereiding en evaluatie, zodat een ideaal museumbezoek door scholen bestaat uit een voorbereiding op school, een museumbezoek en een opdracht of evaluatie op school. De docenteninformatiebijeenkomsten vonden plaats op 5 januari (Russisch Oriëntalisme) en 12 oktober (Ruud van Empel) en werden door gemiddeld 35 leerkrachten bezocht. Kijkwijzers voor VMBO en voor Havo/VWO werden gemaakt bij de tentoonstellingen Chi Peng (door stagiaire Karin Posset), Ruud van Empel, Jan Altink en Azzedine Alaïa (door stagiaires Rianne Kapelle en Anne-Sophie Scholtens).

Totaal aantal bezoeken

Basisonderwijs	1689 verdeeld over 70 groepen
Naschoolse opvang	92 verdeeld over 7 groepen
Speciaal onderwijs	1038 verdeeld over 75 groepen
Voortgezet onderwijs	5637 verdeeld over 133 groepen
MBO	784 verdeeld over 18 groepen
HBO/universiteit	2964 verdeeld over 33 groepen
Duitse scholen	168 verdeeld over 8 groepen
	11 kinderfeestjes
Totaal aantal bezoekers	12.452

Aantal scholen dat hun activiteiten betaald heeft met de Cultuurkaart: 59

Aantal individuele leerlingen: 69

Total geïnd bedrag:18.236 euro

STUDENTEN

Het bereiken van de studentenwereld in Groningen (één op de vier inwoners) wordt steeds meer een speerpunt voor de afdeling educatie en publieksinformatie. Studenten verblijven zo’n vier jaar in de stad en zwermen daarna uit; het museum wil hen graag tot ‘ambassadeurs’ van het museum en van Groningen maken.

Het goede samenwerkingsverband met de studentenvereniging IK van Kunsten, Cultuur en Media (RUG) bestaande uit jaarlijkse museumsalons, werd enthousiast voortgezet. Er werden drie avonden georganiseerd, op 5 januari, 24 mei en 14 december, met aandacht voor de actuele tentoonstellingen (rondleidingen), lezingen, debat, en entertainment. Gemiddeld worden de avonden bezocht door 125-150 personen. De avond op 14 december, met bijna 200 deelnemers, kende een levendig debat over mode en design in een kunstmuseum. De avonden worden ter plekke geëvalueerd door de bezoekers en krijgen gemiddeld goede beoordelingen. Het streven is om dit goed voorbeeld na te volgen met meerdere opleidingen of studentenverenigingen dergelijke avonden te organiseren. Zo zijn diverse contacten gelegd voor het begin van 2012.

Zeer belangrijk was verder in 2011 de oprichting van de GM insiders. In het voorjaar deed het museum een oproep onder studenten in Groningen om zich aan te melden als vrijwilliger. Doel was om wederzijdes initiatieven te ontwikkelen. Ongeveer 25 studenten meldden zich aan. Via algemeen vergaderingen werden vier werkgroepjes geformeerd, die zich gingen bezighouden met social media, activiteiten, de GM collector en muziek, onder begeleiding van Floor Oostra en Steven Kolsteren. Alle studenten werden ook ingezet om de GMcollector uit te leggen op zaal aan bezoekers.

De social media groep maakte een speciale facebookpagina, *Inside het Groninger Museum*. De activiteitengroep organiseerde samen met de USVA een kennismakingsmiddag tijdens de KEI week, met fotografieworkshop en DJ's in het auditorium. De GM collectorgroep leverde inhoudelijke bijdragen aan de GM collectors van Ruud van Empel en Azzedine Alaïa. De muziekwerkgroep, tenslotte, leverde artiesten voor de multimediatore, deed de organisatie van de live avonden en leverde tekstbijdragen voor de facebookpagina, het Groninger Museummagazine en het publieksboekje bij de tentoonstelling Jan Altink. Ook verspreidden zij zelfgemaakte flyers en posters.

De samenstelling van de GM insiders is zeer divers. Studenten zijn afkomstig uit verschillende studierichtingen, zoals KCM, kunstgeschiedenis, literatuur, communicatie en kunstopleidingen; zelfs enkelen van buiten Groningen. Op de muziekavonden en tijdens de Nacht van Kunst en Wetenschap deden enkele studenten dienst bij de infobalie, kaart- en drankverkoop.

SAMENWERKINGSVERBANDEN

Zoals elk jaar werd in februari een projectweek georganiseerd in samenwerking met de afdeling Vormgeving en Communicatie van Academie Minerva. Deze keer werd een fictieve opdracht uitgezet, die wel in verband stond met de werkelijkheid: bedenk een oplossing voor de winkel in de entreehal. Het museum verzorgde de achtergrondinfo over het gebouw, de ideeën van de architect en gastarchitecten en de commerciële situatie. Dit werd gekoppeld aan diverse lezingen van ontwerpers in het museum. Tussentijds werden de opdrachten op de academie getoetst. Op vrijdag presenteerden ongeveer 100 studenten hun ontwerpen in groepjes

aan een jury, die een uiteindelijke winnaar koos. Het winnende groepje maakte een publicatie. Niet alleen waren de bedachte oplossingen vernuftig en creatief, ook leverde het totale project een goed voorbeeld op van een samenwerking tussen museum en academie, vooral in de uitwisseling van ideeën en de context van de opdracht.,

In juni werd een speciale middag georganiseerd voor studenten ABK van Academie Minerva, met als thema het inrichten van een tentoonstelling, naar aanleiding van de expositie *Material World*.

Een andere jarenlange samenwerking is die met choreografe Aglaya Koika en haar USVA dansgroep.

Zij verzorgden op zondagochtenden speciale optredens op zaal, gebaseerd op schilderijen van de Russische Oriëntalist.

De afdeling educatie en publieksinformatie was ook betrokken bij de organisatie van de Nacht van Kunst en Wetenschappen op zaterdag 4 juni.

De samenwerking met wishfulmusic en het Van Gogh Museum voor de muziektoer en live avonden zal begin 2012 uitgebreid worden.

De convenanten met Verzorgings- en Verpleeghuis Maartenshof en het Alfa college werden voortgezet met bezoeken aan de Vuurvogel.

LEZINGEN EN ONTVANGSTEN

Het hoofd educatie verzorgde diverse lezingen en ontvangsten in het museum: een masterclass op 2 februari over muziek en beeldende kunst, voor Stenden hogeschool, afdeling Leisure management (drie maal), VCN Noord, Vereniging van Vrienden, en ontving studenten. Buiten het museum gaf hij lezingen over uiteenlopende onderwerpen voor de Klassiek Academie Groningen (twee maal) en het Nederlands Klassiek Verbond (twee maal). Hij nam deel aan een werkbijeenkomst van de Nederlandse Museumvereniging over multimediatoren in Utrecht en aan vergaderingen van de Werkveld Advies Raad van de docentenopleiding van Academie Minerva.

Geertje de Groot hield een powerpoint presentatie in de Service Appartementen Maarwold in september.

Een week later ontving zij de bewoners met een rondleiding in het museum. Verwacht wordt dat Maarwold, evenals de verzorgingstehuizen, de weg naar het museum ook in 2012 zal vinden.

INFORMATIECENTRUM

Na een mooi en optimistisch begin eindigt het verslagjaar 2011 in mineur. Het vernieuwde informatiecentrum blijkt een grote publiekstrekker te zijn. De bezoekers waarderen de ruimte met museale allure zeer. De combinatie van fraaie vormgeving en innovatieve informatieverstrekking is uniek. De interactieve aanraaktafel is een groot succes. Op speelse en vernieuwende wijze wordt digitaal kennis gemaakt met de collectie en het gebouw. De pc's in de grote gelede tafel geven verdere inzicht in de collectie en worden veel gebruikt, ook voor het aanmelden van de GM collector. Tot onze spijt moesten we aan het eind van het jaar afscheid nemen van de vier bekwame gastvrouwen en –heren: Ben Hekert, Christine van der Cingel, Eric Setz, Merel IJsbrandy en de invalkrachten. Vanwege de financiële perikelen bleekt het niet mogelijk te zijn hun jaarcontracten te verlengen.

DIGITALE INFORMATIEVOORZIENING

Meer dan 100.000 bezoekers hebben gebruik gemaakt van de GM collector. Dit is een chip verborgen in een sleutelhanger. De bezoeker verzamelt hiermee zelf informatie over kunstwerken van de hoofdtentoonstelling, door kunstwerken te taggen. Op een eigen webpagina bekijkt de bezoeker thuis of op zijn mobiele telefoon de kunstwerken met uitgebreide achtergrondinformatie. De informatie op de pc's in de gelede tafel zal worden uitgebreid zodat nog meer onbekende objecten uit de collectie getoond kunnen worden. Via de website zijn de collecties van de bibliotheek en de museumobjecten nog sneller en beter te bekijken dankzij de vernieuwde versie van Adlib, het beheer systeem voor de collectie en bibliotheek catalogi.

BIBLIOTHEEK

Het saneren van de collectie is ook dit verslagjaar voortgezet. Boeken, tentoonstellingscatalogi en tijdschriften, die de laatste jaren niet zijn geraadpleegd en waarvan de verwachting is dat dit in de toekomst ook niet het geval zal zijn, worden verwijderd. Hierbij wordt steekproefsgewijs gecontroleerd of de publicaties die niet worden gesaneerd goed zijn geregistreerd en beschreven. De in 2004 gestarte retrospectieve invoer van artikelen en de registratie van de beëindigde jaargangen tijdschriften is in 2011 vervolgd. Alle ingevoerde artikelen zijn in dit verslag jaar in gescand en als afbeelding in het record geplaatst. Het artikel is bij het aanklikken direct in Adlib te lezen. Deze werkwijze vergroot de efficiency. Artikelen hoeven nu niet meer worden opgezocht in het depot, maar zijn meteen op het beeldscherm te lezen. De aantallen ingevoerde records zijn in 2011 flink gestegen. In het bijzonder de invoer van artikelen is meer dan verdrievoudigd, van 773 in 2010 naar 2417 in 2011: Ingevoerde records 2927: 1232 (boeken 457, av-media 53, artikelen 2417) Totaal ingevoerd: 54.611

FILMS

Het filmzaaltje in het informatiecentrum bewijst zijn nut. Vooral als het auditorium is gesloten, zit het overvol met bezoekers. De rijen staan dan vaak tot aan de ingang van het centrum. De getoonde films zijn steeds wisselende combinaties van documentaires, videoclips en kunstenaarsvideo's uit de eigen collectie, afgewisseld met speelfilms. Indien de tentoonstellingen of actualiteit daartoe aanleiding geven worden films in de context getoond. Deze films zijn veelal samengesteld door medewerkers van het informatiecentrum. Delen van het, door ons samengestelde, filmpje bij de tentoonstelling *Material World* zijn dit jaar ook vertoond in 'De Vishal' te Haarlem, tijdens de expositie van Marga Weimans. Dit jaar zijn films vertoond ter ondersteuning van de tentoonstellingen: *Me, Myself and I*, *Chi Peng*, *Photoworks 2003 – 2010*, *Material World. Kunst, design en mode*, *Plattegrond van de kunst en omstreken – De Ploeg en het naoorlogse modernisme*, *Ruud van Empel*, *Studio Job & het Groninger Museum* en *Azzedine Alaïa in de 21e eeuw*.

VITRINES

De vitrines in het informatiecentrum zijn ingericht met objecten uit de collectie van het Groninger Museum. Tijdens de tentoonstelling *Zilver in Groningen* waren de vitrines de enige plek in het museum waar oosterse keramiek werd getoond. Daarna zijn 12 van de 17 *Water Melons* van meest spraakmakende Chinese kunstenaar Ai Weiwei getoond.

BEELDARCHIEF EN FOTOGRAAF

De nieuwe fotostudio in Hoogkerk is in gebruik genomen. Het komende jaar moet vooral worden geïnvesteerd in nieuwe software voor fotobewerking. De fotograaf John Stoel, die de afgelopen decennia als freelancer veel voor het museum heeft gewerkt, is zijn carrière aan het afbouwen. Zijn kennis op het gebied van kunst- en reproductiefotografie, draagt hij over aan onze huisfotograaf Marten de Leeuw. De Leeuw zal op termijn Stoel geheel vervangen als fotograaf voor het Groninger Museum. Samen zijn ze begonnen met de fotografie voor het Groninger Museum Collectieboek, het boek over Groninger zilver en *Famille Verte*. Het Zilverboek en de *Famille Verte* catalogus zijn dit jaar verschenen. De nieuwe foto's worden in hoge resolutie opgeslagen in het beeldarchief. Dit archief zal het komend jaar opnieuw worden gestructureerd.

COLLECTIEREGISTRATIE

De uitgebreide invoer van objectgegevens in het collectieregistratiesysteem wordt voortgezet. Alle beschikbare gegevens worden gegevens gecontroleerd en ingevoerd. De komende jaren zal worden gefocust op het verbinden van objecten aan literatuur, tentoonstellingen en het toevoegen of vervangen van afbeeldingen. Aantal nieuw ingevoerde records (aanwinsten en retrospectieve invoer): 710. (Totaal 34.768). Ook dit jaar zijn weer vele foto's aan Adlib toegevoegd, voornamelijk op het gebied van oosterse keramiek en zilver.

SAMENSTELLING AFDELING

Naast het hoofd educatie en publieksinformatie Steven Kolsteren, waren aan de afdeling verbonden: Geertje de Groot (medewerker basisonderwijs, oudereneducatie), Inge van der Veen en Annet Cupédo (clubmasters JuniorClub), museumdocenten Aafke Holman, Barbara Janssens, Jos Boerjan, Rianne Rolleman, Lê Hyun, Odile van der Stel, Lijsbeth Demmer, Grietineke Lier, Peter Propstra; en stagiaires Karin Posset en Rianne Kapelle (NHL, docentenopleiding), Sanne-Lyske van Seggeren (NHL, CMV), Floor Oostra (journalistiek Windesheim, Zwolle), Anne-Sophie Scholtens (KCM, Groningen), Lidia Bonder en Leonie van der Horst (Academie Minerva, docentenopleiding). De GM insiders waren Agnes Winter, Andrea Fuest, Anne Anjema, Bart Bleeker, Carmen van Bruggen, Emma Leever, Ilse Donker, Jolien Onwijn, Julia Dijkstra, Julia Kramer, Loes Roest, Mare Kiers, Marit Jongsma, Maurits van Putter, Pauline Kastermans, Roos Wijnen, Sanne Valstar, Tommy Voortman en Wieteke Groot.

Het informatiecentrum bestond uit coördinator Rob Dijkstra, en medewerkers Marten de Leeuw (fotograaf), Robert Palmans, Robert Kremer (Ploegarchief), Kees van Sinderen (automatisering) en de gastheren/vrouwen in het informatiecentrum: Christine van der Cingel, Eric Setz, Merel IJsbrandy en Ben Hekert. Invalkrachten waren Anne Behrendt en Arjo Passchier.

PUBLICATIES GRONINGER MUSEUM

CATALOGI EN BOEKEN

Zilver in Groningen

Egge Knol, Groningen : Groninger Museum

215 p. : ill. , ISBN 978-90-71691-70-

Een provincievlag voor Groningen

Egge Knol, Groningen : Huis van de Groninger Cultuur

22 p. : ill. , ISBN 978-94-6190-275-7

Jong in Groningen: Kunst uit de periode 1945 - 1975

Henk van Os, Mariëtta Janssen

Groningen ; Rotterdam : Groninger Museum : NAI Uitgevers, 2011. - herdr.

128 p. : ill. , ISBN 978-90-5662-685-3

Studio Job & the Groninger Museum

Text Mark Wilson, Sue-an van der Zijpp

Schoten ; Groningen : BAI publishers, Groninger Museum

80 p. : ill. , ISBN 978-0-8478-3063-3

Jan Altink – Iconen van het Groningerland

samenst. Mariëtta Jansen, Jikke van der Spek

Groningen : Groninger Museum, 126 p. : ill. -

(De Ploeg verzameld in het Groninger Museum ; 10),

ISBN 978-90-5048-121-2

ALAÏA, Azzedine Alaïa in de 21e eeuw / ALAÏA, Azzedine Alaïa in the 21st

century century / ALAÏA, Azzedine Alaïa au XXie siècle

Text Annie Cohen-Solal, Stephanie Seymour Brant, Mark Wilson

Schoten : BAI publishers, 224 p. : ill.

ISBN 978-90-8586-620-6 (nederlands)

ISBN 978-90-8586-622-0 (engels)

ISBN 978-90-8586-621-3 (Frans)

PERIODIEKEN

Jaarverslag Groninger Museum 2010

red Steven Kolsteren, Ruud Schenk en Josee Selbach

Groningen : Groninger Museum

Groninger Museummagazine

red. Steven Kolsteren, Groningen : Groninger Museum

Jrg. 24, nr 1-3, ISSN 1572-0713

Ploeg Jaarboek 2010

samenst. en red. Mariëtta Jansen, Doeke Sijens

Groningen : Stichting De Ploeg : Groninger Museum

92 p. : ill. , ISBN 978-90-5048-123-6

PUBLICATIES, LEZINGEN EN EXTERNE ACTIVITEITEN MEDEWERKERS

ROB DIJKSTRA

PUBLICATIE

Informatiecentrum en Adlib.

In: Groninger, Museummagazine ; Jrg. 24 nr. 3, p. 44

MARIËTTA JANSEN

PUBLICATIES

[Met Anna Kramer, ... [et al.] Kunst in het UMCG: een selectie uit de kunstcollectie van het Universitair Medisch Centrum Groningen / Art at the UMCG: selected works from the art collection of the University Medical Center Groningen. - Groningen : Universitair Medisch Centrum Groningen. - 70 p. : ill. - ISBN 978-90-367-4794-3 (nederlands), ISBN 978-90-367-5042-4 (engels)

[i.s.m. Henk van Os] Jong in Groningen: Kunst uit de periode 1945 - 1975. – Groningen ; Rotterdam : Groninger Museum : NAI Uitgevers, 2011. – herdr. - 128 p. : ill. - ISBN 978-90-5662-685-3

[Samenst. En red. met Doeke Sijens Ploeg jaarboek 2010. - Groningen : Stichting De Ploeg : Groninger Museum. - 92 p. : ill. - ISBN 978-90-5048-123-6

[samenst. met Jikke van der Spek] Jan Altink – Iconen van het Groningerland. - Groningen : Groninger Museum. - 126 p. : ill.

Music Hall: Over een opmerkelijk schilderij van Jan Wiegers. - In: Groninger Museummagazine ; Jrg. 24 nr. 1, p. 52 - 53

Music Hall en Dancing room. over twee schilderijen en Jan Wiegers. - In: Ploegjaarboek 2010, p. 52 - 56

Siep van den Bergs schetboeken. - In: Groninger Museummagazine ; Jrg. 24 nr. 2, p. 41-47

Jan Altink (1885-1971), beeldbepalende iconen van het Groninger Hogeland.

- In: Jan Altink – Iconen van het Groningerland, p. 8-29

Terra incognita : the Group of Seven and the European expressionist landscape tradition. - In: Painting Canada, Tom Thomson and the Group of Seven, p. 55-59`

LEZINGEN EN EXTERNE ACTIVITEITEN

Plattegrond van de kunst en omstreken. De Ploeg en het naoorlogse modernisme in Groningen, Ploegdag in het Groninger Museum, 16 juni (Groninger Museum)

Preview Jan Altink (1885-1971) Iconen van het Groningerland

Groninger Museum, 17 november (Groninger Museum)

Jan Altink (1885-1971) Iconen van het Groningerland, Vriendenavond

Groninger Museum, 22 November (Groninger Museum)

Jan Altink (1885-1971) Iconen van het Groningerland, Dijkstra Beaumont Wealth Management, 29 november (Groninger Museum)

Openingsrede, De Ploeg in de jaren '20- grafiek uit het Groninger Museum, Grafisch Museum Groningen, 23 januari

JENNY KLOOSTRA

PUBLICATIE

Studio Job & het Groninger Museum. - In: Groninger Museummagazine ; Jrg. 24 nr. 3, p. 19 - 24

EGGE KNOL

PUBLICATIES

Zilver in Groningen. - Groningen : Groninger Museum. - 215 p. : ill. - ISBN 978-90-71691-70-6

[Hrsg met Babette Ludovico] Transformations in North-Western Europe (AD 300 - 1000). - Hannover : Niedersächsisches Landesmuseum Hannover, 2011. - 275 p. : ill. - (Neue Studien zur Sachsenforschung ; 3). - ISBN 978-3-8062-2576-1 Een provincievlag voor Groningen. - Groningen : Huis van de Groninger Cultuur. - 22 p. : ill. - ISBN 978-94-6190-275-7

Voor Groningen verworven in 2010. - In: Stad & Lande : Cultuur-historisch tijdschrift voor Groningen ; Jrg. 20 nr. 1, p. 22-27

Reis door de tijd. - In: FEITH, cultuur, geschiedenis en taal van Groningen ; Jrg. 1 nr. 1, p. 18 - 19

Veengebieden, de grote verandering van het landschap rond het jaar duizend. - In: Kunst en Wetenschap ; Jrg. 20 nr. 1, p. 33-34

Avondmaalsilver in Groningerland. - ill. - In: Protestantse Kerkbode ; Jrg. 123 nr. 8, p. 33 - 37

Zilver in de calvinistische kerk. - In: Kerkblad van het Noorden ; Jrg. 59 nr. 18, p. 4

Er gebeurt iets op de gang: een 'nieuw' werk van E.G. Wassenbergh (1729 - 1781). - In: Groninger Museummagazine ; Jrg. 24 nr. 1, p. 62 - 63

Rottumeroog in 1861. - In: Stad & Lande : Cultuur-historisch tijdschrift voor Groningen ; Jrg. 20 nr. 2, p. 20 - 27

Groningen verenigd in glas. - In: Dag van de Groninger geschiedenis magazine

; nr. 25 , p. 3

Duitse beroepspijpen uit Groningen. - In: Dag van de Groninger geschiedenis magazine, p. 11

The first early medieval cemeteries along the Northern Dutch coasts and their significance for Anglo-Saxon migration. - In: Neue Studien zur Sachsenforschung ; nr. 3, p. 218 - 227

De eendaagse expositie van Groninger stukken op 24 september 2011. - In: De Flabbe ; Jrg. 2 nr. 9, p. 11 - 16

De jonker en het linnenmeisje. - In: Stad & Lande : Cultuur-historisch tijdschrift voor Groningen ; Jrg. 20 nr. 4, p. 8 – 11

De kaart van het eiland Rottumeroog in 1861. – In: De Kaap. Nieuwsbrief van de Stichting Vrienden van Rottumeroog en Rottumerplaat; (juli), p.10-14.

Verdronken land is vruchtbaar. – In: Van wierden en terpen, mededelingen van de Vereniging voor Terpenonderzoek; nr. 16, p. 17.

Marschenratskolloquium in Aurich 2011. – In: Van wierden en terpen,

mededelingen van de Vereniging voor Terpenonderzoek; nr. 16, p. 15.

Museale molenvondst. Een stad vol molens. – In: De Zelfzwichter; Jrg. 15 nr.

2, p. 8.

Genieten van zilver in Groningen. – In: Zo as t was; Jrg. 15 nr. 1, p. 3-6.

Avondmaalsilver in de stad. – In: Kerk in Stad; Jrg. 12 nr. 8, p. 6.

LEZINGEN EN EXTERNE ACTIVITEITEN

Cultuurlandschappen van Noord-Nederland, Wonen aan zee. Op een vierde of achter de dijk, Rijksuniversiteit Groningen, 14 april;
Archeologie in het Groninger Museum, Universiteit Amsterdam, collegevak Museumarcheologen, 27 mei (Groningen, Groninger Museum)
tweede beoordelaar van de researchmasterscriptie van Astrid M. Koops-Besijn getiteld Kijk op Knekels van Katwijk-Klein Duin.
Fysisch-antropologisch onderzoek op menselijk botmateriaal van het vroegmiddeleeuws grafveld Katwijk-Klein Duin 570-750 na Chr. bij het Groninger Instituut voor Archeologie.
Optreden TV Noord
4 januari 2011 Opeenvolgende huwelijksaktes in de familie Knol
11 januari 2011 De overlijdensakte van moordenaar Okke Kluijn
18 januari 2011 De merklap van Janna Bartels (van der Werf)
25 januari 2011 Egbert Switters geboren op het wad van Norderney
1 februari 2011 Beeldhouwer Frederika Engelina Jeltsema wordt Frederik Engel Jeltsema
8 februari 2011 Verdrongen smokkelaar
15 februari 2011 Schrijffout ambtenaar verandert achternaam
22 februari 2011 Lang wachten op toestemming uit Muskegon
1 maart 2011 De eerste acte in Veendam dankzij Jan Remees Modderman
8 maart 2011 De Spaanse griep van 1918
15 maart 2011 De pijpekop van J.S.S. Reinders 1841
22 maart 2011 Opoe Tjadens werd 106 jaar oud
STEVEN KOLSTEREN
PUBLICATIES
De vuurvogel. - 103 p. : ill. - ISBN 978-90-81655-71-2
Elk element is een aparte laag die eroverheen gemonteerd wordt. De techniek van Ruud van Empel. - In: Groninger Museummagazine ; Jrg. 24 nr. 2, p. 10-15
I am here for you! een nieuw team van studenten vrijwilligers in het Groninger Museum. - In: Groninger Museummagazine ; Jrg. 24 nr. 2, p. 50-51
Drents landschap. - In: Groninger Museummagazine ; Jrg. 24 nr. 3, p. 33
Portret van Johan van Zweden 1924. - ill. - In: Groninger Museummagazine ; Jrg. 24 nr. 3, p. 45
LEZINGEN EN EXTERNE ACTIVITEITEN
Gebouw en organisatie Groninger Museum, Stenden Hogeschool, Leisure management, Leeuwarden: 5 januari, 16 maart, 21 december (Groningen, Groninger Museum);
Gebouw en filosofie van Mendini, Academie Minerva, Vormgeving en Communicatie, 7 februari (Groninger Museum, Groningen);
Russische Oriëntalist, VCN Noord, 31 maart (Groninger Museum, Groningen);
Chi Peng, Vereniging van Vrienden van het Groninger Museum, 25 mei (Groninger Museum, Groningen);
tentoonstellingsanalyse Material World, Academie Minerva, ABK, 31 mei (Groninger Museum, Groningen);
gebouw Groninger Museum en GM collector, Hunebeddencentrum, 6 oktober (Groninger Museum, Groningen);
Kleurenleer, Klassieke Academie, Groningen, 15 april;

Film en beeldende kunst, Nederlands Klassiek Verbond, Gymnasiumdag, Bostel, 21 oktober;
Klassieke oudheid en beeldende kunst, Nederlands Klassiek Verbond: afd. Zeist, 15 november;
Film en klassieke oudheid, Klassieke Academie, Groningen, 2 december.

CASPAR MARTENS

EXTERNE ACTIVITEITEN

Vier gastcolleges, Rijksuniversiteit Groningen, november

ARJO PASSCHIER

PUBLICATIE

Lilith en Eva / Arjo Passchier. - In: Eelder eden, 15 jaar paradijs op aarde, p. 14-16

RUUD SCHENK

PUBLICATIES

Ruud van Empel Photoworks 1995-2010. - Amsterdam : Photoworks International, 2011. - 151 p. : afb. - ISBN 978-90-813832-0-2 (Nederlands): ISBN 978-90-813832-2-6 (engels)

[met Ludo van Halem] Twee versies van Karel Appels Vogel uit 1951: Groninger museum kocht geen kat in de zak. - In: Bulletin van de Vereniging Rembrandt ; Jrg. 21 nr. 2, p. 6 - 11

Ruud van Empel Fotowerken 1995-2010. - In: Groninger Museummagazine ; Jrg. 24 nr. 2, p. 2-9

[met Ludo van Halem] Twee versies van Karel Appels Vogel uit 1951. Groninger Museum kocht geen 'kat in de zak' . - In: Groninger Museummagazine ; Jrg. 24 nr. 2, p. 41-47

JIKKE VAN DER SPEK

PUBLICATIES

[Samenst. met Mariëtta Jansen] Jan Altink – Iconen van het Groningerland. - Groningen : Groninger Museum. - 126 p. : ill. - (De Ploeg verzameld in het Groninger Museum ; 10)
Toegankelijk voor een breed publiek: Verzameling archivalia en documentatie over De Ploeg en het naoorlogse modernisme in Groningen van het Groninger. - In: Groninger Museummagazine ; Jrg. 24 nr. 1, p. 46 - 51
Anarchie in het 'Ploegarchief'. - ill. - In: Ploegjaarboek 2010, p. 68 - 73
Iconen van het Groningerland: Jan Altink (1885 - 1971). - ill. - In: Groninger Museummagazine ; Jrg. 24 nr. 3, p. 25 - 30
Jan Altink (1885 - 1971): Iconen van het Groningerland. - In: Stad & Lande : Cultuur-historisch tijdschrift voor Groningen ; Jrg. 20 nr. 4, p. 14 - 17

LEZINGEN

H.P. Berlage (1856-1934)', Kunst in Zicht, Groningen, 17 februari
De Ploeg in archieven', Kunst in Zicht, Groningen, 20 april
De Ploeg in archieven', Vrienden van het Groninger Museum, Groningen, 28 juni
Antoni Gaudi en het Modernismo', 't Nut, Gieten, 26 oktober

MARK WILSON

PUBLICATIES

[met Sue-an van der Zijpp] Studio Job & the Groninger Museum. - Schoten
; Groningen : BAI publishers, Groninger Museum. - 80 p. : ill. - ISBN 978-0-
8478-3063-3

[Text met Annie Cohen-Solal, Stephanie Seymour Brant] ALAĪA, Azzedine
Alaïa in de 21e eeuw / ALAĪA, Azzedine Alaïa in the 21st century. - Schoten
: BAI publishers. - 224 p. : ill. - ISBN 9789085866206 (Nederlands), ISBN
978-90-8586-622-0 (Engels)

Job creation. - In: Studio Job & the Groninger Museum, p. 6-7

Beste Azzedine / Dear Azzedine / Cher Azzedine. - In: ALAĪA, Azzedine Alaïa
in de 21e eeuw eeuw / ALAĪA, Azzedine Alaïa in the 21st century / ALAĪA,
Azzedine Alaïa au XXie siècle, p. 2

SUE-AN VAN DER ZIJPP

PUBLICATIES

- [Met Mark Wilson] Studio Job & the Groninger Museum. - Schoten ; Groningen : BAI publishers, Groninger Museum. - 80 p. : ill. - ISBN 978-0-8478-3063-3
- Material world. - In: Groninger Museummagazine ; Jrg. 24 nr. 1, p. 2 - 5
- Me, myself and I: Chi Peng. - In: Groninger Museummagazine ; Jrg. 24 nr. 1, p. 38 - 45
- Iris van Herpen. - In: Groninger Museummagazine ; Jrg. 24 nr. 3, p. 46 - 47
- Nice Job. - In: Studio Job & the Groninger Museum, p. 9-27

EXTERNE ACTIVITEITEN

- Doing Contemporary Art, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam, 2 maart

COMMUNICATIE/PR/MARKETING

Het gevarieerde expositieprogramma van 2011 bestond uit de volgende tentoonstellingen: *Het Onbekende Rusland. Oriëntalistische Schilderkunst 1850-1920; Zilver in Groningen; De Vuurvogel; Me Myself and I, Chi Peng; Material World-Kunst, Design, Mode; Plattegrond van de Kunst en Omstreken* en *Ruud van Empel. Photoworks 1995-2010*.

Het Groninger Museum kwam regelmatig in het nieuws met tentoonstellingen, activiteiten maar ook met bijzondere acties.

De tentoonstelling met werken uit onder andere Rusland (112.256 bezoekers) en de fotowerken van Ruud van Empel (39.983 bezoekers) trokken de meeste bezoekers en aandacht in de media.

214.022 bezoekers hebben een bezoek gebracht aan het Groninger Museum, waaronder velen die nieuwsgierig waren naar het gerenoveerde museum.

MEDIA

In het begin van het jaar werd er veel geschreven over de vele tentoonstellingen en de revitalisatie van het gebouw. Helaas kreeg het museum het laatste half jaar veel negatieve publiciteit naar aanleiding van bezuinigingen en tekorten.

De persbijeenkomsten werden goed bezocht door ongeveer 25 journalisten per keer. Een speciale Russische delegatie van journalisten bracht een bezoek aan de tentoonstelling *Het Onbekende Rusland*. De persreis naar Rusland en Armenië was een groot succes en zorgde voor de warming up naar de opening van de Russische tentoonstelling en de heropening van het gebouw. De social media zoals Facebook, Vimeo en Twitter werden volop ingezet als marketing instrument. Het museum kwam ook vaak in de belangstelling via vele websites en nieuwe media, waaronder digitale couranten die vaak over het museum hebben geschreven.

MEDIA EN DE TENTOONSTELLINGEN

Het zijn ook dit jaar weer de tentoonstellingen die de meeste aandacht kregen in de media. De free publicity is voor het museum een belangrijk pr-instrument. Ook de diverse marketinginstrumenten zijn niet weg te denken uit de totale communicatiestrategie. Vele posters en flyers zijn verspreid door Nederland. Advertenties werden geplaatst in de Art Rubriek van NRC/Volkskrant/Trouw en het museum was te zien in de Ster & Cultuurblokken. De talrijke lezersacties maakten het aantrekkelijk om voor een gunstige prijs met z'n tweeën het museum te bezoeken.

Bijna wekelijks werd het museum in een dagblad of tijdschrift genoemd. Gemiddeld één keer per maand was het museum op de nationale televisie. De regionale televisie stijgt met uitzenden boven dit gemiddelde uit in verband met de aandacht voor de tekorten en bezuinigingen. Bij iedere tentoonstelling verscheen een publiciteitsoverzicht.

PUBLIEKSONDERZOEK

Een keer per jaar houdt het Groninger Museum een uitgebreid publieksonderzoek. Het rapport geeft zicht op de kenmerken van de bezoekers. Daarnaast wordt de tevredenheid van de bezoekers gemeten over de verschillende aspecten van het Groninger Museum en de exposities. De informatie dient ter ondersteuning van het marketing- en promotiebeleid. Ook werd aan de bezoekers gevraagd hoe ze op het idee zijn gekomen om een bezoek te brengen aan het museum.

Opvallend dit jaar was de verjonging van het publiek. In 2009 waren nog bijna negen van de tien bezoekers 46 jaar of ouder, in 2011 is dit gedaald naar ruim zes van de tien bezoekers. De 'jeugd' krijgt steeds meer interesse in het museum.

Nog niet eerder kwamen zoveel Stadlers naar het Groninger Museum (17%).

Bijna de helft van de bezoekers komt voor de tentoonstellingen naar het Groninger Museum. Daarnaast heeft 16 % interesse in kunst en cultuur en 15 % komt speciaal voor het gebouw en de nieuwe ontwerpen van de ruimten van het museum. Ook kwamen nog nooit zoveel bezoekers uit de drie noordelijke provincies (totaal 38%). Het aandeel noordelingen is tijdens *Het Onbekende Rusland* enorm gestegen ten opzichte van de vorige metingen. Deze tentoonstelling werd ook goed gewaardeerd met een rapportcijfer 7,9. Bijna een derde van de bezoekers bezocht voor de eerste keer het Groninger Museum. Daarnaast zijn de bezoekers ook erg positief over het nieuwe MendiniRestaurant.

19 % van de bezoekers is op het idee gekomen om het museum te bezoeken dankzij een artikel uit een krant / tijdschrift en 18 % door de mond tot mond reclame.

De bezoekers zijn positief en 53 % geeft aan zeker te weten dat ze nogmaals naar het museum komen en dat ze een bezoek koppelen aan een bezoek aan de stad.

Marieke Poppema schreef in opdracht van het Groninger Museum een adviesrapport over interne communicatie in het Groninger Museum.

SPIN-OFF

BESTEDINGSPATROON

De bezoekers van het Groninger Museum geven gemiddeld € 33,36 per persoon per dag uit. In dit bedrag worden de uitgaven aan entreekaarten voor het museum, uitgaven van winkels in de binnen stad, horeca in de binnen stad, overnachtingen, overige recreatie en het vervoer in de binnenstad meegerekend.

ECONOMISCHE SPIN-OFF

De economische spin-off van de tentoonstelling Het Onbekende Rusland wordt bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

Het aantal bezoekers tijdens de expositie Het onbekende Rusland, te weten 112.256 de gemiddelde besteding, te weten, € 33,36 in het Groninger Museum en de stad Groningen (exclusief bestedingen in de museumwinkel en het museumrestaurant.)

De totale bestedingen van de bezoekers van de expositie worden via de volgende formule berekend:
 $112.256 \times € 33,36 = € 3.744.860,00$

Ongeveer 17 % van het totaal aantal bezoekers komt uit de stad Groningen. In het totaalbedrag hierboven zijn deze bezoekers ook meegerekend. De uitgaven van deze bezoekers worden niet meegenomen als we het hebben over de economische spin-off. Als we de bezoekers die uit de stad komen er uit filteren, komen we op de volgende formule:
 $(1-0,17) \times € 3.744.860,00 = € 3.108.234,00$

Tevens is een duidelijk verschil zichtbaar tussen de bezoekers uit Noord-Nederland en de bezoekers die afkomstig zijn van buiten Noord-Nederland. De noorderlingen geven gemiddeld € 18,22 per persoon per dag uit. Daar staat een bedrag van € 47, 82 tegenover van de bezoekers uit overig Nederland.

SAMENWERKINGSVERBANDEN EN EXTRA ACTIES

Door de vele samenwerkingsverbanden met: de BankGiro Loterij, de RUG (Nacht van Kunst en Wetenschap), Marketing Groningen, Mercure Hotel, House of Design en het Dagblad van het Noorden werd het Groninger Museum nog meer zichtbaar voor geïnteresseerden en werd men gestimuleerd om een bezoek te brengen aan het museum. Op de Uitmarkt in Amsterdam werd volop het nieuwe tentoonstellingsprogramma gepromoot. De filmpjes van Sije Kingma werden veelvuldig bekeken op de website van het Groninger Museum en op YouTube. Daarnaast is er een film van ongeveer tien minuten gemaakt over het gebouw door Bjorn Eerkes.

BANKGIRO LOTERIJ

Als beneficiënt ontvangt het museum vanaf 2007 ieder jaar € 300.000 van de BankGiro Loterij om te besteden aan nieuwe aankopen. Ook in 2011 heeft het Groninger Museum dit bedrag ontvangen. Niet alleen het bedrag is belangrijk, maar ook de prettige samenwerking waaruit verschillende promotionele acties voortvloeiden.

DANK

Dankzij de enorme inzet van alle medewerkers van de afdeling Communicatie/PR/Marketing: Korrij Bakker, Jeannette Beer, Annetje de Boo, Willemien Bouwers, Ademiek Gerritsma, Saskia van Hijum, Cindy Feijen, alle vrijwilligers en stagiaires Nicola Fikkers, Fabian Hoogvorst, Niels Kim en Marian Sloterwijk heeft de afdeling op volle toeren kunnen draaien.

Het Groninger Museum dankt in het bijzonder alle vrijwilligers die gezorgd hebben voor een optimale bezetting van beide informatiebalies.

Met dank aan Rudo Menge die de grafische vormgeving deed voor alle tentoonstellingen.

Facts Communicatie/PR/marketing jaarverslag 2011

facts media 2011	dag- bladen	maga- zines	TV nat.	TV reg.	radio nat.	radio reg.	Media art.
perberichten	58						
persbijeenkomsten	3						
tentoonstellingen							
Het onbekende Rusland	37	25	2	3	2	5	
Hoogte Punten Eigen Collectie		4					
Zilver in Groningen			1				
De Vuurvogel	19	4		1		1	
Me,Myself and I,Chi Peng	10	18		1		1	
Material World-Kunst-Design, Mode	22	17		1			
Plattegrond van de Kunst en Omstreken	8	4					
Ruud van Empel	15	35	4	2	2	1	
Artikelen Algemeen GM			7	17			527

ONLINE COMMUNICATIE

Met online communicatie wil het Groninger Museum zoveel mogelijk mensen in binnen- en buitenland bereiken. Binnen de huidige informatiesamenleving wordt informatie door digitalisering steeds toegankelijker voor publiek en de vraag naar digitale informatie groeit met de dag. Daarom werd in 2011 een rijk gevarieerd scala aan online communicatiekanalen ingezet om aan deze wens tegemoet te komen. Met deze vorm van (vrije) publiciteit krijgt het museum de gelegenheid zijn tentoonstellingen, collectie, educatieve programma's en overige producten en activiteiten onder de aandacht te brengen van het grote publiek. Het jaar 2011 stond in het teken van de tentoonstellingen *Het onbekende Rusland. Oriëntalistische schilderkunst 1850-1920, Zilver in Groningen, De Vuurvogel, Plattegrond van Kunst en Omstreken, De Ploeg en het naoorlogse Modernisme in Groningen, Material World, Me, Myself and I: Chi Peng, Ruud van Empel, Photoworks 1995-2010, Famille Verte en Studio Job & het Groninger Museum*. De website, sociale media, de maandelijkse Nieuwsbrief met 6981 e-mailadressen (in 2010 waren dat 6285) en de informatieschermen in de entreehallen van het museum werden voor promotie ingezet. De online activiteiten rond de tentoonstellingen droegen in 2011 in belangrijke mate bij aan het succes van het Groninger Museum.

WEBSITE

In 2011 werd de vernieuwde corporate website onderdeel van een nieuwe online strategie, waarin ook sociale media een grote rol spelen. De structuur van de website stelt de Nederlandstalige, Engelstalige en Duitstalige bezoeker in staat om met één muisklik de gebruikelijke bezoekinformatie te vinden. De nieuwe vormgeving van Rudo Menge nodigt uit om tentoonstellingen en collecties met bijbehorende educatieve programma's en activiteiten online te doorzoeken en onderzoeken. De best bezochte tentoonstellingen op de website waren respectievelijk: *Het onbekende Rusland. Oriëntalistische schilderkunst 1850-1920; De Vuurvogel; Ruud van Empel, Photoworks 1995-2010; en Me, Myself and I: Chi Peng*. In 2011 werden alle artikelen en lesbrieven van de oude website voor educatie (www.educatie-groningermuseum.nl) overgeplaatst naar de corporate website; de collectie van het museum werd verder beschreven en aangevuld met beeldmateriaal; voor de muziektour kregen 16 bands een beschrijving op de website. De afdeling financiën beheerde, net als in voorgaande jaren, de webshop die gekoppeld is aan de corporate website.

www.groningermuseum.nl in cijfers

399.435 bezoekers (94.292 in 2010)
285.173 unieke bezoekers (77.406 in 2010)

JuniorClub.groningermuseum.nl in cijfers

2622 bezoekers (3684 in 2010)
1989 unieke bezoekers (2856 in 2010)

SAMENWERKINGSVERBANDEN

De Vrienden van het Groninger Museum (VVGM), Stichting De Ploeg, het MendiniRestaurant en de Menkemaborg hebben allemaal een presentatie op de website van het museum. Ook in 2011 werd de webredactie verzorgd voor deze voor het Groninger Museum belangrijke partijen. Met trots werd de speciale webpresentatie voor de Stichting de Ploeg met prachtig nieuw beeldmateriaal, door voorzitter Peter Jordens tijdens de jaarlijkse Ploegdag op 26 juni 2011 in het auditorium gepresenteerd. In samenwerking met Jikke van der Spek en de Groninger Archieven organiseerden we de digitale ontsluiting van het Ploegarchief (*Verzameling archivalia en documentatie over De Ploeg en het naoorlogse modernisme in Groningen van het Groninger Museum*) op de corporate website. Het archief werd gedigitaliseerd door de Groninger Archieven en met een webservice in de vormgeving van de corporate website gegoten. Ook de digitale ontsluiting van het Werkman Archief werd op deze manier voorbereid, maar de livegang werd vanwege privacygevoelige zaken uitgesteld naar een later tijdstip.

SOCIALE MEDIA

De website is al lang niet meer de enige online uiting van het Groninger Museum. Verschillende sociale media kanalen werden aangewend om de dialoog aan te gaan met publiek dat geïnteresseerd is in tentoonstellingen in het algemeen, en in het Groninger Museum in het bijzonder. Met deze zogenoemde webcare brachten we een positief beeld van het Groninger Museum naar buiten. De kans op herhalingsbezoeken – online en in het museum – werd hiermee vergroot. De statistieken van sociale media geven het museum daarnaast inzicht in de samenstelling van doelgroepen en waarin zij geïnteresseerd zijn.

Het museum is er trots op een voortrekkersrol te vervullen met het microblog Twitter. Aan het eind van 2011 stond het museum met 3474 volgers op de 9de plaats in de Museum Twittergids Top 100 van Nederlandse musea.

Een mooi voorbeeld van webcare via Twitter: iemand schreef dat hij het Groninger Museum heel graag wilde bezoeken, maar het te ver weg van huis vond. In reactie hierop suggereerden wij dat hij er dan misschien een weekendje Groningen van kon maken. Hierop vroeg hij om meer informatie over hotels – die wij hem gaven – en daarna schreef hij dat het hotel was geboekt. Tijdens zijn bezoek aan het museum beschreef hij via Twitter zijn positieve ervaringen. Deze dialoog en positieve referentie werd door ruim 3400 mensen gevolgd en zette aan tot mond-tot-mond reclame.

Twitter in cijfers

3474 volgers (1117 in 2010)

Op de Facebookpage van het Groninger Museum werd grotendeels in het Engels gecommuniceerd om ook een internationale doelgroep te bereiken. In 2011 maken er meer vrouwen gebruik van de Facebookpage van het museum: 64% vrouw t.o.v. 34% man. Een brede leeftijdsgroep (18 t/m 55 jaar) bekijkt de Facebookpagina van het museum, met een uitschieter van de leeftijdsgroep 25 t/m 34.

Facebook in cijfers

1598 likes (433 in 2010)

Gemiddeld 1360 maandelijkse gebruikers (ca. 300 in 2010)

Overige online kanalen die in 2011 werden gebruikt waren Youtube en Vimeo (video-sharing), Flickr (foto-sharing), Foursquare (location based medium) en sociale netwerken LinkedIn, Hyves en MySpace.

Mobiele communicatie

In 2011 werd een begin gemaakt met de mobiele communicatiestrategie van het Groninger Museum.

In de webstatistieken werd gemeten dat een klein deel (7,94 %) van de bezoekers een mobiel apparaat gebruikt voor het bekijken van de website, waarvan iPad (42,26 %), iPhone (31,61 %) en Android (19,20%) de belangrijkste zijn. Het museum verwacht dat het aantal mobiele websitebezoeken in de komende jaren zal toenemen.

In het museum kon de bezoeker gebruik maken van draadloos internet en zo de corporate website van het museum bekijken op hun mobiele telefoons. Ook op de aparte website van de GMcollector, die door de collega's van het Info Center werd bijgehouden, kon in het museum ingelogd worden met de mobiele telefoon. De in location based games geïnteresseerde bezoeker kon via Foursquare met zijn mobiele telefoon bij het Groninger Museum 'inchecken'. Hiermee liet deze bezoeker aan zijn vrienden online weten op dat moment in het Groninger Museum aanwezig te zijn. Als speciale aanbieding kon de bezoeker dan, na het inchecken, bij de museumwinkel een tentoonstellingsposter naar keuze ophalen. Een bijkomstig voordeel was dat met het uitdelen van de posters de naam en tentoonstellingen van het museum verder werden verspreid. 375 Mensen maakten gebruik van deze aanbieding.

De doelgroep met Foursquare in het museum was voornamelijk mannelijk (70%) en in de leeftijd 18 tot en met 45 jaar. De belangrijkste leeftijdsgroepen in percentages: 18-25 jaar 30%, 25-35 jaar 30%, 35-45 jaar 23%.

BIJZONDERE PROJECTEN

In 2011 werd de Chinese kunstenaar Ai Weiwei in eigen land gevangen gezet. Het Groninger Museum heeft een goede band met deze kunstenaar en voerde online actie. Via de website kon men een petitie voor zijn vrijlating tekenen en ook alle Twitterberichten lezen die over dit onderwerp werden geschreven.

In samenwerking met de RUG werd de tweede Nacht van Kunst & Wetenschap op 4 juni 2011 georganiseerd, een prachtig feest in de binnenstad van Groningen. Tijdens de nacht werden op de gouden toren en op televisieschermen in de entreehal een zogeheten Social Wall geprojecteerd. Hierop kon men alle Twitter- en Facebookberichten lezen die over het festival werden geschreven. In het nieuwe Info Center organiseerden we een viertal lezingen over met het onderwerp Twitter.

AFDELING

Na de revitalisatie van het museum verhuisde de online communicatie van de afdeling Informatie naar het cluster Communicatie, waarmee de samenwerkingsverbanden met de afdelingen educatie, marketing/communicatie/pr en boekingen verder werden versterkt.

Eind januari 2011 beëindigde Niels Kim, derdejaars student aan de opleiding Communicatiesystemen van de Hanzehogeschool Groningen zijn stage bij het museum. Hij was onmisbaar bij de ontwikkeling van de nieuwe website. Vanaf februari versterkte Fabian Hoogvorst, ook student Communicatiesystemen van de Hanzehogeschool de afdeling. Hij deed onder meer onderzoek naar de meetbaarheid van sociale media. De coördinator Online Communicatie maakt sinds 2011 deel uit van het Innovators Network Erfgoed (INE). Uit het INE netwerk ontwikkelde zich het project XposeXL een samenwerkingsproject van zes musea (Amsterdam Museum, Centraal Museum Utrecht, Museum Boerhaave, Museum Kröller-Müller, Museum TwentseWelle en Groninger Museum) en Stichting Doen, waarin de collecties van de verschillende musea, datadeling en sociale media een grote rol spelen. Er werd een projectplan geschreven en ingediend bij de BankGiro Loterij met een aanvraag voor een financiële bijdrage.

Verder werkte de coördinator mee aan een onderzoek door internetbureau Zicht online 'Het ontwerpen van museumbelevingen', over multimediaconcepting in musea.

PUBLIEKSACTIVITEITEN

De afdeling Publieksactiviteiten betreft naast het organiseren van tentoonstellingsopeningen tevens de organisatie en coördinatie van activiteiten, het begeleiden van de vrijwilligers en het beantwoorden van publieksreacties. In de hiernavolgende paragrafen wordt beschreven welke acties hebben plaatsgevonden met betrekking tot deze onderwerpen en wat het resultaat daarvan was.

TENTOONSTELLINGSOPENINGEN

In 2011 zijn er diverse tentoonstellingen geweest die officieel zijn geopend en welke zijn georganiseerd door de afdeling publieksactiviteiten. Hieronder een korte samenvatting van deze openingen.

De Vuurvogel

De opening van de tentoonstelling *De Vuurvogel* vond plaats op 22 januari 2011. Deze opening was verdeeld in twee gedeeltes. Een middaggedeelte voor de kinderen van het speciaal onderwijs en de leden van de juniorclub en een avondgedeelte voor relaties van het Groninger Museum en van de kunstenares Othilia Verdurmen.

Het programma bij de opening bij beide gedeeltes was hetzelfde. De genodigden werden welkom geheten door Kees van Twist waarna er een inleiding op het kunstwerk volgde door de kunstenares. Vervolgens werden de genodigden in twee groepen verdeeld waarin de een groep kon kijken naar een dansvoorstelling van de groep X-Vibe en de andere groep een rondleiding kregen langs *De Vuurvogel*. Het avondgedeelte werd afgesloten met een receptie. In totaal werd deze opening door 65 kinderen en circa 200 volwassenen bijgewoond.

Me, Myself and I. Chi Peng

Op 24 maart werd in een klein gezelschap de tentoonstelling *Me, Myself and I* van Chi Peng in Mendini 1 geopend. De genodigden werden ontvangen in de Job Lounge waarna zij op eigen gelegenheid de tentoonstelling konden bezichtigen. Na afloop vond er een diner plaats in het MendiniRestaurant. Bij deze opening waren 20 personen aanwezig.

Material World, Kunst, Design & Mode

In Mendini 0 werd op vrijdag 27 mei de tentoonstelling *Material World, Kunst, Design & Mode* geopend. Voor de kunstenaars en andere betrokkenen bij de tentoonstelling (30 personen) was er voorafgaande aan de opening een diner in de Job Lounge. Vanaf 20 uur waren de deuren geopend voor de genodigden. Kees openden de avond met een welkomstwoord waarna er een receptie volgde, omlijst met muziek van een dj. 350 Genodigden waren aanwezig op deze avond.

Ruud van Empel. Fotowerken 1995-2010

Op zaterdag 10 september werd de tentoonstelling van *Ruud van Empel, fotowerken 1995-2010* in Mendini 1 geopend. Tijdens deze opening waren er 500 genodigden aanwezig. Het programma bestond uit een welkomstwoord door Kees van Twist waarna de officiële opening werd verricht door Oscar van de Boogaard. Daarna konden de aanwezigen de tentoonstelling op eigen gelegenheid bezoeken en vond er een receptie plaats in de entree en benedenhal. Na afloop van deze opening was er een besloten diner in de Job Lounge voor een select gezelschap.

Studio Job & Het Groninger Museum

De tentoonstelling *Studio Job & Het Groninger Museum* is op zaterdag 15 oktober 2011 geopend. Vanaf 18 uur waren de gasten welkom in het museum en werden ze vervolgens welkom geheten door Kees van Twist. Vervolgens konden de gasten op eigen gelegenheid de tentoonstelling bezoeken en vond er in de entreehal een receptie plaats. 450 personen bezochten deze opening.

Iconen van het Groningerland. Jan Altink 1885-1971

In het Ploegpaviljoen werd op vrijdag 18 november de tentoonstelling *Iconen van het Groningerland. Jan Altink 1885 – 1971* officieel geopend. Bij deze opening waren 350 gasten aanwezig. Na een welkomstwoord vanuit het museum hield Freek de Jonge een inleiding op de tentoonstelling waarna de gasten de tentoonstelling konden bezichtigen.

Alaïa. Azzedine Alaïa in the 21st century

Zaterdagavond 10 december 2011 werd de tentoonstelling Azzedine Alaïa in the 21th century geopend door Kees van Twist in aanwezigheid van Azzedine Alaïa. Hij had tal van prominente gasten uit Parijs meegenomen, zoals het Britse topmodel Naomi Campbell.

De opening werd bijgewoond door ruim 800 gasten uit binnen- en buitenland.

Zij konden de tentoonstelling bezichtigen en genieten van een feestelijke receptie in de ontvangstruimtes van het museum. Na afloop van de opening was er een besloten diner in Het Gerecht in Groningen.

ACTIVITEITEN

Rondom de ‘warme wintertentoonstelling’ *‘Het Onbekende Rusland, Oriëntalistische schilderkunst 1850-1920’* is een activiteitenprogramma samengesteld. Het programma bestond uit masterclasses, lezingen (‘Te gast bij...’), concerten, film, dans, muziek- en theatervoorstellingen, kinderateliers en instaprondleidingen. Aan dit programma werd meegewerkt door de rondleiders en museumdocenten van het Groninger Museum, het Prins Claus Conservatorium, Goslink, Sven Standhardt, Egge Knol, Aglaya Koika, dichters van de poëziemarathon, Nanke Flach, Annette Scholten, Saskia de Vries, Ruud Schenk, Casper Adrien, Arthur Japin, Bedhelm, Sue-an van der Zijpp, Julia Reinhold, Inessa Kouteinikova, Irena Antonova, David Schimmelpenninck, Kees van Twist, Flux, Lina Paul, Bird Song Alley.

Naast bovenstaand activiteitenprogramma werden in 2011 diverse andere activiteiten, bijeenkomsten georganiseerd zoals het concert van Canto Ostinato, vriendenavonden, museumsalons, een burenavond (ism de museumvereniging), een bijeenkomst rondom zilver, Ploegdag, Roze zaterdag, Boekpresentie en het designweekend.

INFORMATIEBALIES

Na de sluiting van het museum en de informatiebalies in 2010 zijn de informatiebaliemedewerkers (vanaf december 2010) begin 2011 weer met veel enthousiasme begonnen met hun werkzaamheden. De beschikbaarheid en de kwaliteit van de informatiebaliemedewerkers is in 2011 gewaarborgd. Hier zal vanzelfsprekend ook in 2012 naar worden gestreefd.

In het jaar 2011 waren de beide informatiebalies bemand door in totaal 47 vrijwilligers.

PUBLIEKSREACTIES

In 2011 zijn er 201 publieksreacties in behandeling genomen. Meer dan de helft van deze reacties (104) waren niet gerelateerd aan een tentoonstelling. Het overige grotendeel van de reacties (71) hadden betrekking op de tentoonstelling ‘Het onbekende Rusland’.

COMMERCIËLE ACTIVITEITEN

2011 stond voor de afdeling commerciële activiteiten in het teken van nieuwe en vertrouwde doelgroepen. Door het organiseren van ontvangsten, rondleidingen en arrangementen en door strategische samenwerkingsverbanden en joint promotions werden extra inkomsten en free publicity gegenereerd. Daarnaast droegen de commerciële activiteiten bij aan de verbetering van de economische spin-off en aan de positieve uitwerking op het imago van het museum.

ONTVANGSTEN

Het Groninger Museum heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een gastvrije ontmoetingsplaats op topniveau. Het gebouw, de spraakmakende tentoonstellingen en de professionele organisatie dragen ertoe bij dat het een geliefde locatie is voor ontmoetingen, zakelijke bijeenkomsten en borrels. Het Groninger Museum is een merk geworden.

Belangrijk doel van het commerciële beleid van het museum is het genereren van extra inkomsten, wat in 2011 heeft geresulteerd in meer dan 120 ontvangsten, 7700 gasten en een opbrengst van € 252.988.

Met de Job Lounge, ontworpen door Studio Job en een kunstwerk op zich, heeft het museum als ontvangstlocatie een grote sprong voorwaarts gemaakt. Niet eerder had het museum zo'n spectaculaire locatie om gasten te ontvangen. De Job Lounge is door de flexibele inrichting geschikt gebleken voor borrels, diners, lunches, vergaderingen en trainingen. Voor de toekomst zijn er plannen in voorbereiding om Coop Himmeb(l)au vrij te maken voor de verhuur, zodat ook congressen en diners voor grote groepen kunnen plaatsvinden in het museum.

Om zoveel mogelijk bestaande en nieuwe doelgroepen te informeren en enthousiasmeren zijn er mailingen verzonden naar (potentiële) doelgroepen en zijn er relatiebijeenkomsten georganiseerd. De presentaties van de zaalhuur op de website zijn in 2011 verder geoptimaliseerd, evenals het digitale informatiepakket. Er is veel tijd geïnvesteerd in de zichtbaarheid en vindbaarheid van het museum als ontvangstlocatie op online locatiewebsites en via zoekmachines. Ook is in 2011 een start gemaakt met het participeren in loyaliteitsprogramma's van nationale bedrijven, zoals ABN AMRO en Red Loyalty.

Het museum was in 2011 initiatiefnemer en organisator van een bijeenkomst over modern mecenaat. Prof. Alexander Rinnooy Kan, voorzitter van de SER, hield een referaat over Kunst en Economie in het Groninger Museum. Op zijn inleiding werd gereageerd door Prof. Arjo Klamer met een coreferaat. De bijeenkomst werd georganiseerd door het Fonds Kunst en Economie, VNO-NCW Noord en het Groninger Museum. Behalve leden van het Fonds Kunst en Economie en VNO-NCW Noord waren ook Gemeente en Provincie aanwezig bij deze zeer druk bezochte bijeenkomst.

De ontvangsten in het Groninger Museum vonden plaats onder leiding van floormanagers Marlies van der Hilst, Liz van Houten, Cindy Feijen en Arjo Passchier. Alle werkzaamheden en de gang van zaken rondom ontvangsten en activiteiten zijn beschreven in het in 2011 verschenen Handboek floormanagers

2011 in cijfers:

- 7.655 gasten
- 123 ontvangsten, waarvan
- 21 vergaderingen
- bij
- 51 ontvangsten was een rondleiding onderdeel van de ontvangst en zijn er
- 1.900 mensen rondgeleid
- 4 floormanagers

RONDLEIDINGEN

In 2011 hebben ruim 7720 bezoekers hebben deelgenomen aan een rondleiding over één van de tentoonstellingen of over de architectuur van het gebouw. Opmerkelijk is de stijging van het aantal arrangementen: steeds meer groepen combineren een rondleiding met een ontvangst in de Job Lounge. Naast de rondleidingen voor groepen werden regelmatig op zondag instaprondleidingen georganiseerd voor individuele bezoekers. Met diverse mailingen informeerden we bestaande en potentiële groepen over komende tentoonstellingen en over de ontvangstmogelijkheden van het museum.

Voor de rondleiders werd vijf maal een instructierondleiding georganiseerd, op basis waarvan zij hun rondleiding konden voorbereiden. De instructies werden verzorgd door (gast)conservatoren. Het team van rondleiders bestond in 2011 uit Jantien de Boer, Jos Boerjan, Margriet Diertens, Anneke Dijkhuis, Marian Geboers, Kordelia Nitsch, Arjo Passchier, Peter Propstra, Eric Setz, Ellen van der Vecht, Marcel Wichgers en Marie Wollerich. Het team werd versterkt met een nieuwe medewerker: Sade Mielczarek. We namen afscheid van Stijn Hooijer en Merel IJsbrandy. In het najaar werd een training presentatievaardigheden en spreektechniek georganiseerd o.l.v. Marijke Grotenhuis. Het jaarlijkse uitstapje bracht ons naar de Menkemaborg in Uithuizen waar we een rondleiding kregen over o.l.v. Ida Stamhuis.

2011 in cijfers:

- 430 rondleidingen
- 7.720 deelnemers aan rondleidingen
- 43 arrangementen
- 13 rondleiders

MARKETING

Met marketingacties, lezersaanbiedingen en strategische samenwerkingsverbanden bereikten we in 2011 een breed en divers publiek uit heel Nederland en Duitsland. Het doel van de marketing is om op fundamentele wijze bij te dragen aan extra museumbezoekers, het genereren van free publicity voor de tentoonstellingen en het museum, het genereren van extra inkomsten en het verstevigen en verder uitbouwen van het merk Groninger Museum.

De samenwerking met mediapartner Dagblad van het Noorden werd in 2011 succesvol gecontinueerd. Bij vele tentoonstellingen werden passende acties en arrangementen georganiseerd voor verschillende lezersgroepen: een winactie voor de feestelijke heropening van het museum, de kijkdozen ontwerpwedstrijd voor kinderen en jongeren, een Rusland arrangement i.s.m. de Stadsschouwburg, een lezing door conservator Egge Knol over de tentoonstelling Zilver, een dineractie in het MendiniRestaurant, korting op de entree voor de tentoonstelling van Jan Altink en een winactie voor tickets voor de opening van de tentoonstelling Alaïa. Met partner SRC Cultuurvakanties organiseerden we diverse lezersacties in het blad SRC Werelds en een relatieavond in het museum met een lezing door Sven Standhardt. Als beneficiënt van de Bankgiro Loterij namen we deel aan diverse wervingsacties voor deelnemers aan de loterij, zoals kortingsacties, de Museumbon en de cadeaulotmailing. De samenwerking met de NS, sinds jaar en dag een logische partner vanwege het wederzijdse belang door de ligging van het museum pal tegenover het Centraal Station van Groningen, werd succesvol gecontinueerd. Naast diverse kortingsacties die een enorm bereik en respons hebben, organiseerden we samen met het blad *Spoor* in het kader van de tentoonstelling Het onbekende Rusland een toparrangement met een lezing over de tentoonstelling en een exclusieve openstelling voor 500 gasten. De Vrije Academie organiseerde diverse lezingen bij de tentoonstellingen *Het onbekende Rusland*, *Studio Job* en *Ruud van Empel*. Daarnaast werd in het auditorium een collegereeks georganiseerd over Kunstgeschiedenis.

De jaarlijkse Rabobank Museumdag trok meer dan 1000 bezoekers naar het museum, bijna een verdubbeling ten opzichte van de vorige editie. Speciaal voor Rabobank-leden organiseerden we instaprondleidingen. Met de Nederlandse Museumvereniging organiseerden we voor museumkaarthouders rondleidingen over de tentoonstellingen van Jan Altink en Studio Job. Ter gelegenheid van de tentoonstelling *De Vuurvogel* vond twee maal een masterclass plaats door kunstenaar Othilia Verdurmen.

Het nieuwe geopende museum en de tentoonstelling *Het onbekende Rusland* bleek een grote aantrekkingskracht te hebben. Alle arrangementen en lezersaanbiedingen waren binnen korte tijd uitverkocht en leverde veel free publicity op. We organiseerden acties, arrangementen en rondleidingen met partners als de *AVRO*, *NRCV*, *Omroep Max*, *Residence*, *Nouveau*, *Trouw*, *ANWB*, *Arriva*, *CJP*, *Libelle*, *Nieuwe Kerk*, *Public Express*, *Uitgids*, *Vrouwen van Nu*, *Denken & Doen*, *Vrouwennetwerk NHHV* en *Elegance*. Algemene samenwerkingspartners waren in 2011 onder andere *Toeristisch Nederland*, *ANBO*, *ANWB Show your Card*, *Bontime*, *DagjeWeg.NL*, *Centraal Beheer/Achmea*, *Stadterspas*, *Kruidvat*, *Giffor2*, *HEMA*, *Menzis* en *de Zonnebloem*. Over de grens continueerden we de samenwerking met Public Express en gingen we een nieuwe samenwerking aan met Bunting. Op lokaal niveau werkten we samen met o.a. Marketing Groningen, UMCG, Stichting Kinderopvang Groningen (SKSG) en de Stadsschouwburg.

2011 in cijfers:

35 kortingsacties
7 winacties
8 museumwinkelacties
6 arrangementen, met een gezamenlijke oplage van
11 miljoen, hebben
9.000 vouchers opgeleverd, samen met de arrangementen goed voor
12.330 bezoekers

PERSONEEL EN ORGANISATIE 2011

ORGANISATIEONTWIKKELING

Het jaar 2011 kenmerkt zich door turbulente ontwikkelingen binnen de organisatie als geheel en binnen de directie van het museum. Na een positieve start aan het begin van het jaar in het gerevitaliseerde museumgebouw met de succesvolle wintertentoonstelling “Het onbekende Rusland – Oriëntalistische Schilderkunst 1850-1920” tekenden zich in de loop van het voorjaar en de zomer vooral in financieel opzicht negatieve ontwikkelingen af. In november van 2011 werd duidelijk dat het museum in bijzonder zwaar financieel-economisch vaarwater terecht gekomen was, zodanig dat in de laatste maanden van het jaar het faillissement van het museum dreigde.

In november en december heeft een directiewisseling plaatsgevonden. De heer Verberg is aangesteld als tijdelijk algemeen directeur en het vertrek van de zittende algemeen directeur Kees van Twist werd aangekondigd. In opdracht van de twee grootsubsidiënten de gemeente en provincie Groningen heeft de nieuwe algemeen directeur in december een Herstelplan voorgelegd op basis waarvan het Groninger Museum een structureel gezonde financieel-economische toekomst tegemoet kon gaan. Het Herstelplan was voorwaarde voor de gemeente Groningen om het museum op korte termijn de acute financiële nood te helpen oplossen, dat wil zeggen het dreigende faillissement af te wenden. Daarnaast is het Herstelplan het criterium om de gemeente ertoe te bewegen een aanzienlijke financiële bijdrage beschikbaar te stellen om een basis te leggen onder een structureel financieel gezond museum.

Eveneens in opdracht van gemeente en provincie Groningen heeft bureau HEC (Het Expertise Centrum) onderzoek verricht naar de interne organisatie, de governance en de financiële situatie van het museum. Mede op basis van de aanbevelingen van het HEC heeft de heer Verberg in december een Herstelplan gepresenteerd met als belangrijk onderdeel een voorgenomen besluit tot reorganisatie en afslanking van het museum. De reorganisatie houdt in het terugbrengen van het aantal afdelingen naar grotere eenheden, een duidelijker besluitvormingsstructuur en verdeling van budgetverantwoordelijkheden en daarnaast het verminderen van de formatie met ca. 7 fte's. Dit voorgenomen besluit is begin december 2011 aan de Ondernemingsraad voorgelegd. Het lag in het voornemen van de algemeen directeur eind december 2011/begin januari 2012 duidelijkheid te bieden aan de medewerkers over de feitelijke consequenties van de reorganisatie en afslanking. Maar, omdat het formele besluitvormingsproces met in achtneming van de rol van de Ondernemingsraad eerst afgerond moet worden, zal hierover naar verwachting pas in het voorjaar van 2012 uitsluitel gegeven kunnen worden en bekend gemaakt worden welke werknemers de organisatie moeten gaan verlaten.

Meerdere perspublicaties over de hierboven genoemde gebeurtenissen en ontwikkelingen hebben extern, maar zeker ook op de medewerkers een demotiverende invloed gehad. In het bijzonder de aangekondigde reorganisatie en afslanking hebben tot veel onrust en demotivatatie geleid. De medewerkers van het Groninger Museum blijken echter zeer betrokken te zijn bij hun organisatie en hun werk. De gebeurtenissen in het jaar 2011 hebben zich niet aantoonbaar vertaald in hoger verzuimpercentage (zie de betreffende paragraaf).

Functionerings- en beoordelingsgesprekken

Door de onrust en de hectiek hebben niet alle leidinggevenden de reguliere cyclus van functionerings- en beoordelingsgesprekken kunnen uitvoeren. In 2012 zal – mede op basis van de analyse van het HEC – een nieuw systeem van deze gesprekkencyclus worden ingevoerd.

Functiewaardering

Voor een beperkt aantal functies heeft nader overleg plaatsgevonden. Het proces is in juni 2011 definitief afgerond en het functieboek – op basis van de toenmalige organisatorische indeling – is gereed gekomen.

ONTWIKKELING FORMATIE

Per 1 november 2011 heeft directeur Patty Wageman het Groninger Museum verlaten. Zij is per dezelfde datum benoemd tot zakelijk leider/plaatsvervangend directeur van het museum Boijmans van Beuningen in Rotterdam.

Met het oog op de slechte financieel-economische situatie van het museum en de aangekondigde bezuinigingen is besloten de contracten voor bepaalde tijd niet te verlengen.

Dit besluit heeft tot gevolg gehad dat de arbeidsovereenkomst met de vier gastvrouwen/gastheren, die bezoekers begeleiden en adviseren bij het gebruik van de GM collector en het multitouch screen in het Informatiecentrum, per 31 december 2011 niet zijn verlengd. Een van hen keert terug in zijn oorspronkelijke functie als medewerker Beveiliging en van de andere drie medewerkers is het contract van rechtswege geëindigd.

Om de bezoekers van het museum extra informatie te bieden bij het gebruik van de GM collector zijn studenten van de RUG en van de Hanzehogeschool aangetrokken. In 2011 heeft een 17-tal studenten van de mogelijkheid gebruik gemaakt om op vrijwillige basis voor het museum werkzaam te zijn.

Ook voor twee medewerkers bij de afdeling Beveiliging is de arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd na 31 december niet verlengd.

SAMENSTELLING PERSONEELSBESTAND (PEILDATUM 31 DECEMBER 2011)

	Aantal T	M	V	Fte T	Fte M	Fte V
Onbepaalde tijd	55	29	26	48,0711	27,4623	20,6088
Bepaalde tijd	8	4	4	5,0139	2,8194	2,1945
Maatschappelijke banen	4	1	3	3,4445	1,0000	2,4445
WSW-medewerkers	8	8	0	7,3334	7,3334	0
Oud-banenpoolmedewerkers	3	3	0	2,5556	2,5556	0
Uitzend/Payroll medewerkers	43	14	29			
Vrijwilligers	50	5	45			
GM insiders	17	3	14			
Stagiaires (over heel 2011)	28	14	14			
waarvan MBO niveau 2	13	12	1			
HBO/Universitair	15	2	13			

Payrollmedewerkers

Een aantal van de rondleiders en museumdocenten die reeds gedurende meerdere jaren op payroll basis in het museum werkzaam is, heeft de wens om als zelfstandig ondernemer werkzaam te zijn.

Het Groninger Museum werkt reeds gedurende meerdere jaren met deze groepen, in eerdere jaren op uitzendbasis en later op payroll basis.

In opdracht van de directie heeft een extern HR-adviseur onderzoek gedaan naar de constructie waarop payroll medewerkers werkzaam zijn in het Groninger Museum.

Het onderzoek heeft geleid tot de conclusie dat zelfstandig ondernemerschap voor de genoemde medewerkers gezien de positie en afspraken waarbinnen zij werkzaam zijn, juridisch niet mogelijk is.

De directie heeft echter wel besloten de betreffende payroll medewerkers een functieverhoging toe te kennen.

Gesubsidieerde arbeidsplaatsen

WSW-banen

De samenwerking met Iederz is op de bekende plezierige manier voortgezet. Aan het eind van het jaar 2011 zijn 8 medewerkers werkzaam bij de afdeling Beveiliging op een detacheringsovereenkomst.

Maatschappelijke gesubsidieerde Banen

De vier medewerkers met een M-baan, allen werkzaam bij de afdeling Beveiliging, gaan een onzekere toekomst tegemoet. De gemeentelijke subsidieregeling wordt afgebouwd per 1 juli 2012. Het museum kan in verband met de voorgenomen reorganisatie nog geen enkele duidelijkheid bieden over hun contracten. Vast staat wel dat met het eventueel wegvallen van deze banen, de functies wel vervuld dienen te worden met het oog op de vereiste bezettingsgraad bij de afdeling Beveiliging.

Stagebeleid

Ook in 2011 is de samenwerking met de diverse opleidingsinstituten in Groningen, zoals de Rijksuniversiteit Groningen, de Hanzehogeschool, het Noorderpoortcollege en het Alfacollege voortgezet. Voor een overzicht van het aantal geplaatste stagiaires zie het overzicht “samenstelling personeelsbestand”.

Opleidingen

In januari 2011 hebben de leidinggevendenden de training “begeleiding bij ziekteverzuim” afgerond. Het doel van de training was instrumenten te bieden en het leren hanteren van deze instrumenten bij het voorkomen van ziekmeldingen en de begeleiding naar werkhervatting van zieke medewerkers.

Dit vooral met het oog op het terugdringen van het frequent verzuim in de organisatie.

Zie daarvoor ook de paragraaf “ziekteverzuim”.

Opleiding en ontwikkeling

In 2011 hebben weinig medewerkers een opleiding of cursus gevolgd. Enerzijds ligt de oorzaak hiervan in een zeer beperkt budget en anderzijds zijn weinig initiatieven ontplooid om medewerkers zich verder te (laten) ontwikkelen.

Daarnaast is de aandacht en energie van alle medewerkers vooral gericht geweest op het uitvoeren van de noodzakelijke werkzaamheden in financieel zeer moeilijke omstandigheden.

Het overzicht van de opleidingen die wel gevolgd zijn, staan in onderstaand overzicht.

OPLEIDINGEN 2011

Soort opleiding	Aantal
Verzuimtraining leidinggevendenden	10
BHV herhaling	21
EHBO AED	10

Ziekteverzuim

Het verzuimpercentage is toegenomen van 3.4% naar 5.8%. De stijging wordt veroorzaakt door enkel middellang en lange verzuimzaken, zonder enige oorzakelijke relatie met het werk. Op grond van deze gegevens en de bevindingen van de bedrijfsarts was er in 2011 geen aanleiding om te denken aan structurele verzuimverhogende oorzaken. Omdat hierbij ook enkele ongevallen meespeelden, is er in 2011 waarschijnlijk sprake geweest van een incidentele verzuimstijging. Dit ondanks de grote financiële en bestuurlijke onrust die in 2011 ontstond. In hoeverre dit doorwerkt in het ziekteverzuim in 2012 staat te bezien.

Een positieve ontwikkeling is de verdere afname van de verzuimfrequentie. Eind 2010 en begin 2011 is door de arbodienst een verzuimmanagementtraining ingezet om de leidinggevendenden toegerust te maken op de aanpak van het verzuim en de enigszins hoge verzuimfrequentie. De daling van de verzuimfrequentie lijkt een indicatie te zijn dat deze training zijn positieve effect heeft gehad. De meldingsfrequentie zit nu op een voor Nederland gemiddeld niveau.

Jaarcijfers ziekteverzuim in %	2009	2010	2011
Bruto verzuim	4.8	3.4	5.82
Gedeeltelijk verzuim	0.3	0.1	*)
Meldingsfrequentie	1.77	1.62	1.40
Zwangerschapsverlof	0.7	0.0	*)
Verzuimduur - kort	1.3	1.1	0.7
- middel	1.2	1.2	2.0
- lang	1.4	1.0	3.1
Werkgerelateerde aandoening	1	0	0
Bedrijfsongevallen	0	0	0

*) Per 1 januari 2011 is de arbodienst van het Groninger Museum overgestapt op een nieuw systeem, waarin het zwangerschapsverlof en het gedeeltelijk verzuim niet meer wordt meegenomen. In 2011 hebben 3 medewerkers zwangerschapsverlof genoten.

**) De meldingsfrequentie is het gemiddeld aantal ziekmeldingen per persoon van alle medewerkers in loondienst.

PERSONEEL 2011

Stichting Groninger Museum

Medewerkers in loondienst 1) (01-01-2011 tot en met 31-12-2011)		Mw. Schumacher, H.A.M.	Personeel & Organisatie
Mw. Anthonio-Veen van, J.	Beveiliging	Mw. Selbach, J.G.T.M.	Communicatie, PR en Marketing
Mw. Bakker, K.	Publieksactiviteiten/Boekingen	Dhr. Setz, E.H.	Educatie/Informatiecentrum
Dhr. Beentjes, J.	Beveiliging	Dhr. Sferrazza, D.	Facilitaire Zaken/Technische Dienst
Mw. Beer, J.	Publieksactiviteiten/Boekingen	Dhr. Sinderen, K. van	Informatiecentrum/Automatisering
Dhr. Betsema, R.	Beveiliging	Dhr. Slagter, G.R.	Financiën
Mw. Bij-Rongen, B.M. van der	Beveiliging	Dhr. Snellaars, J.K.F.	Automatisering
Dhr. Boer, A.G.	Facilitaire Zaken/Technische Dienst	Mw. Spek, J.J. van der	Presentaties
Mw. Bonvanie, B.	Beveiliging	Dhr. Straten, R. van	Beveiliging
Mw. Boo, A.S. de	Communicatie, PR en Marketing	Mw. Straver-Siwalette, L.	Beveiliging
Dhr. Boonstra, T.	Facilitaire Zaken/Technische Dienst	Mw. Topf-Lamberts, B.A.J.	Secretariaat
Mw. Bouwers, W.M.	Communicatie, PR en Marketing	Dhr. Tuinstra, F.J.	Financiën
Dhr. Bos, W.	Beveiliging	Dhr. Twist, K. van	Algemeen Directeur
Mw. Cazemier, D.	Beveiliging	Dhr. Verberg, G.H.B.	Algemeen Directeur
Mw. Cingel, C. van der	Educatie/Informatiecentrum	Dhr. Vrieling, J.	Facilitaire Zaken/Technische Dienst
Mw. Dijkstra, H.J.	Beveiliging	Mw. Wageman, P.	Directeur
Dhr. Dijkstra, K.M.	Facilitaire Zaken/Technische Dienst	Dhr. Waldmann, H.I.	Beveiliging
Dhr. Dijkstra, R.	Educatie/Informatiecentrum	Dhr. Wilson, M.	Presentaties
Mw. Eriks, G.W.	Directiesecretariaat	Mw. Zijpp, S. van der	Presentaties
Mw. Faucon-Kromojahjo, K.L.	Secretariaat	Dhr. Zwarts, P.J.	Facilitaire Zaken/Technische Dienst
Mw. Feijen, C.	Communicatie, PR en Marketing	Medewerkers in loondienst betreffen: medewerkers met een contract voor bepaalde en onbepaalde tijd en medewerkers met een maatschappelijk gesubsidieerde baan.	
Mw. Gerritsma, A.J.	Communicatie, PR en Marketing	Andere dienstverbanden (peildatum 31-12-2011)	
Mw. Groot, G. de	Educatie en Publieksinformatie	Dhr. Berk, S.	Beveiliging
Dhr. Hekert, B.	Beveiliging en Educatie/Informatiecentrum	Dhr. Brink, H.A.	Beveiliging
Mw. Hijum- Jager, S. van	Communicatie, PR en Marketing	Dhr. Güven, G.	Beveiliging
Mw. Hoeve. S.D. ten	Presentaties	Dhr. Hendriks, J.	Beveiliging
Mw. Hogerdijk, F.A.M.	Financiën	Dhr. Kuipers, G.E.	Beveiliging
Mw. IJsbrandy, M.	Educatie/Informatiecentrum	Dhr. Ruiter, R. de	Beveiliging
Mw. Jansen, M.M.M.	Presentaties	Dhr. Vries, P. de	Beveiliging
Dhr. Jonge, B. de	Collecties	Dhr. Wubbolt, R.	Beveiliging
Dhr. Kamminga, H.A.	Beveiliging	Dhr. Kremer, R.H.L.	Educatie/Informatiecentrum
Dhr. Kemper-Zijlema, H.H.	Facilitaire Zaken/Technische Dienst	Dhr. Lammerts, H.N.	Beveiliging
Dhr. Kiewiet, P.	Beveiliging	Dhr. Palmans, R.J.	Educatie/Informatiecentrum
Mw. Kloostra, J.	Collecties	Stagiaires (01-01-2011 tot en met 31-12-2011)	
Dhr. Knol, E.	Presentaties	Dhr. Andringa, J	Beveiliging
Dhr. Kolsteren, S.	Educatie en Publieksinformatie	Dhr. Boer, M. de	Beveiliging
Dhr. Latumakulita, J.	Beveiliging	Mw. Bonder, L.	Educatie
Dhr. Leeuw, M. de	Educatie/Informatiecentrum	Mw. Ditmars, H.L.L. van	Collecties
Mw. Loenhout, M. van	Collecties	Dhr. Edens, B.M.	Beveiliging
Mw. Marcis-Bakory, K.	Facilitaire Zaken/Huishoudelijke Dienst	Mw. Feijen, C.	Commerciële Publieksactiviteiten
Dhr. Martens, C.	Collecties - Facilitaire Zaken/Techn. Dienst	Mw. Fikkers, N.J.M.	Commerciële Publieksactiviteiten
Mw. Martijn, A.	Beveiliging	Dhr. Hoogvorst, P.F.	Communicatie en PR (webbeheer)
Dhr. Noeken, J.	Beveiliging	Mw. Horst, L. van der	Educatie
Dhr. Pattiwael, E.W.F.	Personeel & Organisatie	Mw. Kapelle, R.	Educatie
Mw. Postma, G.	Secretariaat		
Dhr. Reitsma, K.J.	Facilitaire Zaken/Technische Dienst		
Mw. Rozema-Woldhuis, H.A.	Directiesecretariaat		
Mw. Rustebiel, T.T.	Collecties en Facilitaire Zaken/Beveiliging		
Dhr. Schenk, R.	Presentaties		

Dhr. Kim, N.	Communicatie en PR (webbeheer)
Dhr. Kiemeney, R.	Beveiliging
Dhr. König, A.R.W.	Beveiliging
Dhr. Meer, A. van der	Beveiliging
Mw. Oostra, F.	Educatie
Mw. Ottens, S.J.	Presentaties
Mw. Poppema, M.S.	P&O/Communicatie en PR
Mw. Posset, K.	Educatie
Dhr. Salvo, G.	Beveiliging
Mw. Scholtens, A.S.	Educatie
Mw. Seggeren, S.L. van	Educatie
Mw. Sloterwijk, M.I.	Commerciële Publieksactiviteiten
Dhr. Sou, W.J.	Beveiliging
Mw. Stuts, J.	Beveiliging
Dhr. Veen, M. van der	Beveiliging
Dhr. Veenstra, A.	Beveiliging
Dhr. Zurk, G.F. van	Beveiliging
Dhr. Zweep, A.K.P.	Beveiliging

Vrijwilligers (peildatum 31-12-2011)

Mw. Asselbergs, S.E.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Bak, H.F.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Beekhuis-Winter, W.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Boer, A. de	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Bolt, F.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Boo-Huizenga, S.H.W. de	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Boon, M.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Dhr. Bos, A.A.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Bos-Willekes, C.J.M.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Brinkgreve, W.H.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Broekema, E.W.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Broer, F.W.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Caspers, G.M.H.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Dreu, M. de	Communicatie en PR
Dhr. Fennema, F.R.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Groothuis, H.J.M.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Heeg, C.G.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Dhr. Heeringa, N.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Helmers, C.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Hemmen, J. van	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Hendrikse-Ouwelaan, M.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Hendriksen, M.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Dhr. Hoek, K. van der	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Huisman, J.U.M.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Idema-Vissers, J.G.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Japink, W.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Kiewiet, Y.G.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Koelers-Pit, L.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Kok, M.A.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Kolk, N.A. van der	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Kreugel–Goedkoop, I.T.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Kuipers, J.H.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Leemhuis, G.J.	Collecties
Mw. Mensink-Staals, G.	Publieksactiviteiten/Infobalie

Mw. Messel-Waiboer, J.A. van	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Moerman, M	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Paalman, H.M.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Pilon-Muller, E.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Roelfsema, I.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Schotborgh, M.J.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Schuurman, C.T.J.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Seijen-Nijlaan, T.J.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Smeth, W.A. de	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Spanjer, H.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Starreveld-Oom, M.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Tijdens, W.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Dhr. Tuinman, H.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Vries, A. de	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Wiersma, W.	Publieksactiviteiten/Infobalie
Mw. Wilde, J.F. de	Publieksactiviteiten/Infobalie

GM Insiders (vrijwilligers) (peildatum 31-12-2011)

Mw. Anjema, A.	Educatie/Infocentrum
Dhr. Bleeker, B.	Educatie/Infocentrum
Mw. Bruggen, C.H.D. van	Educatie/Infocentrum
Mw. Dijkstra, J.J.	Educatie/Infocentrum
Mw. Donker, I.E.G.	Educatie/Infocentrum
Mw. Fuest, A.	Educatie/Infocentrum
Mw. Groot, W.M.S. de	Educatie/Infocentrum
Mw. Jongsma, M.J.	Educatie/Infocentrum
Mw. Kiers, M.	Educatie/Infocentrum
Mw. Kramer, J.W.	Educatie/Infocentrum
Mw. Leever, E.	Educatie/Infocentrum
Mw. Onwijn, J.	Educatie/Infocentrum
Dhr. Putten, M.F. van	Educatie/Infocentrum
Mw. Roest, L.	Educatie/Infocentrum
Mw. Valstar, S.	Educatie/Infocentrum
Dhr. Voortman, T.J.H.	Educatie/Infocentrum
Mw. Winter, A.	Educatie/Infocentrum

Medewerkers op payrollbasis (peildatum 31-12-2011)

Rondleiders en Museumdocenten

Dhr. Boerjan, J.T.	Publieksact./Rondleidingen en Educatie/Museumdocenten
Mw. Cupédo, A.H.	Educatie/Museumdocenten
Mw. Demmer, L.	Educatie/Museumdocenten
Mw. Diertens, M.	Publieksactiviteiten/Rondleidingen
Mw. Dijkhuis, A.M.H.	Publieksactiviteiten/Rondleidingen
Mw. Geboers, M.	Publieksactiviteiten/Rondleidingen
Mw. Holman, A.	Educatie/Museumdocenten
Mw. Huynh, T.L.T.	Educatie/Museumdocenten
Mw. IJsbrandy, M.	Publieksact./Rondleidingen en Educatie/Informatiecentrum
Mw. Janssens, B.E.	Educatie/Museumdocenten
Dhr. Kingma, S.	Educatie/Museumdocenten
Mw. Lier, G.J.	Educatie/Museumdocenten
Mw. Nitsch, K.E.	Publieksactiviteiten/Rondleidingen
Mw. Oostra, F.	Educatie

Mw. Passchier, A.J.C.	Publieksactiviteiten/Rondleidingen
Dhr. Propstra, P.H.	Publieksact./Rondleidingen en Educatie/Museumdocenten
Mw. Stel, O.J. van der	Educatie/Museumdocenten
Mw. Tuinhof, I.	Educatie/Museumdocenten
Mw. Vecht, E. van der	Publieksactiviteiten/Rondleidingen
Mw. Veen, I.J. van der	Educatie/Museumdocenten
Dhr. Wichgers, J.M.	Publieksactiviteiten/Rondleidingen
Mw. Wollerich, M.G.	Publieksactiviteiten/Rondleidingen

Floormanagers

Mw. Feijen, C.	Publieksactiviteiten/Commerciële Zaken
Mw. Hilst, M. van der	Publieksactiviteiten/Commerciële Zaken
Mw. Houten, L.T.J. van	Publieksactiviteiten/Commerciële Zaken
Mw. Schepel, M.	Publieksactiviteiten/Commerciële Zaken
Dhr. Wagner, B.A.	Facilitaire Zaken/Techniek

Gastvrouw/gastheer Beveiliging

Dhr. Albers, M.A.	Beveiliging
Dhr. Bijsterveld, S.	Beveiliging
Dhr. Buikema, D.	Beveiliging
Dhr. Drenth, G.O.G.	Beveiliging
Dhr. Groot, J.F. de	Beveiliging
Dhr. Haverkamp, R.	Beveiliging
Dhr. IJsinga, R.	Beveiliging
Mw. Kuipers, G.C.	Beveiliging
Mw. Kuipers, M.S.	Beveiliging
Mw. Lenting, S.	Beveiliging
Dhr. Meester, S.	Beveiliging
Mw. Noppert, W.	Beveiliging
Mw. Picarima, T.	Beveiliging
Dhr. Vries, J.W. de	Beveiliging
Mw. Woldhuis, M.P.	Beveiliging

Mw. Woldhuis, P.M.	Beveiliging
--------------------	-------------

Groninger Museum Enterprise

Museumwinkel BV (peildatum 31-12-2011)

Mw. Beets, C.
Dhr. Graaf, J. de
Mw. Meer, N. van der
Mw. Schultinge, A.
Mw. Veld, E.M.J. ter

Museumrestaurant BV (peildatum 31-12-2011)

Mw. Altena, A.
Mw. Asten, S.A.V. van
Mw. Benninga, E.J.
Dhr. Bish, R.G.
Dhr. Bolhuis, H.E.
Mw. Broekmans, B.S.
Mw. Ennik, S.
Mw. Euving, E.T.
Dhr. Ganster, K.
Dhr. Geerts, G.M.
Dhr. Geerts, M.P.
Dhr. Goinga, van
Mw. Lapperre, S.
Dhr. Latuserimala, R.W.P.
Mw. Leutscher, G.W.
Mw. Malawau, E.H.
Dhr. Plugge, H.
Dhr. Reilman, J.D.
Dhr. Vermanen, C.
Mw. Visser, I.K.
Dhr. Vuijk, T.P.

VRIENDEN VAN HET GRONINGER MUSEUM

Het afgelopen jaar was een actief jaar. Mede door de vergrijzing van het Vriendenbestand werd de Vereniging geconfronteerd met een lichte terugloop van het ledental. Aan het eind van 2011 trad er enigszins een stabilisatie op en kwam de aanmelding van nieuwe leden ook weer op gang.

We organiseerden een nieuwjaarsbijeenkomst, vijf lezingen c.q. bezichtigingavonden, een ledenjaarvergadering alsmede aansluitend een lezing/bezichtiging en een excursie.

BESTUUR

Het bestuur van de vereniging werd gedurende het verslagjaar gevormd door de volgende personen:

Mevr. Mr. G..R. van Baak – Klijnsma	voorzitter
Mevr. J. de Vries – de Bruin	secretaris
Dhr J.J. Bijker	penningmeester
Mevr. Drs. F.G. Bos	lid, redactielid Groninger Museummagazine
Mevr. G. Talsma	lid (tot 25 mei 2011)
Mevr. J.M. Weegenaar - Possel	lid (tot medio februari 2011)
Dhr. E.R. Korringa	lid (m.i.v. 25 mei 2011)
Mevr. A.J. Gerritsma	vertegenwoordiger Groninger Museum

Het bestuur vergaderde tijdens het afgelopen verslagjaar vijfmaal. Tussentijds was er regelmatig overleg over actuele zaken.
Er vond in het verslagjaar drie keer overleg plaats tussen een delegatie van ons bestuur en de museumdirectie.

JAARVERGADERING

De ledenjaarvergadering vond plaats op 25 mei 2011. Deze werd bijgewoond door 46 personen (incl. bestuursleden).

Tijdens de vergadering werden de jaarstukken over 2010 goedgekeurd en het bestuur gedechargeerd voor het gevoerde beleid.

De lidmaatschapskosten zijn per 1 januari 2011 als volgt vastgesteld:
individueel lidmaatschap € 30,-
partnerlidmaatschap (2 personen) € 50.-
studentenlidmaatschap t/m 27 jaar € 15,-

In de kascommissie werd de aftredende mevrouw Van Wees opgevolgd door mevrouw Van Hüneken.

Er werd tijdens de ledenjaarvergadering afscheid genomen van het bestuurslid mevrouw Talsma. Zij was vanaf 2001 lid van het VVGM-bestuur en heeft in die jaren een grote rol gespeeld in het aandragen van ideeën voor sprekers, excursies etc.. Het invoeren van het studentenlidmaatschap is ook haar initiatief geweest.

De heer Korringa is tijdens de vergadering benoemd tot bestuurslid en zal zich m.n. bezig gaan houden met het organiseren van lezings-/bezichtigingsavonden en excursies.

Na afloop van de ledenjaarvergadering gaf mevrouw Van der Zijpp in het kader van de tentoonstelling van de Chinese fotograaf Chi Peng een lezing, waarna de tentoonstelling kon worden bezichtigd.

BESTEDING FINANCIËLE BIJDRAGE AAN GRONINGER MUSEUM

Dit jaar is er geen financiële bijdrage voor een aankoop voor het Groninger Museum door de VVGM ter beschikking gesteld. In 2012 zal er een besteding worden gezocht voor de bijdragen over zowel 2011 als 2012.

BEZICHTIGINGEN VAN NIEUWE EXPOSITIES EN LEZINGEN DOOR DE VERENIGING GEORGANISEERD

NIEUWJAARSBIJEENKOMST

Op 9 januari 2011 vond de nieuwjaarsbijeenkomst plaats. Net zo als andere jaren was het een geslaagd evenement. De bijeenkomst vond plaats in het Coop Himmeb(l)au paviljoen. De heer Van Twist heette de Vrienden welkom en informeerde hen over de revitalisering van het Groninger Museum. Ook gaf hij een vooruitblik op de komende activiteiten. Aansluitend heeft de heer Keuning, directeur Museum De Fundatie te Zwolle en Heino, een mooie lezing gegeven met als onderwerp “Verleden en toekomst van het Museum De Fundatie”. Er waren 230 Vrienden aanwezig op deze nieuwjaarsbijeenkomst.

’s Middags werd er na de nieuwjaarsbijeenkomst in het Coop Himmelb(l)au paviljoen door het Groninger Museum een concert georganiseerd van Canto Ostinato, een hedendaags Nederlands klassiek muziekstuk gecomponeerd voor twee vleugels door Simeon ten Holt. De uitvoerenden waren Polo de Haas en Kees Wieringa. 75 plaatsen werden door het museum ter beschikking gesteld aan de Vrienden. Hiertoe kon men zich digitaal bij het museum aanmelden.

HET ONBEKENDE RUSLAND ORIËNTALISTISCHE SCHILDERKUNST VAN 1850-1920

Op 9 februari 2011 gaf mevrouw Kouteinikova, gastconservator van deze tentoonstelling, een Engelstalige lezing met de nadruk op de vraag waarom de 19 eeuwse Russische kunstenaar naar de oostelijk en zuidelijke grenzen van het Russische rijk ging. Was het alleen de wens om getuige te zijn van de “geschiedenis” of het uitbeelden daarvan of waren er nog andere motieven? Na de lezing kon de tentoonstelling worden bezichtigd. Deze avond waren er 150 Vrienden aanwezig.

HET GRONINGER ZILVER EN DE VERZORGING VAN DE ZILVERCOLLECTIE

Op 8 maart 2011 heeft de heer Knol, conservator archeologie, geschiedenis en kunst(nijverheid) een toelichting gegeven op het Groninger zilver. Groningen heeft een rijke zilvertaditie met een eigen type beker, brandewijnkom en een bierpul. Naast zilver voor huishoudelijk gebruik is er natuurlijk ook zilver voor kerken, gilden, het stadsbestuur, de waterschappen en talloze andere organisaties. Tevens werden er kraantjespotten, een zee aan bekers en prachtig graveerwerk tentoongesteld.
Mevrouw Leemhuis, al vijftien jaar verantwoordelijk voor de verzorging van de zilvercollectie, heeft gedemonstreerd hoe het lukt om zoveel zilver stralend te kunnen presenteren.
Hierna kon men de tentoonstelling bezichtigen. Het was een zeer genoeglijke avond. Er waren 110 Vrienden aanwezig.

DE PLOEG EN HET NAOORLOGSE MODERNISME

Op 28 juni 2011 heeft er een Vriendenavond plaatsgevonden. De tentoonstelling toonde werken van kunstenaars van De Ploeg en van naoorlogse modernisten zoals Jan Wiegers, Wobbe Alkema, Jan Altink, Johan Dijkstra, Hendrik Nicolaas Werkman, Job Hansen, Siep van den Berg, Jan Gerrit Jordens, Marten Klompien en anderen. Een lezing over deze tentoonstelling werd gegeven door mevrouw Van der Spek. Zij is medewerker op de afdeling 20° eeuwse kunst en De Ploeg en werkt onder meer aan de publiekstoegankelijkheid van de Verzameling archivalia en documentatie betreffende De Ploeg en het naoorlogse modernisme in Groningen. Na de lezing werd de tentoonstelling bekeken. Er waren op deze avond 166 Vrienden aanwezig.

RUUD VAN EMPEL TENTOONSTELLING FOTOWERKEN 1925-2010

Op 13 september 2011 heeft de heer Van Empel een lezing gegeven over zijn tentoonstelling. In deze tentoonstelling kwamen alle belangrijke series aan bod die de heer Van Empel de afgelopen jaren heeft gemaakt waaronder World met overwegend zwarte kinderen die poseren in het groen of die de toeschouwer vanuit een vijver recht aankijken, en Moon, de nachtelijke pendant daarvan. Deze series werden in de tentoonstelling voorafgegaan door de vroege reeks The Office waarmee Van Empel vanaf 1995 zijn digitale techniek begon te ontwikkelen. Ook zijn meest recente werken waren tentoongesteld. Na de lezing kon men de tentoonstelling bewonderen. Er waren deze avond 93 Vrienden.

JAN ALTINK – ICONEN VAN HET GRONINGER LAND

Op 22 november 2011 heeft kunsthistorica mevrouw Jansen, conservator Moderne Kunst en De Ploeg in het Groninger museum, een lezing gegeven over deze tentoonstelling. In deze retrospectieve tentoonstelling waren ongeveer zeventig schilderijen en een veertig-tal werken op papier te zien. Het werk uit de collectie van het Groninger Museum en van de Stichting De Ploeg werd aangevuld met bruiklenen uit particuliere collecties en openbare instellingen. De nadruk lag op Altinks schilderkunst en grafiek uit de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw. Na de lezing kon men de tentoonstelling bekijken. Deze avond werd bezocht door 165 Vrienden.

EXCURSIE

Mede aangestoken door het enthousiasme van de heer Keuning, directeur van De Fundatie, tijdens de nieuwjaarsbijeenkomst vond er op 9 april 2011 een excursie plaats naar beide locaties van de Fundatie. ’s Ochtends vond er een rondleiding plaats in het museum Het Paleis aan de Blijmarkt en werd de expositie “Neoclassicisme en Biedermeier uit de collectie van de Vorst van Liechtenstein” bezocht. ’s Middags werd er een bezoek gebracht aan Kasteel Het Nijenhuis te Heino alwaar men een rondleiding door het kasteel kreeg waarna de beeldentuin kon worden bezichtigd. Er namen 45 personen deel aan de excursie.

ZICHTBAARHEID VVGM

Het museum heeft maatregelen getroffen om de zichtbaarheid van de VVGM te vergroten door:

- flyers in de garderobe
- schermen in de entreehal
- letters op de wand achter de infobalie in de entreehal

AANMELDINGSKAARTEN/CADEAULIDMAATSCHAPSKAARTEN

Dit jaar zijn er nieuwe aanmeldingskaarten gemaakt alsmede een prachtige VVGM cadeaulidmaatschapskaart in CD-verpakking.

VVGM WEBSITE

De toegankelijkheid van de website van de VVGM is dit jaar een stuk verbeterd.

LEDENBESTAND	individueel lidmaatschap	partner lidmaatschap	studenten lidmaatschap	totaal aantal lidmaatschappen
31 december 2010	714	1.036	17	1.767
31 december 2011	702	1.022	17	1.741
afname t.o.v. 31.12.2010	12	14		

21 maart 2012
J. de Vries - de Bruin

SUBSIDIEGEVERS, BEGUNSTIGERS EN SPONSORS
VAN HET GRONINGER MUSEUM IN 2011

Subsidiegevers

Gemeente Groningen
Provincie Groningen

Begunstigers

BankGiro Loterij
Mondriaan Stichting
Stichting Beringer Hazewinkel
Vereniging van Vrienden van het Groninger Museum
Diverse schenkingen van particulieren
Porseleinfonds – Minke de Visser
Stichting J.B Scholtenfonds
Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum

Mediapartner

Dagblad van het Noorden

Met dank aan:

Er gaat niets boven Groningen
Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en de kleindochters van de heer H.H. Niemeijer.

Sponsor

GasTerra: Azzedine Alaïa in the 21st Century

Deelnemers van de Stichting Fonds Kunst en Economie

Bos & Bos Catering
Groningen Seaports
De Haan Advocaten & Notarissen
Koninklijke Wagenborg BV
Koop Holding
Rabobank
RWE
TCN Groningen
TKP pensioen
UMCG
Gemeente Groningen
Provincie Groningen
SNN

REKENING GRONINGER MUSEUM

GECONSOLIDEERDE EXPLOITATIEREKENING 2011

	Rekening GM 2011 €	Rekening GM 2010 €	Afwijking rekening 11 < > rekening 10 €
OMZET			
Exploitatiesubsidies	4.731	4.479	252
Budgetsubsidie	442	442	0
Entreegelden	1.189	392	797
Omzet collecties	614	628	-14
Omzet presentaties	792	866	-74
Omzet educatie	21	10	11
Omzet commerciële activiteiten	1.203	641	562
Diverse opbrengsten	83	736	-653
OMZET TOTAAL	9.075	8.194	881

BEDRIJFSKOSTEN			
Personeelskosten	3.803	3.358	-445
Afschrijvingskosten	291	192	-99
Huisvesting	1.755	1.605	-150
Algemene kosten	488	417	-71
Kosten commerciële activiteiten	377	247	-130
Kosten collecties	478	497	19
Kosten presentaties	2.649	1.759	-890
Kosten educatie	182	42	-140
Diverse kosten	347	175	-172
BEDRIJFSRESULTAAT	-1.295	-98	-1.197
	-1.295	-98	-1.197
RENTELASTEN EN SOORTGELIJKE KOSTEN	-98	-70	-28
BEDRIJFSRESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	-1.393	-168	-1.225

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31-12-2011

	2011		2010	
VASTE ACTIVA	Euro	Euro	Euro	Euro
Immateriële vaste activa	243		278	
Materiële vaste activa	2.987		3.078	
	3.230		3.356	
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraad	326		346	
Onderhanden projecten	561		797	
Vorderingen	2.477		1.924	
Liquide middelen	44		145	
	3.408		3.212	
	6.638		6.568	

GROEPSVERMOGEN			
EIGEN VERMOGEN	-397	996	
VOORZIENINGEN	86	66	
LANGLOPENDE SCHULDEN	1.845	1.196	
KORTLOPENDE SCHULDEN	5.104	4.310	
	6.638	6.568	

COLOFON
TEKSTBIJDRAGEN

ROB DIJKSTRA, ADEMIEK GERRITSMA, SASKIA VAN HIJUM, MARIËTTA JANSEN, EGGE KNOL, STEVEN KOLSTEREN, MARIEKE VAN LOENHOUT, CASPAR MARTENS, RUUD SCHENK, MIEKE SCHUMACHER, JOSEE SELBACH, GEERT SLAGTER, J. DE VRIES- DE BRUIN (VERENIGING VAN VRIENDEN), SUE-AN VAN DER ZIJPP, DIRECTIE, RAAD VAN TOEZICHT.

EINDREDACTIE
LAYOUT & OMSLAG
COVER

STEVEN KOLSTEREN, RUUD SCHENK, JOSEE SELBACH
RUDO MENGE
RUUD VAN EMPEL, GENERATION NO 1, 2010, CIBACHROME, 124 X 330 CM,
COURTESY FLATLAND GALLERY UTRECHT

AFBEELDINGEN

GRONINGER MUSEUM
MUSEUMEILAND 1
POSTBUS 90
9711 ME GRONINGEN
T 050 3666555
I 09008212132
WWW.GRONINGERMUSEUM.NL;
INFO@GRONINGERMUSEUM.NL

WWW.GRONINGERMUSEUM.NL